

ПРАВИЛА за търговия с електрическа енергия

Издадени от Държавната комисия за енергийно и водно регулиране, обн., ДВ, бр. 66 от 26.07.2013 г., в сила от 26.07.2013 г., изм. и доп., бр. 39 от 9.05.2014 г., бр. 90 от 20.11.2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 100 от 15.12.2017 г., в сила от 15.12.2017 г., бр. 72 от 31.08.2018 г., в сила от 31.08.2018 г., бр. 35 от 30.04.2019 г., изм. и доп., бр. 40 от 5.05.2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 24.12.2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 76 от 23.09.2022 г., в сила от 1.10.2022 г., изм. и доп., бр. 36 от 21.04.2023 г., в сила от 1.05.2023 г., изм., бр. 50 от 9.06.2023 г., в сила от 9.06.2023 г., доп., бр. 46 от 6.06.2025 г., в сила от 6.06.2025 г., изм. и доп., бр. 52 от 27.06.2025 г., в сила от 1.07.2025 г.

Глава първа ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Тези Правила за търговия с електрическа енергия, наричани по-нататък "правила", регламентират:

1. структурата на пазара на електрическа енергия;
2. условията за участие в пазара на електрическа енергия;
3. (изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) правилата за сключване на сделки за електрическа енергия чрез двустранни договори по регулирани и свободно договорени цени;
4. (изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) сделките на борсовия пазар на електрическа енергия;
5. (доп. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., изм., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) правилата за регистриране на координатори на балансиращи групи, търговци на електрическа енергия, доставчици на допълнителни услуги и доставчици на балансиращи услуги;
6. (изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм. и доп., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) процедурите за регистриране на графици в деня преди доставката и в рамките на деня на доставка и извършване на сетълмент от независимия преносен оператор;
7. изискванията за предаването на данни за измерени количества електрическа енергия към независимия преносен оператор и координатори на балансиращи групи;
8. изискванията за обмен на данни между търговските участници;
9. (изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) правилата за организация на пазара на балансиращи услуги;
10. (изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) правилата за организация на пазара на допълнителни услуги;
11. (изм. – ДВ, бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) правилата за сетълмент и принципите на балансиране;
12. правилата за снабдяване от крайни снабдители;
- 12а. (нова – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) правилата за снабдяване от доставчик от последна инстанция;
13. (изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) пазара за предоставяне на междусистемна преносна способност;
14. процедурата за промяна на доставчика на електрическа енергия;
15. процедура за смяна на координатора на балансираща група;

16. мониторинг на пазара на електрическа енергия;
 17. (нова – ДВ, бр. 35 от 2019 г.) отношенията по предоставянето на услуги за зареждане на електрически превозни средства.
- (2) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., доп., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., бр. 35 от 2019 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) Търговски участници по смисъла на тези правила са:
1. производителите на електрическа енергия;
 2. търговците на електрическа енергия;
 3. координаторите на балансиращи групи;
 4. (изм. – ДВ, бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) крайните клиенти, вкл. активните клиенти, потребителите на собствена електрическа енергия от възобновяеми източници и операторите на публично достъпни зарядни точки;
 5. (отм. – ДВ, бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.);
 6. крайните снабдители на електрическа енергия;
 7. независимият преносен оператор;
 8. операторът на борсовия пазар;
 9. операторите на електроразпределителните мрежи;
 - 9а. (нова – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) операторите на затворени електроразпределителни мрежи;
 10. доставчиците от последна инстанция;
 11. разпределителното предприятие на тягова електрическа енергия;
 12. агрегаторите на група от обекти;
 13. съседни пазарни и преносни оператори, такива номинирани в страните – членки на Европейския съюз, както и лицензирани клирингови институции в страни – членки на Европейския съюз;
 14. (нова – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) операторите на съоръжения за съхранение на електрическа енергия;
 15. (нова – ДВ, бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) гражданските енергийни общности, вкл. общностите за възобновяема енергия.

Глава втора

СТРУКТУРА НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЙНИЯ ПАЗАР

Раздел I

Видове пазари

Чл. 2. (1) Електроенергийният пазар включва следните взаимосвързани елементи:

1. (доп. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) пазар на електрическа енергия чрез двустранни договори, сключени извън борсовия пазар на електрическа енергия;
 2. борсов пазар на електрическа енергия;
 3. (изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) пазар на балансиращи услуги;
 4. пазар на резерв и допълнителни услуги;
 5. пазар за предоставяне на междусистемна преносна способност (капацитет).
- (2) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Предмет на сделките съгласно тези правила са:
1. (изм. и доп. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) електрическа енергия за реализация посредством двустранни договори, сключени извън борсовия пазар на

електрическа енергия;

2. електрическа енергия за реализация на борсовия пазар;

3. (изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) електрическа енергия за реализация на пазара на балансиращи услуги;

4. (изм. – ДВ, бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г.) разполагаемост за участие в първично регулиране на честотата, автоматично вторично регулиране и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности;

5. (изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., отм., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г.);

6. междусистемна преносна способност;

7. допълнителни услуги;

8. услуга "достъп до мрежата, включително системни услуги";

9. услуга "пренос на електрическа енергия и други мрежови услуги";

10. "отговорност за балансиране".

Чл. 3. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) Търговските участници придобиват право да сключват сделки с електрическа енергия след регистрация съгласно изискванията на тези правила от съответния мрежови оператор, към чиято мрежа са присъединени обектите.

Раздел II

Пазар на електрическа енергия чрез двустранни договори

Чл. 4. (1) (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Търговските участници по чл. 1, ал. 2 сключват сделки с електрическа енергия по свободно договорени цени и/или регулирани цени за всеки отделен интервал на доставка.

(2) Известяването на графици на независимия преносен оператор по сделките по ал. 1 се извършва в деня преди доставката и/или в рамките на деня на доставка.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Независимият преносен оператор и операторите на разпределителни мрежи закупуват електрическа енергия само за покриване на технологичните разходи в мрежите за всеки отделен интервал на доставка.

Раздел III

Борсов пазар на електрическа енергия

Чл. 5. (1) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Търговските участници, регистрирани за участие на борсовия пазар, могат да сключват сделки с електрическа енергия на борсовия пазар на електрическа енергия съгласно глава четвърта на тези правила.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., изм. и доп., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., доп., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.) Сделките по ал. 1 се сключват по цена, определена за всеки отделен интервал/период на доставка и за всеки отделен пазарен сегмент, администриран от оператора на борсовия пазар, получил лицензия за организиране на борсов пазар на електрическа енергия.

(3) (Отм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.).

Раздел IV

Пазар на балансиращи услуги

(Загл. изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.)

Чл. 6. (1) (Изм. – ДВ, бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., доп., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г., изм., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Независимият преносен оператор сключва сделки за покупка и/или продажба на балансираща енергия:

1. с регистрирани доставчици на балансиращи услуги, които притежават диспечируеми производствени и/или потреблящи обекти и/или съоръжения за съхранение на електрическа енергия или управляват товарите и генерацията на агрегирани съоръжения/обекти на трети лица за покриване на небалансите в националната пазарна зона; и/или

2. при участие в европейски платформи за балансиране съгласно Регламент (ЕС) 2017/2195 на Комисията от 23 ноември 2017 г. за установяване на насоки за електроенергийното балансиране.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 1.07.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Доставчиците на балансиращи услуги по ал. 1 предоставят разполагаемост (диапазон) за регулиране нагоре в резултат от проведени от независимия преносен оператор тръжни процедури, в рамките на който диапазон нямат право да сключват сделки на пазара чрез двустранни договори или на борсовия пазар на електрическа енергия и за който диапазон са длъжни да предлагат предложения за не по-малко от съответстващото му количество балансираща енергия.

(3) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от 1.07.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) Търговските участници по ал. 1, регистрирани на пазара на балансиращи услуги, в резултат на участие в автоматично и/или ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности, са длъжни да предоставят наличните си диапазони за регулиране надолу и заплащат непроизведената или консумираната електрическа енергия по най-ниската цена на предложение за балансиране надолу, активирано в този период на диспечирание от независимия преносен оператор.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., отм., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.).

(5) (Нова – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., отм., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.).

(6) (Предишна ал. 5 – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Независимият преносен оператор активира източници на балансираща енергия за поддържане на баланса и осигуряване на надеждната и безаварийна работа на електроенергийната система.

(7) (Предишна ал. 6, изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Финансовата отговорност към независимия преносен оператор за реализираните небаланси в балансиращата група се поема от координаторите на балансиращи групи.

(8) (Предишна ал. 7, изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Търговските участници по чл. 1, ал. 2 поемат своя дял от финансовата отговорност към координаторите на балансиращи групи в съответствие с договорите за участие в балансиращата група.

(9) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 1.07.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., доп., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г., изм., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Във връзка с изпълнение на задълженията си за сключване на сделки по ал. 1 независимият преносен оператор разработва вътрешна инструкция за определяне на разходите, които не участват във формиране на цените на балансиращата енергия. Вътрешната инструкция, както и нейните последващи изменения и допълнения, се представя в Комисията за енергийно и водно

регулиране, наричана по-нататък "комисията".

Чл. 7. (1) (Изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) Пазарът на балансиращи услуги се администрира от независимия преносен оператор.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) Независимият преносен оператор е страна по сделките с балансиращи услуги с доставчиците на балансиращи услуги, координаторите на балансиращи групи и търговски участници, пряко отговорни за реализираните небаланси към независимия преносен оператор.

Раздел V

Пазар на резерв и допълнителни услуги

Чл. 8. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) За осигуряване на сигурно и надеждно електроснабдяване на крайните клиенти независимият преносен оператор провежда тръжни процедури за закупуване на разполагаемост за допълнителни услуги – резерв за първично регулиране на честотата и резерв за вторично (автоматично и ръчно) регулиране на честотата и обменните мощности, за обезпечаване размера им, определен в правилата по чл. 83, ал. 1, т. 4 от Закона за енергетиката.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) Участието на търговските участници в тръжните процедури по ал. 1 е в съответствие с тръжни правила, изготвени от независимия преносен оператор и публикувани на интернет страницата му.

Чл. 9. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., отм., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.).

Раздел VI

Пазар за предоставяне на преносна способност

Чл. 10. (1) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., доп., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г.) Независимият преносен оператор организира експлицитни търгове за предоставяне на междусистемна преносна способност съгласно изискванията на Регламент (ЕС) 2015/1222 на Комисията от 24 юли 2015 г. за установяване на насоки относно разпределянето на преносната способност и управлението на претоварването, Регламент (ЕС) 2016/1719 на Комисията от 26 септември 2016 г. за установяване на насока относно предварителното разпределяне на преносна способност и Регламент (ЕС) 2019/943 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 г. относно вътрешния пазар на електроенергия в координация със системните оператори на съседните държави съгласно "Тръжни правила", съгласувани от комисията и публикувани на интернет страницата на независимия преносен оператор.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., доп., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) В случай, че не е постигнато споразумение за провеждане на двустранни координирани експлицитни търгове с някой от съседните системни оператори, независимият преносен оператор прилага временни правила за предоставяне на 50 % от преносната способност на съответната граница, които се съгласуват от комисията и се публикуват на интернет страницата на независимия

преносен оператор.

(3) (Нова – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Независимият преносен оператор изпълнява изискванията на Регламент ЕС 2016/1719, свързани с въвеждане на Хармонизирани тръжни правила за разпределение на междузонава преносна способност чрез единна европейска платформа за разпределение.

(4) (Нова – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., изм., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г.) На границите, където е реализирано пазарно обединение на българската пазарна зона със съседна такава, независимият преносен оператор определя междусистемна преносна способност за разпределение чрез имплицитни търгове, което се осъществява от оператора на борсовия пазар.

Глава трета

ДОГОВОРИ НА ПАЗАРА НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЕНЕРГИЯ. ПРЕДОСТАВЯНЕ НА УСЛУГИ ЗА ЗАРЕЖДАНЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКИ ПРЕВОЗНИ СРЕДСТВА

(Загл. изм. – ДВ, бр. 35 от 2019 г.)

Раздел I

Видове договори

Чл. 11. Договорите на пазара на електрическа енергия са:

1. договор за достъп до електропреносната мрежа и предоставяне на системни услуги;

2. договор за пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа;

3. (изм. – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) договори за достъп и пренос на електрическа енергия до/през електроразпределителна мрежа;

За. (нова – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) договори за достъп и пренос на електрическа енергия до/през затворена електроразпределителна мрежа;

4. договор за продажба на електрическа енергия;

5. (изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г.) договор за закупуване на разполагаемост за участие в първично регулиране на честотата;

6. (изм. – ДВ, бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г.) договор за закупуване на разполагаемост за участие в автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности;

ба. (нова – ДВ, бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г.) договор за закупуване на разполагаемост за участие в ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности;

7. (изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) договор за участие на балансиращия пазар с доставчик на балансиращи услуги;

8. договор за балансиране с координатор на балансираща група;

8а. (нова – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) договор за балансиране с търговец на електрическа енергия без физически обекти;

9. договор за участие в балансираща група;

10. договор за комбинирани услуги;

11. (изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.) договор за участие на борсовия пазар на електрическа енергия;

11а. (нова – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) договор за доставка на електрическа енергия в други пазарни зони, във връзка с функционирането на единното свързване на пазарите съгласно Регламент (ЕС) 2015/1222 на Комисията от 24 юли 2015 г. за установяване на насоки относно разпределянето на преносната способност и управлението на претоварването", наричан по-нататък "Регламент (ЕС) 2015/1222 на ЕК";

12. (изм. – ДВ, бр. 52 от 2025 г., в сила от 31.12.2025 г.) договор за предоставяне на клирингови услуги;

13. рамков договор;

14. (изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., доп., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., отм., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.);

15. договор за обмен на информация за данните от измерването;

16. (изм. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., отм., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.);

17. (нова – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) договор по чл. 100, ал. 6 от Закона за енергетиката;

18. (нова – ДВ, бр. 46 от 2025 г., в сила от 6.06.2025 г., изм., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) договори по чл. 100, ал. 9, т. 2 от Закона за енергетиката.

Раздел II

Страни и предмет на договорите

Чл. 12. (1) Предмет на договорите по чл. 11, т. 1 е предоставянето на услугата "достъп до електропреносната мрежа" и на системни услуги.

(2) Договорите по ал. 1 се сключват между независимия преносен оператор, от една страна, и:

1. крайни клиенти, присъединени към електропреносната мрежа;

2. производители, присъединени към електропреносната мрежа;

2а. (нова – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) оператори на съоръжения за съхранение на електрическа енергия, присъединени към електропреносната мрежа;

3. оператори на електроразпределителни мрежи;

4. (отм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., нова, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) оператори на затворени електроразпределителни мрежи, присъединени към електропреносната мрежа;

5. (нова – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., доп., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) търговски участници, сключили писмени договори за присъединяване към електропреносната мрежа на обекти, за срока на действие на временното уведомление за експлоатация и/или за времето на присъединяване на обектите по временна схема на достъп.

(3) (Нова – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., изм., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) В договорите по ал. 2, т. 3 и 4 се уговарят редът и условията за превеждане от операторите на електроразпределителни и затворени електроразпределителни мрежи на независимия преносен оператор на сумите за достъп до електропреносната мрежа, дължими от крайни клиенти, производители и оператори на съоръжения за съхранение на електрическа енергия, за обекти, присъединени към електроразпределителната или затворената електроразпределителна мрежа.

(4) (Нова – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) В договорите по ал. 2, т. 2, 2а, 3 и 4 се уговарят формата и размерът на гаранционното обезпечение по тях.

(5) (Нова – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., предишна ал. 4, изм., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Договорите по ал. 2, т. 1, 2, 2а, 3 и 4 са безсрочни.

(6) (Нова – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., предишна ал. 5, изм., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Договорите по ал. 2, т. 5 имат действие за срока на временното уведомление за експлоатация и/или за времето на присъединяване на обектите по временна схема на достъп.

Чл. 13. (1) Предмет на договорите по чл. 11, т. 2 е предоставянето на услугата "пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа".

(2) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Договорите по ал. 1 се сключват между независимия преносен оператор, от една страна, и:

1. крайни клиенти, присъединени към електропреносната мрежа;

2. (доп. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.) производители, присъединени към електропреносната мрежа, в качеството им на крайни клиенти;

2а. (нова – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) оператори на съоръжения за съхранение на електрическа енергия, присъединени към електропреносната мрежа;

3. оператори на електроразпределителни мрежи;

4. (изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., отм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., нова, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) оператори на затворени електроразпределителни мрежи, присъединени към електропреносната мрежа;

5. (нова – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., доп., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) търговски участници, сключили писмени договори за присъединяване към електропреносната мрежа на обекти, за срока на действие на временното уведомление за експлоатация и/или за времето на присъединяване на обектите по временна схема на достъп.

(3) (Отм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., нова, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., изм., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) В договорите по ал. 2, т. 3 и 4 се уговарят редът и условията за превеждане от операторите на електроразпределителни и затворени електроразпределителни мрежи на независимия преносен оператор на сумите за пренос през електропреносната мрежа, дължими от крайни клиенти, производители в режим на потребление и оператори на съоръжения за съхранение на електрическа енергия, за обекти, присъединени към електроразпределителната или затворената електроразпределителна мрежа.

(4) (Нова – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) В договорите по ал. 2, т. 2, 2а, 3 и 4 се уговарят формата и размерът на гаранционното обезпечение по тях.

(5) (Нова – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., предишна ал. 4, изм., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Договорите по ал. 2, т. 1, 2, 2а, 3 и 4 са безсрочни.

(6) (Нова – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., предишна ал. 5, изм., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Договорите по ал. 2, т. 5 имат действие за срока на временното уведомление за експлоатация и/или за времето на присъединяване на обектите по временна схема на достъп.

Чл. 14. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Предмет на договорите по чл. 11, т. 3 е предоставянето на услугите "достъп до електроразпределителната мрежа" и "пренос на електрическа енергия през електроразпределителната мрежа".

(2) Договорите по ал. 1 се сключват между оператора на електроразпределителна мрежа, от една страна, и:

1. (доп. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) крайни клиенти, присъединени към електроразпределителната мрежа при общи условия;

2. производители, присъединени към електроразпределителната мрежа;

3. (отм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., нова, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) оператори на съоръжения за съхранение на електрическа енергия, присъединени към електроразпределителната мрежа;

4. (отм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., нова, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) оператори на затворени електроразпределителни мрежи, присъединени към електроразпределителната мрежа.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Операторът на електроразпределителната мрежа и крайният снабдител уреждат финансовите си взаимоотношения във връзка с разплащанията на мрежовите услуги чрез договор.

(4) (Нова – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.) Услугата пренос на електрическа енергия през електроразпределителната мрежа се предоставя на производителите в качеството им на крайни клиенти.

(5) (Нова – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) В договорите по ал. 2, т. 4 се уговарят редът и условията за превеждане от операторите на затворени електроразпределителни мрежи на оператора на електроразпределителната мрежа на сумите за достъп и пренос до/през електропреносната мрежа и за достъп и пренос до/през електроразпределителната мрежа, дължими от крайни клиенти, производители и оператори на съоръжения за съхранение на електрическа енергия, за обекти, присъединени към затворената електроразпределителна мрежа.

(6) (Нова – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) В договорите по ал. 2, т. 2, 3 и 4 се уговарят и формата и размерът на гаранционното обезпечение по тях.

Чл. 14а. (Нов – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) (1) Предмет на договорите по чл. 11, т. 3а е предоставянето на услугите "достъп до затворената електроразпределителна мрежа" и "пренос на електрическа енергия през затворената електроразпределителна мрежа".

(2) Договорите по ал. 1 се сключват между оператора на затворена електроразпределителна мрежа, от една страна, и:

1. крайни клиенти, присъединени към затворената електроразпределителна мрежа, при общи условия;

2. производители, присъединени към затворената електроразпределителна мрежа;

3. оператори на съоръжения за съхранение на електрическа енергия, присъединени към затворената електроразпределителна мрежа.

(3) Услугата "пренос на електрическа енергия през затворената електроразпределителна мрежа" се предоставя на производителите в качеството им на крайни клиенти.

(4) В договорите по ал. 2, т. 2 и 3 се уговарят формата и размерът на гаранционното обезпечение по тях.

Чл. 15. (1) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., доп., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Договорите за продажба на електрическа енергия по чл. 11, т. 4 се сключват по регулирани цени и цени по чл. 30а, ал. 3 от Закона за енергетиката, свободно договорени цени, по цени по одобрена от комисията методика и съгласно дългосрочни договори за изкупуване на енергия и разполагаемост.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Договорите по регулирани

цени и цени по чл. 30а, ал. 3 от Закона за енергетиката се сключват между:

1. (изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., отм., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.);

2. (изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., отм., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.);

3. (изм. – ДВ, бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г.) крайните снабдители, от една страна, и битови крайни клиенти - за обекти, присъединени към електроразпределителната мрежа на ниво ниско напрежение, когато тези клиенти не са избрали друг доставчик;

4. (доп. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) крайните снабдители, от една страна, и производителите с обекти с обща инсталирана електрическа мощност, по-малка от 500 kW, които произвеждат електрическа енергия от възобновяеми източници до размера на нетното специфично производство на електрическа енергия, и по комбиниран начин, от друга.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., доп., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., изм. и доп., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., доп., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г., изм., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Договорите по свободно договорени цени се сключват между търговски участници по чл. 1, ал. 2 при спазване на изискванията на чл. 100 от Закона за енергетиката.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., доп., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Договорите по цени, определени по одобрена от комисията методика, се сключват между доставчиците от последна инстанция и крайни клиенти, които не са избрали друг доставчик на електрическа енергия или са останали без доставчик, при публично известни общи условия, които влизат в сила за крайните клиенти без изрично писмено приемане, считано от датата, на която обектът на съответния краен клиент е прехвърлен в балансиращата група на доставчика от последна инстанция.

(5) (Нова – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., отм., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.).

(6) (Нова – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., отм., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.).

Чл. 16. (1) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г.) Предмет на договорите по чл. 11, т. 5, 6 и 6а е предоставянето на разполагаемост за участие в първично регулиране на честотата, автоматично вторично регулиране на честотата и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм. и доп., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., доп., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г., изм., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Договорите по ал. 1 се сключват между независимия преносен оператор, от една страна, и търговски участници, за диспечирuеми производствени и/или потребяващи обекти и/или съоръжения за съхранение на електрическа енергия и/или агрегирани съоръжения/обекти, изпълнили изискванията на правилата по чл. 83, ал. 1, т. 4 от Закона за енергетиката.

Чл. 17. (1) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в

сила от 24.12.2021 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) Предмет на договорите по чл. 11, т. 7 е предоставяне на балансираща енергия на независимия преносен оператор от активиран резерв от автоматично и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности, както и от резерв за заместване.

(2) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., доп., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г., изм., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Договорите по ал. 1 се сключват между независимия преносен оператор, от една страна, и търговски участници, за диспечирувани производствени и/или потреблящи обекти и/или съоръжения за съхранение на електрическа енергия и/или агрегирани съоръжения/обекти.

Чл. 18. (1) Предмет на договорите по чл. 11, т. 8 е физическият и финансов сетълмент на небалансите за местата на измерване, които формират виртуалния електромер, определен за съответната балансираща група.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) Договорите по ал. 1 се сключват между независимия преносен оператор, от една страна, и от друга:

1. координаторите на балансиращи групи;
2. търговски участници, които отговарят за небалансите на собствените си обекти;
3. (доп. – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) търговски участници, сключили писмени договори за присъединяване към електропреносната мрежа на обекти, за срока на действие на временното уведомление за експлоатация и/или за времето на присъединяване на обектите по временна схема на достъп.

(3) (Нова – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) Договорите по ал. 2, т. 1 и 2 са безсрочни.

(4) (Нова – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) Договорите по ал. 2, т. 3 имат действие за срока на временното уведомление за експлоатация.

Чл. 18а. (Нов – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) (1) Предмет на договорите по чл. 11, т. 8а е физическият и финансов сетълмент на небалансите за местата на измерване, които формират виртуалния електромер на търговския участник.

(2) Договорите по ал. 1 се сключват между независимия преносен оператор и търговец на електрическа енергия без физически обекти.

Чл. 19. (1) Предмет на договорите по чл. 11, т. 9 са условията за участие в балансираща група, прехвърлянето на отговорността за балансиране и методика за разпределение на общия небаланс в балансиращата група между отделните членове на балансиращата група.

(2) Договорите по ал. 1 се сключват между координатора и членовете на балансираща група.

(3) (Доп. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г.) Договорите по ал. 1 между крайните снабдители като координатори на специални балансиращи групи и битови крайни клиенти на ниво ниско напрежение, когато тези клиенти не са избрали друг доставчик, се сключват при общи условия, одобрени от комисията.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., отм., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.).

(5) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) Договорите по ал. 1 между доставчици от последна инстанция като координатори на балансиращи групи и крайни клиенти, които не са избрали друг доставчик на електрическа енергия или са останали без доставчик, се сключват при общи

условия, одобрени от комисията.

Чл. 20. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., доп., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Предмет на договорите по чл. 11, т. 10 са продажбата на електрическа енергия и плащането на всички използвани от крайния клиент услуги: "достъп до електропреносната и/или електроразпределителната мрежа, и/или затворената електроразпределителна мрежа", "пренос на електрическа енергия през електропреносната и/или електроразпределителната мрежа, и/или затворената електроразпределителна мрежа" и "отговорност за балансиране", а в случаите по чл. 27, ал. 5, т. 3 – и "достъп и пренос за производители", когато доставчикът на електрическа енергия и координаторът на балансираща група са едно и също лице. В договорите се уреждат отношенията във връзка с плащането на дължимите суми за мрежови услуги за съответния ценови период.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Договорите по ал. 1 се сключват между:

1. доставчици от последна инстанция и крайни клиенти, които не са избрали друг доставчик на електрическа енергия или са останали без доставчик – при общи условия;

2. търговец на електрическа енергия и краен клиент, за който се прилага стандартизиран товаров профил.

(3) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., изм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Договорите по ал. 1 могат да се сключват между краен клиент, за който не се прилага стандартизиран товаров профил, и търговец на електрическа енергия, който е и негов координатор на балансираща група.

(4) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Договорите по ал. 1 се сключват след сключване на рамков договор по чл. 11, т. 13.

Чл. 21. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., изм. и доп., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., изм., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.) Предмет на договора по чл. 11, т. 11 са правата и задълженията във връзка с участието на пазарните сегменти, част от борсовия пазар на електрическа енергия.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г.) Договорът по ал. 1 се сключва между оператора на борсовия пазар на електрическа енергия, от една страна, и съответен търговски участник по глава четвърта от тези правила в съответствие с правилата за работа на организиран борсов пазар на електрическа енергия, публикувани на интернет страницата на борсовия оператор.

Чл. 21а. (Нов – ДВ, бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Предмет на договорите по чл. 11, т. 11а са правата и задълженията на страните във връзка с участието в пазарно обединение съгласно разпоредбите на Регламент (ЕС) 2015/1222 на ЕК, както и управлението на финансовия риск и осъществяването на сетълмент при това участие.

Чл. 22. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., доп., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., изм., бр. 52 от 2025 г., в сила от 31.12.2025 г.) (1) Предмет на договора по чл. 11, т. 12 са правата и задълженията на страните във връзка с предоставянето на клирингови услуги за гарантиране на плащанията по сключените сделки на организиран борсов пазар на електрическа енергия.

(2) Договорът по ал. 1 се сключва между оператора на организирания борсов пазар, от една страна, и лице, предоставящо клирингови услуги, от друга.

Чл. 22а. (Нов – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., отм., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.).

Чл. 23. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., доп., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) (1) Предмет на рамковия договор по чл. 11, т. 13 е уреждането на финансовите взаимоотношения, касаещи мрежови услуги за крайни клиенти, производители в режим на потребление и оператори на съоръжения за съхранение на енергия.

(2) Рамковият договор се сключва между независимия преносен оператор и/или оператор на електроразпределителна мрежа, и/или оператор на затворена електроразпределителна мрежа, от една страна, и доставчик от последна инстанция/търговец, от друга страна.

Чл. 24. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., изм. и доп., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., отм., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.)

Чл. 25. (1) (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Предмет на договора по чл. 11, т. 15 е предоставянето на данни от средствата за търговско измерване, валидирането и агрегирането по балансиращи групи, сроковете за представяне и формат на файловете.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Договорът по ал. 1 се сключва между:

1. (изм. – ДВ, бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) независимия преносен оператор, от една страна, и оператор на електроразпределителна мрежа или оператор на затворена електроразпределителна мрежа, от друга страна;

2. оператор на електроразпределителна мрежа, от една страна, и оператор на затворена електроразпределителна мрежа, присъединена към тази електроразпределителна мрежа, от друга страна.

(3) (Нова – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., изм., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Договорът по ал. 1 включва и отговорността на операторите на затворени електроразпределителни мрежи, на операторите на електроразпределителните мрежи и на независимия преносен оператор при грешки в данните от измерването, които водят до допълнителни разходи за някой от операторите, както и начините и сроковете за компенсиране на тези разходи.

Чл. 26. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., изм. и доп., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., отм., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.)

Чл. 26а. (Нов – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г.) Предмет на договора по чл. 11, т. 17 е продажба на произведената електрическа енергия от производители по чл. 162а от Закона за енергетиката и производители от възобновяеми източници с обекти с обща инсталирана електрическа мощност 500 kW и над 500 kW на координатор на балансираща група съгласно чл. 100, ал. 6 от Закона за енергетиката.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г.) Договорът по ал. 1 се сключва между производители по чл. 162а от Закона за енергетиката или производители от възобновяеми източници с обекти с обща инсталирана електрическа мощност 500 kW и над 500 kW, от една страна, и от друга координатор на стандартна балансираща група, на която производителите са членове.

(3) Координаторът на балансиращата група задължително продава закупената електрическа енергия с договор по ал. 1 чрез отделна регистрация на организиран борсов

пазар при условията на тези правила.

Чл. 266. (Нов – ДВ, бр. 46 от 2025 г., в сила от 6.06.2025 г., изм., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) (1) Предмет на договорите по чл. 11, т. 18 е продажбата на електрическа енергия на крайни снабдители от производители и търговци:

1. самостоятелно; или
2. чрез координатор на балансираща група.

(2) В случаите по ал. 1, т. 1 се сключва договор за продажба между производител или търговец, от една страна, и краен снабдител, от друга, чрез инициране на търг за продажба, съответно на търг за покупка, на механизма по чл. 100, ал. 8 от Закона за енергетиката.

(3) В случаите по ал. 1, т. 2 се сключват:

1. договор за продажба между производител или търговец, в качеството му на продавач, и координатор на стандартна балансираща група, на която производителят или търговецът е член, в качеството му на купувач, извън борсовия пазар;

2. договор за препродажба на закупената електрическа енергия от съответния координатор по т. 1, в качеството му на продавач, и краен снабдител, в качеството му на купувач, чрез инициране на търг за продажба, съответно на търг за покупка, на механизма по чл. 100, ал. 8 от Закона за енергетиката.

(4) В случаите по ал. 3, т. 2 координаторът на стандартна балансираща група може да продава и електрическа енергия, произведена от включените в тази група собствени енергийни обекти.

Раздел III

Ред, условия и съотношение в заплащането на мрежови услуги и цена за задължения към обществото. Сделки за транзит

(Загл. изм. – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.)

Чл. 27. (Изм. – ДВ, бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) (1) Крайните клиенти и производителите заплащат предоставените им мрежови услуги върху фактурираните количества активна електрическа енергия в съответствие със средствата за търговско измерване и/или предоставена мощност в местата на измерване, определени в съответствие с правилата по чл. 83, ал. 1, т. 6 от Закона за енергетиката и договорите по чл. 11, т. 1, 2, 3 и 3а по утвърдени от комисията и/или прилагани от съответния оператор на затворена електроразпределителна мрежа цени.

(2) Операторите на самостоятелни съоръжения за съхранение на електрическа енергия заплащат мрежови услуги по приложимите цени за крайни клиенти, както следва:

1. цена за достъп и цена за пренос за крайни клиенти само за разликата между количеството закупена електрическа енергия от участници на пазара на електрическа енергия и количеството от закупената от тези участници електрическа енергия, обратно отдадено в съответната мрежа, и/или

2. цена за достъп за крайни клиенти, утвърдена/определена върху предоставената/договорената мощност със съответния мрежови оператор за осигуряване на собствените нужди на съоръжението и цена за пренос за крайни клиенти върху изчисленото количество по т. 1.

(3) Когато към обект за производство е изградено съоръжение за съхранение на

електрическа енергия и не съществуват или не са осигурени технически условия за измерване на консумираните/произведените от обекта за производство и присъединените към него несамостоятелни обекти количества електрическа енергия както помежду им, така и отделно от количествата, постъпващи/отдадени от/в мрежата, производителят заплаща мрежови услуги за достъп и пренос до/през съответната електрическа мрежа по приложимите:

1. цени за достъп и пренос за производители върху разликата между отдаденото и постъпилото в/от мрежата количество електрическа енергия, когато тази разлика е положителна стойност, и/или

2. цена за достъп за производители, утвърдена/определена върху предоставената/договорената със съответния мрежови оператор мощност на производителя, и цена за пренос за производители върху изчисленото количество по т. 1, или

3. цени за достъп и пренос за крайни клиенти върху разликата между постъпилото и отдаденото от/в мрежата количество електрическа енергия, когато тази разлика е положителна стойност, и/или

4. цена за достъп за крайни клиенти, утвърдена/определена върху предоставената/договорената мощност със съответния мрежови оператор за осигуряване на собствените нужди на производителя и на съоръжението за съхранение на електрическа енергия, и цена за пренос за крайни клиенти върху изчисленото количество по т. 3.

(4) Когато към обект за потребление е изградено съоръжение за съхранение на електрическа енергия и не съществуват или не са осигурени технически условия за измерване на консумираните/произведените от обекта за потребление и присъединените към него несамостоятелни обекти количества електрическа енергия както помежду им, така и отделно от количествата, постъпващи/отдадени от/в мрежата, крайният клиент заплаща мрежови услуги по приложимите:

1. цени за достъп и пренос за крайни клиенти върху разликата между постъпилото и отдаденото от/в мрежата количество електрическа енергия, и/или

2. цена за достъп за крайни клиенти, утвърдена/определена върху предоставената/договорената мощност на крайния клиент със съответния мрежови оператор, и цена за пренос за крайни клиенти върху изчисленото количество по т. 1.

(5) Когато към обект за потребление е изградена инсталация за производство и съоръжение за съхранение на електрическа енергия и не съществуват или не са осигурени технически условия за измерване на консумираните/произведените от обекта за потребление и присъединените към него несамостоятелни обекти количества електрическа енергия както помежду им, така и отделно от количествата, постъпващи/отдадени от/в мрежата, крайният клиент заплаща мрежови услуги по приложимите:

1. цени за достъп и пренос за крайни клиенти върху постъпилото от мрежата количество електрическа енергия, и/или

2. цена за достъп за крайни клиенти, утвърдена/определена върху предоставената/договорената мощност на крайния клиент със съответния мрежови оператор, и цена за пренос за крайни клиенти върху количеството по т. 1, и/или

3. цени за достъп и пренос за производители върху отдаденото в мрежата количество електрическа енергия.

Чл. 28. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) (1) Крайни клиенти, в това число производители в режим на потребление и оператори на съоръжения за съхранение на електрическа енергия,

присъединени към електропреносната мрежа, дължат утвърдени от комисията за съответния ценови период цени за достъп и пренос до/през електропреносната мрежа и за други мрежови услуги по електропреносната мрежа, както и цени за достъп и пренос за производители в случаите по чл. 27, ал. 5, т. 3, които заплащат на независимия преносен оператор и/или на доставчика от последна инстанция, и/или на търговеца, с когото са сключили договор по чл. 11, т. 10.

(2) Крайни клиенти, в това число производители в режим на потребление и оператори на съоръжения за съхранение на електрическа енергия, присъединени към електроразпределителна мрежа, дължат утвърдени от комисията за съответния ценови период цени за достъп и пренос до/през електропреносната мрежа, за достъп и пренос до/през електроразпределителната мрежа и за други мрежови услуги по електроразпределителната мрежа, както и цени за достъп и пренос за производители в случаите по чл. 27, ал. 5, т. 3, които заплащат на оператора на електроразпределителната мрежа и/или на крайния снабдител, и/или на доставчика от последна инстанция, и/или на търговеца, с когото са сключили договор по чл. 11, т. 10. За тези клиенти цените за достъп и пренос до/през електропреносната мрежа се заплащат от оператора на електроразпределителната мрежа на независимия преносен оператор съгласно договорите по чл. 12 и 13.

(3) Крайни клиенти, в това число производители в режим на потребление и оператори на съоръжения за съхранение на електрическа енергия, присъединени към затворена електроразпределителна мрежа, присъединена към електропреносната мрежа, дължат утвърдени от комисията за съответния ценови период цени за достъп и пренос до/през електропреносната мрежа, прилагани от съответния оператор цени за достъп и пренос до/през затворената електроразпределителна мрежа и за други мрежови услуги по затворената електроразпределителна мрежа, както и цени за достъп и пренос за производители в случаите по чл. 27, ал. 5, т. 3, които заплащат на оператора на затворената електроразпределителна мрежа и/или на доставчика от последна инстанция, и/или на търговеца, с когото са сключили договор по чл. 11, т. 10. За тези клиенти цените за достъп и пренос до/през електропреносната мрежа се заплащат от оператора на затворената електроразпределителна мрежа на независимия преносен оператор съгласно договорите по чл. 12 и 13.

(4) Крайни клиенти, в това число производители в режим на потребление и оператори на съоръжения за съхранение на електрическа енергия, присъединени към затворена електроразпределителна мрежа, присъединена към електроразпределителна мрежа, дължат утвърдени от комисията за съответния ценови период цени за достъп и пренос до/през електропреносната мрежа, за достъп и пренос до/през съответната електроразпределителна мрежа, прилагани от съответния оператор цени за достъп и пренос до/през затворената електроразпределителна мрежа и за други мрежови услуги по затворената електроразпределителна мрежа, както и цени за достъп и пренос за производители в случаите по чл. 27, ал. 5, т. 3, които заплащат на оператора на затворената електроразпределителна мрежа и/или на доставчика от последна инстанция, и/или на търговеца, с когото са сключили договор по чл. 11, т. 10. За тези клиенти цените за достъп и пренос до/през електропреносната мрежа и цените за достъп и пренос до/през електроразпределителната мрежа се заплащат от оператора на затворената електроразпределителна мрежа на оператора на електроразпределителната мрежа съгласно договора по чл. 14. Операторът на електроразпределителната мрежа заплаща на независимия преносен оператор цените за достъп и пренос до/през електропреносната

мрежа съгласно договорите по чл. 12 и 13.

(5) Производители, присъединени към електропреносната мрежа, дължат утвърдени от комисията за съответния ценови период цени върху цялото произведено количество електрическа енергия и/или предоставена/договорена мощност за достъп и пренос до/през електропреносната мрежа и за други мрежови услуги по електропреносната мрежа, които заплащат на оператора на електропреносната мрежа.

(6) Производители, присъединени към електроразпределителна мрежа, дължат утвърдени от комисията за съответния ценови период цени върху цялото произведено количество електрическа енергия и/или предоставена/договорена мощност за достъп и пренос до/през електропреносната мрежа, за достъп и пренос до/през електроразпределителната мрежа и за други мрежови услуги по електроразпределителната мрежа, които заплащат на оператора на електроразпределителната мрежа. Събраните суми за услугите достъп и пренос до/през електропреносната мрежа се заплащат от оператора на електроразпределителната мрежа на независимия преносен оператор съгласно договорите по чл. 12 и 13.

(7) Производители, присъединени към затворена електроразпределителна мрежа, присъединена към електропреносната мрежа, дължат утвърдени от комисията за съответния ценови период цени върху цялото произведено количество електрическа енергия и/или предоставена/договорена мощност за достъп и пренос до/през електропреносната мрежа, прилагани от съответния оператор цени за достъп и пренос до/през затворената електроразпределителна мрежа и за други мрежови услуги по затворената електроразпределителна мрежа, които заплащат на оператора на затворената електроразпределителна мрежа. Събраните суми за услугите достъп и пренос до/през електропреносната мрежа се заплащат от оператора на затворената електроразпределителна мрежа на независимия преносен оператор съгласно договорите по чл. 12 и 13.

(8) Производители, присъединени към затворена електроразпределителна мрежа, присъединена към електроразпределителна мрежа, дължат утвърдени от комисията за съответния ценови период цени върху цялото произведено количество електрическа енергия и/или предоставена/договорена мощност за достъп и пренос до/през електропреносната мрежа, за достъп и пренос до/през електроразпределителната мрежа, прилагани от съответния оператор цени за достъп и пренос до/през затворената електроразпределителна мрежа и за други мрежови услуги по затворената електроразпределителна мрежа, които заплащат на оператора на затворената електроразпределителна мрежа. Събраните суми за услугите достъп и пренос до/през електропреносната мрежа и достъп и пренос до/през електроразпределителната мрежа се заплащат от оператора на затворената електроразпределителна мрежа на оператора на електроразпределителната мрежа съгласно договора по чл. 14. Операторът на електроразпределителната мрежа заплаща на независимия преносен оператор събраните суми за достъп и пренос до/през електропреносната мрежа съгласно договорите по чл. 12 и 13.

(9) Производители, които хранят собствени обекти по мрежи, които не са собственост на независимия преносен оператор, оператор на електроразпределителна мрежа и оператор на затворена електроразпределителна мрежа, не дължат цени за достъп и пренос до/през съответната мрежа.

Чл. 29. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., доп., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм. и доп., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.,

изм., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) (1) Битовите крайни клиенти на крайните снабдители заплащат всички мрежови услуги за съответния ценови период на крайния снабдител.

(2) Крайният снабдител събира и заплаща на оператора на електроразпределителна мрежа всички суми за мрежови услуги за съответния ценови период за цялото фактурирано от крайния снабдител количество електрическа енергия.

(3) Доставчикът от последна инстанция събира от крайните си клиенти всички суми за мрежови услуги за съответния ценови период за цялото фактурирано количество електрическа енергия и ги заплаща на оператора, към чиято мрежа са присъединени съответните крайни клиенти.

(4) Търговецът на електрическа енергия събира от крайните си клиенти, с които има сключен договор по чл. 11, т. 10, всички суми за мрежови услуги за съответния ценови период за цялото фактурирано количество електрическа енергия и ги заплаща на оператора, към чиято мрежа са присъединени съответните крайни клиенти.

(5) Крайните снабдители, търговците и доставчиците от последна инстанция заплащат дължимите суми за мрежови услуги на съответния мрежови оператор независимо дали са получили плащане от крайния клиент.

(6) Операторът на електроразпределителна мрежа заплаща на независимия преносен оператор мрежовите услуги, относими към електропреносната мрежа, за цялото количество електрическа енергия, пренесено до крайни клиенти, присъединени към съответната електроразпределителна мрежа или към присъединените към нея затворени електроразпределителни мрежи.

(7) Операторът на затворена електроразпределителна мрежа, присъединена към електропреносната мрежа, заплаща на независимия преносен оператор мрежовите услуги, относими към електропреносната мрежа, за цялото количество електрическа енергия, пренесено до крайни клиенти, присъединени към затворената електроразпределителна мрежа.

(8) Операторът на затворена електроразпределителна мрежа, присъединена към електроразпределителна мрежа, заплаща на съответния оператор на електроразпределителна мрежа мрежовите услуги, относими към електропреносната мрежа и към тази електроразпределителна мрежа, както следва:

1. цена за достъп до електроразпределителна мрежа върху предоставената/договорената мощност в точката на присъединяване на затворената електроразпределителна мрежа към електроразпределителната мрежа;

2. цена за пренос през електроразпределителна мрежа за цялото количество електрическа енергия, постъпило в затворената електроразпределителна мрежа от съответната електроразпределителна мрежа.

Чл. 30. (Доп. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., изм. и доп., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 50 от 2023 г., в сила от 9.06.2023 г.) Всички търговски участници, които продават електрическа енергия на крайни клиенти, производители в режим на потребление и оператори на съоръжения за съхранение на електрическа енергия, присъединени към електроенергийната система на Република България, включително операторът на електропреносната мрежа, операторите на електроразпределителни мрежи и операторите на затворени електроразпределителни мрежи, заплащат на Фонд "Сигурност на електроенергийната система" цена за задължения към обществото в левове за MWh фактурирана електрическа енергия.

(2) Лицата по ал. 1, с изключение на мрежовите оператори, заплащат цена за задължения към обществото на Фонд "Сигурност на електроенергийната система" върху фактурираните количества електрическа енергия за мрежови услуги за обектите на крайните клиенти, производителите в режим на потребление и операторите на съоръжения за съхранение на електрическа енергия, на които доставят електрическа енергия, съгласно подадените от съответния мрежови оператор към Фонд "Сигурност на електроенергийната система" данни по ал. 4.

(3) Операторът на електропреносната мрежа, операторите на електроразпределителни мрежи и операторите на затворени електроразпределителни мрежи заплащат цена за задължения към обществото върху утвърдените измерени стойности на количеството електрическа енергия за технологични разходи в съответствие с чл. 92, информация за които предоставят на Фонд "Сигурност на електроенергийната система" до 10-о число на месеца, следващ отчетния месец.

(4) Справка за количества отчетена електрическа енергия, върху които се начислява цена за задължения към обществото, се предоставя на Фонд "Сигурност на електроенергийната система" от независимия преносен оператор за обектите със средства за търговско измерване, които имат възможност да измерват електрическа енергия за всеки период на сетълмент, независимо към коя мрежа са присъединени, в срок до 10-о число на месеца, следващ отчетния месец, както и справка за количествата консумирана електрическа енергия от обектите на крайните клиенти, снабдявани от краен снабдител. Справка за пренесените и фактурирани количества електрическа енергия по показания на средствата за търговско измерване, върху които се начислява цена за задължения към обществото, се предоставя на Фонд "Сигурност на електроенергийната система" от операторите на електроразпределителни мрежи за обектите, по отношение на които се прилагат стандартизирани товарни профили, в срок до 10-о число на месеца, следващ отчетния месец. Информацията се предоставя обобщена по търговски участници.

(5) В случаите на повече от един доставчик консумираното количество електрическа енергия се разпределя пропорционално между отделните доставчици на база регистрирани графици от независимия преносен оператор.

(6) Задължените по ал. 1 лица заплащат на Фонд "Сигурност на електроенергийната система" цена за задължения към обществото в левове за MWh фактурирана електрическа енергия независимо дали са получили плащане от крайния клиент.

Чл. 31. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм. и доп., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 100 от 2017 г., в сила от 1.02.2018 г., изм., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., доп., бр. 35 от 2019 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Сделките за транзит на електрическа енергия през електроенергийната система на България могат да бъдат осъществявани само в рамките на една балансираща група, от едно юридическо лице.

Раздел IV

(Нов – ДВ, бр. 35 от 2019 г.)

Предоставяне на услуги за зареждане на електрически превозни средства

Чл. 31а. (Нов – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., отм., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г., предишен чл. 31в, бр. 50 от 2023 г., в сила от 9.06.2023 г.) Операторите на

зарядни точки могат да предоставят на клиентите услуги във връзка със зареждането на електрически превозни средства на договорна основа, включително от името и за сметка на други доставчици на услуги.

Чл. 31б. (Нов – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., отм., бр. 35 от 2019 г., предишен чл. 31г, бр. 50 от 2023 г., в сила от 9.06.2023 г.) Всички публично достъпни зарядни точки предоставят и възможност на ползвателите на електрически превозни средства за зареждане ad hoc, без встъпване в договорни отношения със съответния доставчик на електрическа енергия или оператор.

Чл. 31в. (Нов – ДВ, бр. 35 от 2019 г., предишен чл. 31д, бр. 50 от 2023 г., в сила от 9.06.2023 г.) За неуредените в този раздел въпроси се прилага действащото гражданско законодателство.

Глава четвърта

БОРСОВ ПАЗАР НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЕНЕРГИЯ

Раздел I

Общи положения

Чл. 32. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) (1) Операторът на борсовия пазар извършва администрирането на всички сделки на борсовия пазар на електрическа енергия в съответствие с тези правила и правилата за работа на организиран борсов пазар на електрическа енергия, които се одобряват от комисията.

(2) Операторът на борсовия пазар публикува на интернет страницата си правилата за работа на организиран борсов пазар на електрическа енергия след одобрението им от комисията.

Чл. 32а. (Нов – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Операторът на борсовия пазар на електрическа енергия е член на Ценовото обединение на регионите (Price Coupling of Regions).

Чл. 33. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Търговските участници, които сключват сделки по свободно договорени цени, имат право да участват на борсовия пазар на електрическа енергия, организиран в рамките на пазарната зона на Република България от оператора на борсовия пазар, или да участват на борсов пазар на електрическа енергия, организиран от друг пазарен оператор в региона или съвместно от двама или повече оператори, при условията, посочени в правилата за работа на организиран борсов пазар на електрическа енергия, публикувани на сайта на оператора.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) Сделките, сключени на борсовия пазар на електрическа енергия за пазарните сегменти, по които борсовият оператор е страна съгласно правилата по чл. 32, ал. 2, се известяват на независимия преносен оператор от оператора на борсовия пазар в деня Д-1 и/или в деня Д в срокове съгласно инструкция на независимия преносен оператор, като известенията сделки са задължителни за съответните търговски участници.

(3) (Нова – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм. и доп., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., доп., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) Сделките, реализирани от търговските участници на борсовия пазар на електрическа енергия за пазарните сегменти, по които борсовият оператор не е страна съгласно правилата по чл. 32, ал. 2, се известяват от

търговските участници като номинации за обмен между съответните търговски участници, сключили сделки помежду си.

(4) (Нова – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) Алинеи 2 и 3 не се прилагат за сделки с електрическа енергия, които се сключват при условията и по реда на чл. 119, ал. 1 и 2 от Закона за енергетиката.

(5) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., изм. и доп., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., предишна ал. 4, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., доп., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) При възникване на извънредни ситуации, водещи до невъзможност операторът на борсовия пазар да извести в срок сделките, сключени на борсовия пазар, операторът на борсовия пазар уведомява независимия преносен оператор за закъснението в съответствие с правилата, възприети от Междурегионалното обединение на пазара (Multi-regional Coupling – MRC), Ценовото обединение на регионите (Price Coupling of Regions – PCR), Междурегионалното обединение на пазарите ден напред (Single Day Ahead Coupling – SDAC) и Междурегионалното обединение на пазарите в рамките на деня (Single Intraday Coupling – SIDC).

Чл. 34. (1) (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) Тези правила регламентират възможност за покупка и продажба на електрическа енергия от търговските участници, регистрирани на борсовия пазар на електрическа енергия в Република България, както и от тези съгласно чл. 1, ал. 2, т. 13.

(2) Борсовият пазар на електрическа енергия има за цел:

1. Създаване на условия за формиране и функциониране на пазар на електрическа енергия в конкурентна, прозрачна и недискриминационна среда.

2. Предотвратяване на възможности за проява на пазарна сила.

3. (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Определяне на референтни цени на електрическата енергия съгласно търсенето и предлагането.

4. Оптимално използване на ограничените преносни способности на междусистемните електропроводи със съседните държави посредством координирано разпределение и имплицитни търгове на дневна база и в рамките на деня чрез борсовия пазар.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) На борсовия пазар могат да участват търговски участници, регистрирани съгласно тези правила и правилата по чл. 32, ал. 2.

Чл. 35. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм. и доп., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., изм., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г.) Сделките на борсовия пазар се сключват за всеки интервал на доставка в съответствие с правилата за работа на организиран борсов пазар на електрическа енергия.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., отм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

(3) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

(4) (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Сделките, сключени на борсовия пазар, представляват твърд ангажимент на съответния търговски участник за доставка на електрическа енергия, в случай на сключена сделка за продажба, или задължение за приемане на доставка на електрическа енергия, в случай на сключена сделка за покупка, за всеки от пазарните сегменти, администриран от оператора на борсовия пазар.

(5) (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., изм. и доп., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) Всяка сделка е обвързана с период за доставка и интервал на доставка.

(6) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.).

(7) (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) В дните на преминаване от лятно към зимно часово време, респективно от зимно към лятно часово време, денят на доставка се увеличава, респективно намалява, с интервалите на доставка, съответстващи на един астрономически час.

(8) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Операторът на борсовия пазар може да сключи договор по чл. 11, т. 12 с регистриран търговски участник (маркет-мейкър), който да поеме отговорността за осигуряване на ликвидност на борсовия пазар на електрическа енергия при условията на сключения договор.

(9) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Условията за постигане на ликвидност на борсовия пазар на електрическа енергия се определят от оператора на борсовия пазар, като търговският участник, изпълняващ функцията на "маркет-мейкър", с подписването на договор по чл. 11, т. 12, приема условията и се задължава да ги спазва.

Чл. 35а. (Нов – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., доп., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., изм., бр. 52 от 2025 г., в сила от 31.12.2025 г.) Финансовият риск за сключените сделки на борсовия пазар се управлява от оператора на борсовия пазар чрез лице, предоставящо клирингови услуги.

Раздел II

Условия за участие и регистрация на борсовия пазар

Чл. 36. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г.) Търговски участници, регистрирани за участие на борсовия пазар на електрическа енергия, имат право да подават предложения за продажба и/или предложения за покупка на електрическа енергия.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Участници на борсовия пазар на електрическа енергия могат да бъдат:

1. (изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., доп., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) търговски участници, които имат право да сключват сделки по свободно договорени цени в съответствие с действащото законодателство и регистрирани на пазара по свободно договорени цени, администриран от независимия преносен оператор, както и клиенти с обекти по чл. 119, ал. 2 от Закона за енергетиката;

2. (изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) търговски участници, регистрирани на съседни пазари на електрическа енергия, единствено в случаите, в които операторът на борсовия пазар съвместно с независимия преносен оператор организира и оперира виртуална импортно-експортна зона на съответната граница; в този случай търговските участници могат да бъдат регистрирани за участие на борсовия пазар единствено на съответната зона;

3. (отм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.);

4. (отм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.);

5. (отм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.);

6. (отм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

(3) (Отм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.).

Чл. 37. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Условието за участие, регистрация, оттегляне и отстраняване от борсовия пазар на електрическа енергия, както и изискванията за изпращане на предложения, за определяне на количествата електрическа енергия и определяне на кривите на търсене и предлагане се уреждат в правилата по чл. 32, ал. 2.

Чл. 38. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., отм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

Раздел III

(Отм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.)

Условия за оттегляне и отстраняване от борсовия пазар на електрическа енергия

Чл. 39. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

Чл. 40. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., отм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

Чл. 41. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

Чл. 41а. (Нов – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

Раздел IV

(Отм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.)

Изисквания за изпращане на предложения на борсовия пазар на електрическа енергия

(Загл. изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)

Чл. 42. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм. и доп., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., отм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

Чл. 43. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм. и доп., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., отм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

Чл. 44. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.).

Раздел V

(Отм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.)

Определяне на количествата електрическа енергия, търгувани на борсовия пазар на електрическа енергия

Чл. 45. (Изм. и доп. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., отм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

Чл. 46. (Отм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

Чл. 47. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., отм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

Раздел VI

(Отм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.)

Определяне на кривите на търсене и предлагане

Чл. 48. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

Чл. 49. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

Чл. 50. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.).

Раздел VII

(Отм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)

Определяне на обемите на търсене и предлагане

Чл. 51. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.).

Раздел VIII

(Отм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)

Мерки в случаите, когато предлагането не е достатъчно или има липса на търсене

Чл. 52. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.).

Раздел IX

Потвърждаване на сделките, осъществени на борсовия пазар на електрическа енергия

Чл. 53. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Операторът на борсовия пазар предоставя на съответните търговски участници достъп до информация за реализираните от тях сделки в деня на търговия чрез търговските платформи, използвани на съответните пазарни сегменти, част от борсовия пазар на електрическа енергия.

(2) (Нова – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм., предишна ал. 3, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., доп., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Резултатите от търговията на борсовия пазар на електрическа енергия се използват в процеса на сетълмент съгласно глава десета на тези правила, като търгуваните количества от всеки търговски участник на борсовия пазар на електрическа енергия се сумират с количествата, търгувани по двустранни договори, сключени извън борсовия пазар.

(3) (Предишна ал. 3, изм. - ДВ, бр. 39 от 2014 г., предишна ал. 4, изм. и доп., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Операторът на борсовия пазар публикува на интернет страницата си информация за търгуваните количества и цени.

Раздел X

Извънредни процедури

Чл. 54. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Операторът на борсовия пазар може да прекрати работата на който и да е от пазарните сегменти, част от борсовия пазар на електрическа енергия, при:

1. (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г.) Цялостна или частична невъзможност за работа на системата за търговия или на друга информационна система, използвана за обработка на предложенията и определяне на цената в съответствие с правилата за работа на организиран борсов пазар на електрическа енергия.

2. Прекъсване на пазара при аварийна ситуация.

Чл. 55. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.).

Глава пета

ОТГОВОРНОСТ ЗА БАЛАНСИРАНЕ

Раздел I

Координатори на балансиращи групи

Чл. 56. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) (1)
Формирането на балансиращи групи има за цел:

1. въвеждане на нова организация при администриране на сделките с електрическа енергия, реалното им изпълнение и сетълмент;

2. подобряване планирането на състава на генериращите мощности и определянето на балансиращите източници за поддържане на баланса на електроенергийната система;

3. разделяне на задълженията по физическата доставка на електрическа енергия от финансовите взаимоотношения при отклонение на реалното производство/консумация от предварителните прогнози, регистрирани графици и диспечерски инструкции от независимия преносен оператор;

4. агрегиране на небалансите на търговските участници и смекчаване на икономическите последици от цените на балансиращата енергия;

5. съсредоточаване на отговорностите по обмен на информация с независимия преносен оператор при малък брой участници на пазара.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.) Групите са:

1. (изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) специални балансиращи групи;

2. (отм. – ДВ, бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.);

3. стандартни балансиращи групи;

4. (отм. – ДВ, бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.);

5. група на оператора на борсовия пазар.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., отм., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.).

(4) (Отм. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.).

(5) (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., отм., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.).

(6) (Отм. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.).

(7) (Отм. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.).

(8) (Отм. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.).

(9) (Отм. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.).

(10) (Отм. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.).

(11) (Отм. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.).

(12) (Отм. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.).

(13) (Отм. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.).

(14) (Отм. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.).

(15) (Отм. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.).

(16) (Отм. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.).

(17) (В сила от 1.01.2016 г. - ДВ, бр. 90 от 2015 г., доп., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., отм., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.).

(18) (В сила от 1.01.2016 г. - ДВ, бр. 90 от 2015 г., отм., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.).

(19) (В сила от 1.01.2016 г. - ДВ, бр. 90 от 2015 г., отм., бр. 72 от 2018 г., в сила от

31.08.2018 г.).

Чл. 56а. (Нов – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 52 от 2025 г. , в сила от 1.07.2025 г.) Специалните балансиращи групи са групите с координатори: независимия преносен оператор, крайните снабдители, операторите на електроразпределителни мрежи, разпределителното предприятие на тягова електрическа енергия и доставчиците от последна инстанция.

(2) Независимият преносен оператор може да е координатор на специална балансираща група със следните подгрупи:

1. група за компенсиране на технологичните разходи в електропреносната мрежа;
2. група за компенсиране на непланираните обмени;
3. група за аварийни доставки.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., отм., бр. 52 от 2025 г. , в сила от 1.07.2025 г.).

(4) (Отм. – ДВ, бр. 52 от 2025 г. , в сила от 1.07.2025 г.).

(5) Крайните снабдители са координатори на следните специални балансиращи групи:

1. (изм. – ДВ, бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г.) група на битови крайни клиенти, присъединени към електроразпределителната мрежа на ниво ниско напрежение, които крайният снабдител снабдява с електрическа енергия;

2. (изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 52 от 2025 г. , в сила от 1.07.2025 г.) група на производители на електрическа енергия от възобновяеми източници с обекти с обща инсталирана електрическа мощност, по-малка от 500 kW, чиято енергия крайният снабдител изкупува.

(6) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 52 от 2025 г. , в сила от 1.07.2025 г.) В случаите, когато производители на електрическа енергия от възобновяеми източници с обекти с обща инсталирана електрическа мощност, по-малка от 500 kW, са достигнали размера на определеното им нетно специфично производство и не са прехвърлили отговорността за балансиране на координатор на стандартна балансираща група или в случай че договорите с координатор на балансираща група по чл. 11, т. 9 са прекратени, те са в балансиращите групи с координатори крайните снабдители.

(7) Доставчиците от последна инстанция са координатори на специални балансиращи групи с членове крайни клиенти, които снабдяват с електрическа енергия.

(8) Операторът на електроразпределителна мрежа може да е координатор на специална балансираща група за компенсиране на технологичните разходи в електроразпределителната мрежа.

(9) Разпределителното предприятие на тягова електрическа енергия може да е координатор на специална балансираща група, включваща членове, ползватели на разпределителната мрежа на железопътния транспорт.

(10) (Отм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 1.06.2020 г.).

(11) Координаторите по ал. 2, 8 и 9 могат да се обединят в специална балансираща група чрез общ финансов сетълмент.

(12) Координаторите по ал. 5, т. 1 могат да се обединят в специална балансираща група чрез общ финансов сетълмент.

Чл. 56б. (Нов – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., изм. и доп., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., отм., бр. 52 от 2025 г. , в сила от 1.07.2025 г.).

Чл. 56в. (Нов – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) Стандартна балансираща група е група от търговски участници с координатор, регистриран от независимия преносен оператор, отговарящи на изискванията на Закона за енергетиката и към които се прилагат общи принципи на балансиране.

(2) Производителите на електрическа енергия от високоефективно комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия прехвърлят отговорността си за балансиране на координатор на стандартна балансираща група.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г.) Когато в стандартната балансираща група участват производители на електрическа енергия от високоефективно комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия с обекти с обща електрическа инсталирана мощност 500 kW и над 500 kW, те задължително се обособяват в отделна подгрупа и участниците са преки членове на тази подгрупа.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г.) Когато в стандартната балансираща група участват производители на електрическа енергия от възобновяеми източници с обекти с обща инсталирана мощност 500 kW и над 500 kW, те задължително се обособяват в:

1. подгрупа на производители на електрическа енергия от възобновяеми източници с обекти с обща инсталирана мощност 4 MW и над 4 MW, като участниците в тази подгрупа са преки членове;

2. (изм. – ДВ, бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г.) подгрупа на производители на електрическа енергия от възобновяеми източници с обекти с обща инсталирана мощност от 500 kW до 4 MW, като участниците в тази подгрупа са непреки членове.

(5) (Нова – ДВ, бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Когато в стандартната балансираща група участват производители на електрическа енергия от възобновяеми източници с обекти с обща инсталирана мощност, по-малка от 500 kW, които са достигнали размера на определеното им нетно специфично производство, те са непреки членове на подгрупата по ал. 4, т. 2.

(6) (Доп. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., изм., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., доп., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г., предишна ал. 5, бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Независимият преносен оператор, операторите на електроразпределителните мрежи, операторите на затворени електроразпределителни мрежи и разпределителното предприятие на тягова електрическа енергия могат да прехвърлят отговорността за балансиране на обектите за компенсиране на технологичните разходи в електрическите мрежи на координатор на стандартна балансираща група, като задължително са преки членове на групата.

Чл. 56г. (Нов – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., доп., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., изм., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) В случаите по чл. 56а, ал. 11 и 12, когато има обединение на балансиращи групи чрез общ финансов сетълмент, координаторите са длъжни да известяват отделни агрегирани графици за всяка група, позволяващи на независимия преносен оператор да извърши отделен сетълмент и да определи реализираните небаланси от съответната група.

Чл. 56д. (Нов – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) (1) Производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници с обекти с обща инсталирана електрическа мощност, по-малка от 500 kW, членове на

специална балансираща група, които са достигнали размера на нетното специфично производство, могат да продават произведената от тях електрическа енергия по свободно договорени цени само след промяна на принадлежността от специална към стандартна балансираща група.

(2) Координаторът на специална балансираща група уведомява незабавно писмено производител, който е достигнал размера на нетното специфично производство. Уведомлението задължително съдържа информация за последиците за производителя, произтичащи от чл. 31, ал. 5, т. 2 от Закона за енергията от възобновяеми източници при липса на избран координатор на стандартна балансираща група, както и информация, че изборът на такъв координатор може да бъде направен незабавно от датата на уведомлението.

(3) Избраният от производителя по ал. 1 координатор на стандартна балансираща група подава искане до съответния мрежови оператор за регистрация на производителя в балансиращата му група, като следва да декларира, че е сключил с производителя договор по чл. 11, т. 4 и/или по чл. 11, т. 9, и/или по чл. 11, т. 17.

(4) В случай че изискванията по ал. 3 са изпълнени, съответният мрежови оператор регистрира производителя в стандартната балансираща група на избрания координатор в срок не по-късно от три работни дни от постъпване на искането по ал. 3.

(5) В случаите по ал. 1, ежегодно от 1 януари на новата календарна година до изтичане на срока за задължителното изкупуване по реда на чл. 31, ал. 2 от Закона за енергията от възобновяеми източници съответният производител се регистрира служебно от оператора на електрическата мрежа в специалната балансираща група на съответния краен снабдител.

Чл. 56е. (Нов – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Участниците в балансиращите групи по чл. 56а, ал. 5, т. 2 нямат право да участват на борсовия пазар "в рамките на деня".

Чл. 57. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) (1) Отговорност за балансиране имат:

1. (изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) координаторите на балансиращи групи съгласно Закона за енергетиката;

2. търговските участници, които сключват сделки по свободно договорени цени за времето, през което не са прехвърлили отговорността си за балансиране на координатор на балансираща група и сами отговарят за небалансите на своите обекти.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., отм., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.).

(3) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Координаторите на специални балансиращи групи освен в случаите по чл. 56а, ал. 2, 8, 9, 11 и 12 и чл. 56в, ал. 6 нямат право да прехвърлят отговорността за балансиране на друг координатор на балансираща група и са отговорни пред независимия преносен оператор за небалансите на всяка специална балансираща група поотделно.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., отм., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.).

(5) (Нова – ДВ, бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г.) Координаторите на стандартни балансиращи групи нямат право да прехвърлят отговорността за балансиране на друг координатор на балансираща група.

Чл. 58. (1) (Изм. – ДВ, бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Търговски участници

имат право да се регистрират като "координатори на стандартни балансиращи групи" , ако са изпълнили следните условия:

1. (изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) притежават лицензия за производство и/или търговия с електрическа енергия по чл. 39, ал. 1, т. 1 и 5 от Закона за енергетиката;

2. разработили са "общи принципи за разпределение на небалансите в рамките на балансиращата група", на която се регистрират като координатор, и са ги публикували на интернет страницата си;

3. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 52 от 2025 г. , в сила от 1.07.2025 г.) Комисията е приела решение за допълване на съществуващата лицензия с правата и задълженията, свързани с дейността "координатор на стандартна балансираща група", съгласно чл. 39, ал. 5 от Закона за енергетиката;

4. изпълнени са изискванията и се поддържат комуникационно оборудване и средства за обмен на информация съгласно тези правила;

5. (нова – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) изпълнили са изискванията за обмен на данни и са провели успешни тестове съгласно инструкцията по чл. 88, ал. 3;

6. (изм. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм. и доп., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., предишна т. 5, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г., доп., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г., изм., бр. 52 от 2025 г. , в сила от 1.07.2025 г.) нямат просрочени задължения към Фонд "Сигурност на електроенергийната система", крайните снабдители, независимия преносен оператор, операторите на електроразпределителните мрежи, операторите на затворени електроразпределителни мрежи, разпределителното предприятие на тягова електрическа енергия и оператора на борсовия пазар на електрическа енергия;

7. (предишна т. 6 – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г., отм., бр. 52 от 2025 г. , в сила от 1.07.2025 г.).

(2) Търговски участници имат право да се регистрират като "координатори на специални балансиращи групи", ако са изпълнили следните условия:

1. (изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 52 от 2025 г. , в сила от 1.07.2025 г.) притежават лицензия за пренос, разпределение, снабдяване от краен снабдител, доставка от последна инстанция на електрическа енергия и разпределение на тягова електрическа енергия по чл. 39, ал. 1, т. 2, 3, 8, 10, 12 и 13 от Закона за енергетиката;

2. разработили са "общи принципи за разпределение на небалансите в рамките на специалната балансираща група" и са ги публикували на интернет страницата си;

3. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) Комисията е приела решение за допълване на съществуващата лицензия с правата и задълженията, свързани с дейността "координатор на специална балансираща група", съгласно чл. 39, ал. 5 от Закона за енергетиката;

4. изпълнени са изискванията и се поддържа комуникационно оборудване и средства за обмен на информация съгласно тези правила;

5. (нова – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) изпълнили са изискванията за обмен на данни и са провели успешни тестове съгласно инструкцията по чл. 88, ал. 3;

6. (доп. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., предишна т. 5, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г., изм., бр. 52 от 2025 г. , в сила от 1.07.2025 г.) нямат просрочени задължения към операторите на електрически мрежи.

(3) (Нова – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Търговски участници имат право да се регистрират като "търговец на електрическа енергия без физически обекти", ако са изпълнили следните условия:

1. притежават лицензия за търговия с електрическа енергия;
2. изпълнени са изискванията и се поддържат комуникационно оборудване и средства за обмен на информация съгласно тези правила;
3. (доп. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., изм., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) нямат просрочени задължения към операторите на електрически мрежи.

Чл. 59. (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Търговските участници, изпълнили условията по чл. 58, ал. 1, 2 и 3, подават заявление за първоначална регистрация с приложения по образец, утвърден от независимия преносен оператор и публикуван на интернет страницата му.

Чл. 60. (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) (1) Независимият преносен оператор разглежда заявлението в 15-дневен срок и изпраща отговор до заявителя, като:

1. приема заявлението за регистрация и посочва идентификационния номер/EIC код на координатора на балансиращата група/търговеца на електрическа енергия без физически обекти;
2. дава указания за допълнителна информация и срок на представяне;
3. мотивирано отказва да регистрира заявителя като координатор на балансираща група/търговец на електрическа енергия без физически обекти.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.) В срок до 30 дни от получаването на известието за приемане на заявлението за регистрация по ал. 1, т. 1:

1. (изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) заявителят по чл. 58, ал. 1 следва да сключи договора по чл. 11, т. 8, в който е указан размерът на първоначалното гаранционно обезпечение, а доставчиците на балансиращи услуги в балансиращата група да сключат договора по чл. 11, т. 7;

2. заявителят по чл. 58, ал. 2 следва да сключи договора по чл. 11, т. 8, в който е указан размерът на първоначалното гаранционно обезпечение, и да представи декларация за сключването на договорите по чл. 11, т. 1, 2 и 3 или декларация за сключен договор по чл. 11, т. 10;

3. заявителят по чл. 58, ал. 3 следва да сключи договора по чл. 11, т. 8а, в който е указан размерът на първоначалното гаранционно обезпечение.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм. и доп., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) В случай че договорите по ал. 2 не са сключени в срока и не е предоставено гаранционното обезпечение, регламентирани в същата разпоредба, независимият преносен оператор има право да прекрати процедурата.

(4) Със сключването на договорите по ал. 2 координаторът на балансиращата група/търговецът на електрическа енергия без физически обекти се вписва в регистъра по чл. 65 със статус "регистриран".

(5) След предоставянето на гаранционно обезпечение в размера по ал. 2 координаторът на балансиращата група/търговецът на електрическа енергия без физически обекти се вписва в регистъра по чл. 65 със статус "активен".

(6) (Нова – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г.) Координаторите на стандартни балансиращи групи подават на независимия преносен оператор заявление по образец за регистрация на подгрупа с обекти на производители по чл. 162а от Закона за енергетиката

и/или подгрупа на производители с обекти с обща инсталирана мощност 500 kW и над 500 kW по Закона за енергията от възобновяеми източници.

Чл. 61. (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., отм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

Чл. 62. (1) (Изм. – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Всеки обект за потребление, производство или съхранение на електрическа енергия, в т.ч. и когато към тези обекти има изградени/поставени несамостоятелни съоръжения/инсталации за производство и/или потребление, и/или съхранение на електрическа енергия, които не са отделени по отношение на измерването на електрическата енергия, може да бъде причислен само към един координатор на балансираща група.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) Всички обекти на агрегатори на група от обекти са в състава на една балансираща група. Агрегаторът на група от обекти прехвърля отговорността за балансиране на всички обекти в групата към един координатор на балансираща група, който може да бъде различен от агрегатора.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) В случаите, когато търговски участник не е прехвърлил отговорността за балансиране на координатор на балансираща група, независимият преносен оператор ще счита, че той отговаря за небалансите на своите обекти като координатор на балансираща група.

(4) В случаите по ал. 3 търговският участник следва да сключи договорите по чл. 11, т. 1, 2, 3 и 8 от тези правила като координатор на балансираща група със същите права и отговорности.

(5) В случаите, когато договорите по ал. 4 не са сключени, търговският участник няма право да сключва сделки на пазара на електрическа енергия.

(6) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., доп., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., отм., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г.).

Чл. 63. (1) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) Крайните снабдители и доставчиците от последна инстанция поемат служебно отговорността за балансиране на крайните клиенти, на които доставят електрическа енергия, съгласно утвърдени от комисията общи условия.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., доп., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., отм., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.).

Чл. 64. (1) (Доп. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Независимият преносен оператор поема отговорност за небалансите по сделките с балансираща енергия за компенсиране на технологичните разходи в електропреносната мрежа и непланираните обмени.

(2) Независимият преносен оператор извън случаите по ал. 1 не поема отговорност за небалансите на:

1. друг координатор на балансираща група;

2. (изм. – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) обекти на ползватели, присъединени към електропреносната и/или електроразпределителна, и/или затворена електроразпределителна мрежа.

Чл. 65. (1) (Предишен текст на чл. 65 – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., изм., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Независимият преносен оператор поддържа публичен регистър на координаторите на балансиращи групи. Регистърът съдържа минимум следната информация: наименование/фирма и седалище на координатора, вида

на балансиращата група, идентификационен номер/EIC код, дата на регистрация, номер на договор за балансиране и статус.

(2) (Нова – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., изм. и доп., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., изм., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Независимият преносен оператор поддържа регистър на търговските участници по чл. 1, ал. 2, които са регистрирани като преки членове, и търговци на електрическа енергия, които не са включени в регистрите на координаторите на балансиращи групи.

(3) (Нова – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) Независимият преносен оператор поддържа публичен регистър на подгрупите в стандартна балансираща група с участници производители по чл. 100, ал. 6 от Закона за енергетиката.

Раздел II

Оттегляне или отстраняване на координатор на балансираща група, регистриран по условията на чл. 58, ал. 1

Чл. 66. (1) (Доп. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Координатор на стандартна балансираща група има право да изпрати известие за оттегляне на регистрацията като координатор на стандартна балансираща група.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Известието се изпраща на независимия преносен оператор и на всички членове на балансиращата група, както и на операторите на електроразпределителни мрежи и операторите на затворени електроразпределителни мрежи.

(3) В известието за оттегляне се посочва датата на оттегляне, която не може да бъде по-рано от 40 дни след изпращане на известието за оттегляне.

(4) Независимият преносен оператор издава дневни и обобщени извлечения за сетълмент, включително до деня, предхождащ оттеглянето, като страните издават съответните фактури и извършват плащания съгласно сроковете, посочени в чл. 178 на правилата.

(5) Датата на оттегляне на координатор на балансираща група е първо число на календарния месец след изтичане на срока по ал. 3.

(6) Независимият преносен оператор освобождава в срок от седем дни гаранционното обезпечение след уреждане на всички финансови взаимоотношения, свързани с прекратяване на регистрацията на "координатора на балансираща група".

(7) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., нова, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Независимият преносен оператор уведомява мрежовите оператори относно оттеглянето на координатора на балансираща група не по-късно от 7 работни дни преди датата на оттегляне по ал. 5.

Чл. 67. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Координатор на балансираща група, заявил оттегляне по чл. 66, ал. 1, и неговите членове имат право да прехвърлят отговорността за балансиране на координатор на балансираща група съгласно регистъра по чл. 65, като изпращат на независимия преносен оператор "заявление за прехвърляне на отговорност за балансиране" съгласно утвърден образец. Заявлението съдържа:

1. наименование на координатора, който ще поеме отговорността за балансиране;
2. декларация за съгласие на координатора по т. 1;

3. описание на обектите и съответните кодови номера на лицето, което прехвърля отговорността за балансиране.

(2) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Независимият преносен оператор проверява данните в заявлението и отговаря писмено в срок до 15 дни на заявителя, новия координатор на балансираща група и съответния мрежови оператор, към чиято мрежа са присъединени обектите.

(3) В отговора по ал. 2 се посочва датата, от която прехвърлянето на отговорността за балансиране е в сила, която дата е първо число на календарен месец.

(4) Независимият преносен оператор има право да поиска промяна на сключените договори по чл. 11, т. 8 с новия координатор на балансираща група.

(5) Независимият преносен оператор отразява промените в регистъра по чл. 65.

(6) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Независимият преносен оператор, операторите на електроразпределителни мрежи и операторите на затворени електроразпределителни мрежи си обменят взаимно информация до два работни дни преди изтичане на календарния месец за обхвата на балансиращите групи и съответните координатори, считано от следващия календарен месец.

(7) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Координаторите на балансиращи групи изпращат на независимия преносен оператор до три работни дни преди изтичане на календарния месец списък на обектите на търговските участници, които са в състава на балансиращата им група от следващия месец.

Чл. 68. (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., изм. и доп., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., доп., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Независимият преносен оператор може да отстрани от електроенергийния пазар координатор на балансираща група или търговски участник по чл. 62, ал. 3 с предизвестие от три дни до съответния оператор на електроразпределителна мрежа, оператор на затворена електроразпределителна мрежа, доставчик от последна инстанция, координатора на балансираща група и координатора с общ финансов сетълмент във всеки един от следните случаи:

1. координаторът на балансираща група или търговският участник по чл. 62, ал. 3 не изпълнява задълженията си съгласно тези правила и/или не отговаря на условията за регистрация като координатор на балансираща група;

2. координаторът на балансираща група или търговският участник по чл. 62, ал. 3 наруши условията на договора за балансиране, в т.ч. при неплащане в срок или ако не възстанови или не представи актуализирано гаранционно обезпечение в сроковете по договора;

3. координаторът на балансираща група или търговският участник по чл. 62, ал. 3 има неизплатени задължения по договорите си за достъп и пренос и/или невнесени/невъзстановени/неактуализирани гаранционни обезпечения;

4. координаторът на балансираща група или търговският участник по чл. 62, ал. 3 допуска небаланси в балансиращата си група, надхвърлящи размера на предоставеното обезпечение по реда на глава десета, след изрично предупреждение от независимия преносен оператор;

5. координаторът на балансираща група е обявен в несъстоятелност или е в процес на ликвидация;

6. не представя графици в сроковете съгласно правилата.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от

5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., доп., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Независимият преносен оператор отстранява от електроенергийния пазар търговци и производители на електрическа енергия с предизвестие от три дни до съответния оператор на електроразпределителна мрежа, оператор на затворена електроразпределителна мрежа, доставчик от последна инстанция и координатор на балансираща група по искане на Фонд "Сигурност на електроенергийната система" съгласно чл. 36ж от Закона за енергетиката. Независимият преносен оператор може да откаже да отстрани производител от електроенергийния пазар, в случай че отстраняването води или може да доведе до нарушаване сигурността на снабдяването.

(3) Координаторът на балансираща група или търговският участник по чл. 62, ал. 3 е длъжен да уреди всички свои задължения с независимия преносен оператор, възникнали до датата на отстраняване от електроенергийния пазар.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.) Членовете на балансираща група с координатор, отстранен от електроенергийния пазар, който им е и доставчик на електрическа енергия, се причисляват в балансиращата група на доставчика от последна инстанция, считано от датата на отстраняване, и имат право да прехвърлят отговорността за балансиране на друг координатор, считано от следващия календарен месец.

(5) (Изм. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) Членовете на балансираща група с координатор, отстранен от електроенергийния пазар, който не им е доставчик на електрическа енергия, в т.ч. и производителите на електрическа енергия, избират друг координатор на балансираща група до 2 работни дни от датата на отстраняване. Избраният координатор подава незабавно искане до съответния мрежови оператор за регистрация на участника в балансиращата му група, като мрежовият оператор регистрира включването в новата балансираща група считано от датата на отстраняване на предходния координатор. В случай че в посочения срок не бъде избран координатор, се прилага чл. 62, ал. 3, 4 и 5.

(6) Независимият преносен оператор отразява отстраняването на координатор на балансираща група или търговски участник по чл. 62, ал. 3 в регистъра по чл. 65 в деня на отстраняването му.

(7) (Изм. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) В случаите по ал. 1 и 2 независимият преносен оператор информира комисията за отстраняването от пазара на търговския участник.

(8) (Доп. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Предизвестие по ал. 1 и ал. 2 се изпраща и на членовете на балансиращата група. Независимият преносен оператор уведомява преките членове в балансиращата група, а операторите на електроразпределителните мрежи и операторите на затворени електроразпределителни мрежи – непреките членове в групата.

(9) (Нова – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) В случаите по ал. 5 предизвестие за отстраняване на координатор до членовете на балансиращата група задължително съдържа информация за необходимостта от избор на нов координатор, срока, в който този избор следва да бъде направен, както и последиците за члена на балансиращата група при липса на избран координатор.

Раздел III

Участие на производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници и от високоефективно

комбинирано производство на балансиращия пазар

Чл. 69. (Изм. и доп. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) (1) (Доп. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Крайните снабдители заплащат на производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници с обща инсталирана електрическа мощност, по-малка от 500 kW, произведените от тях количества електрическа енергия по показания на средствата за търговско измерване и по цена съгласно условията на чл. 31, ал. 5 от Закона за енергията от възобновяеми източници.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) Количествата електрическа енергия над тези по чл. 31, ал. 5, т. 1 от Закона за енергията от възобновяеми източници производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници могат да ползват за снабдяване на свои клонове, предприятия и обекти или да продават по свободно договорени цени.

(3) (Доп. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Крайните снабдители заплащат на производителите на електрическа енергия от високоефективно комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия с обекти с обща инсталирана електрическа мощност, по-малка от 500 kW, произведените от тях количества електрическа енергия по регистриран график в системата за администриране на пазара и по цена съгласно условията на чл. 162 от Закона за енергетиката.

(4) (Нова – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г.) Производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници с обща инсталирана електрическа мощност 500 kW и над 500 kW и производителите на електрическа енергия от високоефективно комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия с обща инсталирана електрическа мощност 500 kW и над 500 kW продават произведените от тях количества електрическа енергия по регистриран график на организиран борсов пазар чрез физическа доставка след сключване на договор с Фонд "Сигурност на електроенергийната система".

(5) (Нова – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм. и доп., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) Алинея 4 не се прилага за сделки с електрическа енергия, които се сключват при условията и по реда на чл. 119, ал. 1 и 2 от Закона за енергетиката, както и за сделки, сключени от производители на електрическа енергия от възобновяеми източници с обекти, въведени в експлоатация след 1 януари 2019 г.

(6) (Нова – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.) Производители по ал. 4 може да продават цялата или част от произведената от тях електрическа енергия чрез координатор на балансираща група. В този случай координаторът задължително продава закупената от тях електрическа енергия чрез отделна регистрация на организиран борсов пазар.

Чл. 69а. (Нов – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) В случаите по чл. 69, ал. 6 един координатор на балансираща група не може да продава повече от 30 на сто от общата произведена електрическа енергия, отдадена към електрическите мрежи за предходната календарна година от производители на електрическа енергия от възобновяеми източници с обекти с обща инсталирана мощност

500 kW и над 500 kW. В срок до 20 януари на всяка година независимият преносен оператор публикува на страницата си справка за количествата електрическа енергия, произведени от производители на електрическа енергия от възобновяеми източници с обекти с обща инсталирана мощност 500 kW и над 500 kW за предходната година.

Чл. 69б. (Нов – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.) В случаите по чл. 69, ал. 6, когато производители по чл. 69, ал. 4 продават цялата или част от произведената от тях електрическа енергия чрез координатор на балансираща група, координаторът няма право да затваря открити позиции по търговски сделки в групата чрез произведената електрическа енергия от членовете на подгрупите по чл. 56в, ал. 3 и 4. Нетираният излишък на всяка от подгрупите по чл. 56в, ал. 3 и 4 от стандартната балансираща група не може да надвишава 10 на сто от нетната измерена позиция на съответната подгрупа през повече от 30 на сто от периодите на сетълмент през съответния календарен месец.

Чл. 70. (Изм. и доп. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 1.01.2016 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници, избрали да прехвърлят отговорността си за балансиране на координатор на стандартна балансираща група, трябва да получат достъп до съответната мрежа и да бъдат регистрирани на пазара чрез подаване на заявление към съответния мрежови оператор при условията и по реда на глава осма, както и да сключат договор по чл. 11, т. 9.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Крайните снабдители в качеството им на координатори на специални балансиращи групи за производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници с обща инсталирана електрическа мощност, по-малка от 500 kW, сключват договор по чл. 11, т. 9 с всички членове на балансиращата група.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Производителите по ал. 2, които не са сключили договор по чл. 11, т. 9, се балансират от съответния координатор на специалната балансираща група в съответствие със съответните методика за разпределение на небалансите на членовете в специалната балансираща група и общи принципи за разпределяне на небалансите.

(4) (Доп. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г.) Производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници с обекти с обща инсталирана електрическа мощност, по-малка от 500 kW, които продават произведената електрическа енергия по преференциални цени и по показания на средствата за търговско измерване, нямат право да участват в стандартни балансиращи групи. Производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници с обекти с обща инсталирана електрическа мощност, по-малка от 500 kW, имат право да участват в стандартна балансираща група само когато продават произведената електрическа енергия съгласно чл. 31, ал. 12 от Закона за енергията от възобновяеми източници.

(5) (Изм. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници с обща инсталирана електрическа мощност, по-малка от 500 kW, нямат право да продават електрическа енергия при условията на чл. 31, ал. 12 от Закона за енергията от възобновяеми източници, когато са членове на специална балансираща група.

Чл. 71. (Изм. и доп. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) (1) Във връзка с участието на производители на електрическа енергия от възобновяеми източници в балансиращия пазар предоставянето и утвърждаването на графици се извършва съгласно разпоредбите на глава шеста.

(2) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., отм., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.).

(3) (Доп. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., отм., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.).

(4) (Доп. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Координаторът на стандартна балансираща група подава графиците за обмен на електрическа енергия за обекти с обща инсталирана електрическа мощност, по-малка от 500 kW, произведена от високоефективно комбинирано производство, и към крайните снабдители в качеството им на координатори на специални балансиращи групи.

(5) (Доп. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Производителите на електрическа енергия от високоефективно комбинирано производство с обекти с обща инсталирана електрическа мощност, по-малка от 500 kW, изпращат графици за всеки сетълмент период към съответния краен снабдител и към участници на свободния пазар в сроковете съгласно глава шеста. Балансирането се извършва съгласно сумарните графици и отчетените количества електрическа енергия, като небалансите се делегират на координатора на стандартната балансираща група.

(6) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Графикът към крайния снабдител следва да бъде съобразен с почасовия топлинен товар в изпълнение на разпоредбата на чл. 84, ал. 6, т. 1 от Закона за енергетиката и съгласно наредбата по чл. 84, ал. 7 от Закона за енергетиката.

Чл. 72. (Отм. – ДВ, бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.).

Чл. 73. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 72 от 2018 г., в сила от 1.10.2018 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., отм., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.).

Чл. 73а. (Нов – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., доп., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., отм., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.).

Чл. 74. (Отм. – ДВ, бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.).

Чл. 75. (Изм. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., отм., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.).

Чл. 76. (Отм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.).

Глава шеста

ПРАВИЛА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ И УТВЪРЖДАВАНЕ НА ГРАФИЦИ ЗА ПРОИЗВОДСТВО, ГРАФИЦИ ЗА ПОТРЕБЛЕНИЕ И ГРАФИЦИ ЗА ОБМЕН НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЕНЕРГИЯ

Раздел I

Графици за производство и графици за потребление

Чл. 77. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., доп., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., изм. и доп., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., изм., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Графици за производство се изпращат на независимия преносен оператор от всички производители и оператори на съоръжения за съхранение на електрическа енергия, присъединени към електропреносната мрежа, или от техния координатор по утвърден образец (PPS file) и посочен достъп до системата в срокове съгласно инструкция и график за обмен на информация, публикувани от независимия преносен оператор на интернет страницата му.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Графици за производство по типове производство се изпращат на независимия преносен оператор от всички оператори на електроразпределителни и затворени електроразпределителни мрежи за производителите, присъединени към такава мрежа, по утвърден образец (PPS file) и посочен достъп до системата в срокове съгласно инструкция и график за обмен на информация, публикувани от независимия преносен оператор на интернет страницата му.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Графиците за производство се изпращат на координаторите на балансиращи групи от всички производители и оператори на съоръжения за съхранение на електрическа енергия в групата на съответния координатор, присъединени към електроразпределителна мрежа или затворена електроразпределителна мрежа, в деня, предхождащ доставката, и в деня на доставка по образец, утвърден от координатора на балансиращата група.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Графиците за производство се изпращат от координаторите на балансиращи групи за всички производители и оператори на съоръжения за съхранение на електрическа енергия, присъединени към електроразпределителна или затворена електроразпределителна мрежа, в деня, предхождащ доставката, и в деня на доставка към съответния оператор на електроразпределителна или затворена електроразпределителна мрежа по образец, утвърден от него.

(5) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) Доставчиците на балансиращи услуги изпращат на независимия преносен оператор графици за планираното брутно производство на всеки диспечиран блок съгласно сключените договори за доставка на електрическа енергия, за покриване на технологичните разходи в мрежите по утвърден образец (PPS file) и посочен достъп до системата в срокове съгласно инструкция, публикувана от независимия преносен оператор на интернет страницата му, и съгласно процедурите, регламентирани в правилата по чл. 83, ал. 1, т. 4 от Закона за енергетиката и тези правила.

(6) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., изм., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г., доп., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Доставчиците на балансиращи услуги изпращат на независимия преносен оператор графици за нетно производство на всеки диспечиран блок и/или потребяващи обекти и/или съоръжения за съхранение на електрическа енергия и/или агрегирани съоръжения/обекти по утвърден образец (TPS file) и посочен достъп до системата с отчитане на сключените договори за доставка на електрическа енергия в срокове съгласно инструкция, публикувана от независимия преносен оператор на интернет страницата му, и съгласно процедурите,

регламентирани в правилата по чл. 83, ал. 1, т. 4 от Закона за енергетиката и тези правила. Агрегаторът на група от обекти изпраща на независимия преносен оператор графици за планираното брутно производство (PPS files), за всички производствени обекти в групата, в сроковете съгласно график за изпълнение на дейностите и обмен на информация в системите за администриране на пазара за пазарен сегмент ден напред и в рамките на деня.

(7) (Доп. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., изм., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г., доп., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Сумата от търговските графици на доставчиците на балансиращи услуги по ал. 6 от всички пазарни сегменти трябва да бъде равна на сумата от всички търговски графици (TPS files) по отделните диспечирани блокове и/или потребяващи обекти и/или съоръжения за съхранение на електрическа енергия и/или агрегирани съоръжения/обекти.

(8) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) В случай че има разминаване в търговските графици по ал. 7, на доставчика на балансиращи услуги няма да бъде признато участие в регулиране и ще се счита, че доставчикът е в търговски небаланс, който се урежда по цените за недостиг и излишък на балансиращия пазар.

(9) Графиците за производство по ал. 1, 2 и 5 служат за диспечирание на съответните агрегати.

(10) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) Графиците за производство на доставчиците на балансиращи услуги по ал. 5 (брутни) и ал. 6 (нетни) трябва да са съпоставими и да отчитат прогнозните собствени нужди, както и да съответстват на условията в сключените договори по чл. 11, т. 7 от тези правила и предоставената разполагаемост за регулиране в резултат на проведената тръжна процедура. Операторът може да поиска промяна на графика или да наложи ограничение в срокове съгласно инструкция, публикувана от независимия преносен оператор на интернет страницата му, в случаите, когато графиците не са съобразени с прогнозните режими на работа и разполагаемостта за регулиране.

(11) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г., доп., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Независимият преносен оператор изпраща до 10-о число на предходния месец на производителите и/или потребяващи обекти и/или съоръжения за съхранение на електрическа енергия и/или агрегирани съоръжения/обекти по ал. 5 и 6 необходимите минимални диапазони (за производителите брутната разполагаемост), които трябва задължително да предлагат през следващия календарен месец в тръжните процедури за разполагаемост за първично регулиране на честотата, автоматично и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности. Доставчикът на балансиращи услуги няма право да сключва сделки на пазара на електрическа енергия за тези диапазони до приключване на съответната тръжна процедура, както и в случай, че дадено предложение бъде класирано. Когато дадено предложение не бъде класирано частично или изцяло, то за него доставчикът на балансиращи услуги може да сключи сделка на пазара на електрическа енергия или да участва в тръжна процедура за разполагаемост от друг вид резерв.

(12) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г., доп., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Графиците за потребление на доставчици на балансиращи услуги с потребителски обекти и съоръжения за съхранение на електрическа енергия съдържат информация за планираното потребление съгласно сключените договори, процедурите, регламентирани в правилата по чл. 83, ал. 1, т. 4 от Закона за енергетиката и тези правила, и се изпращат по утвърден образец (TPS file) и

посочен достъп до системата в сроковете по ал. 6.

(13) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) Координаторите на балансиращи групи и търговските участници по чл. 62, ал. 3 изпращат сумарна нетна прогноза за производство и сумарна прогноза за потребление за всеки период на сетълмент в балансиращата група по утвърден образец (TPS file) и посочен достъп до системата в срокове съгласно инструкция, публикувана от независимия преносен оператор на интернет страницата му.

(14) (Изм. – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Графиците за производство и графиците за потребление се изпращат в деня, предхождащ деня на доставка, и в деня на доставка и съдържат информация за количеството електрическа енергия за всеки интервал на доставка, което съответният производител (блок на производител) или обект на потребител или оператор на съоръжение за съхранение на електрическа енергия ще доставя/потребява в/от мрежата.

(15) (Изм. – ДВ, бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) Независимият преносен оператор на база графиците за производство и графиците за потребление и собствени прогнози определя количествата резерви за следващия ден, необходими за:

1. поддържане на баланса между производството и потреблението в реално време;
2. поддържане на сигурно и надеждно електроснабдяване;
3. поддържане на резервна мощност в случаите на непредвидени аварийни ситуации на мрежата и производствените мощности и промени в климатичните условия;
4. управление на претоварванията в мрежата.

Чл. 78. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г., отм., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.).

Раздел II

Графици за обмен на електрическа енергия

Чл. 79. (1) (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Графиците за обмен на електрическа енергия между две балансиращи групи в рамките на електроенергийната система на България се изпращат на независимия преносен оператор в срокове съгласно инструкция, публикувана от независимия преносен оператор на интернет страницата по утвърден образец (TPS file) и получен достъп до системата, и съдържат информация за количеството електрическа енергия за всеки интервал в деня на доставка, което съответната балансираща група ще обмени с други балансиращи групи.

(2) Графиците за обмен между балансираща група, регистрирана в рамките на електроенергийната система на България и юридическо лице, придобило право да извършва търговска дейност в съседна пазарна зона (график за междусистемен обмен), се изпращат на независимия преносен оператор по утвърден образец (TPS file) и получен достъп до системата.

(3) (Доп. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Крайният срок за изпращане на графиците за междусистемен обмен в съответствие с придобитите преносни способности от годишен и месечни търгове (дългосрочни номинации) и дневни търгове и в рамките на деня (краткосрочни номинации) е съгласно Тръжни правила за съответните контролни зони, публикувани от независимия преносен оператор, и изискванията на OH-Policy2 за синхронна зона континентална Европа.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) Независимият преносен оператор проверява допустимостта на изпълнение на графиците за обмен от гледна точка на прогнозните режими на работа и техническите възможности на агрегатите, придобита междусистемна преносна способност, съпоставимост на графиците на всички координатори на балансиращи групи, предварителния баланс и съответствието между графиците за производство, графиците за потребление и графиците за обмен на всяка балансираща група, ограничения в пропускателните възможности, изисквания за резервиране на диапазон за регулиране и наличието на обстоятелства, които могат да нарушат безопасността или качеството и сигурността на работа на електроенергийната система, съгласно правилата по чл. 83, ал. 1, т. 4 от Закона за енергетиката и тези правила.

(5) (Изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) Координаторите на балансиращи групи и доставчиците на балансиращи услуги изпращат коригирани графици за производство, графици за потребление, графиците за обмен на електрическа енергия между две балансиращи групи в рамките на електроенергийната система на България съгласно изискванията на независимия преносен оператор в срокове съгласно инструкция, публикувана от независимия преносен оператор на интернет страницата.

(6) Независимият преносен оператор има право да променя инструкцията във връзка с процеса на приемане, валидиране и регистриране на графици за производство, графици за потребление и графици за обмен при необходимост, като публикува промяната не по-късно от 2 седмици преди датата на влизане в сила на промяната.

(7) Координаторите на балансиращи групи имат право да изпращат графици за производство, графици за потребление и графици за обмен до седем дни предварително.

(8) Централите за високоефективно комбинирано производство, които са технологично свързани с обекти, потребяващи произведената топлинна енергия, предоставят на пазара по свободно договорени цени електрическа енергия след задоволяване на потреблението на технологично свързания обект.

Чл. 80. (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Известяването на сключените сделки на борсовия пазар на електрическа енергия се осъществява в съответствие с разпоредбите на чл. 33.

Чл. 81. (1) (Изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) Независимият преносен оператор потвърждава графиците за производство и графиците за потребление на доставчиците на балансиращи услуги по чл. 77, ал. 4, 5 и 9 в срокове съгласно инструкция, публикувана от независимия преносен оператор на интернет страницата.

(2) Координаторите на балансиращи групи получават информация за регистрираните графици от търговската система на оператора в срокове съгласно инструкция.

(3) Независимият преносен оператор потвърждава на координаторите на балансиращи групи графици за обмен по чл. 79 в срокове съгласно инструкция.

(4) При несъответствие на количества, заявени от координатори на балансиращи групи в рамките на електроенергийната система на България, се приема за валидна по-малката стойност.

(5) При несъответствия на количества, заявени от координатори на балансиращи групи по графици за междусистемен обмен с електроенергийните системи на други държави, се прилагат двустранните договорености между независимия преносен оператор и съответния съседен системен оператор (напр. валидна по-малката стойност или редуциране до нулева стойност).

(6) (Отм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

(7) (Изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) Утвърдените от независимия

преносен оператор графици за обмен на електрическа енергия, графици за производство и графици за потребление, включително търгуваните количества на борсов пазар на електрическа енергия, са основа за определяне на небалансите на координаторите на балансиращи групи, енергията, предоставена/закупена на/от пазара на балансиращи услуги, и финансовите задължения на страните.

(8) Графиките за производство, графиките за потребление и графиките за обмен на една балансираща група трябва да бъдат балансирани като известните покупки от други балансиращи групи и прогнозно производство в групата да бъдат равни на известните продажби към други балансиращи групи и прогнозно потребление.

(9) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Независимият преносен оператор има право да поиска от координаторите на балансиращи групи корекции в графиките, в случай че са нарушени изискванията по ал. 8. При непредприемане на съответните действия за корекции на графиките независимият преносен оператор има право да не регистрира графиките на координаторите на балансиращи групи.

(10) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., доп., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Независимият преносен оператор има право да поиска промяна на график на производител в "Д-1" и в рамките на деня в случаите, когато представеният график не съответства на оперативната информация и прогноза на оператора.

(11) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Независимият преносен оператор има право в деня на доставка да разреши намаляване и/или спиране на блок на производител поради необезпеченост с първичен ресурс, както и пускане на агрегат в случай на недопускане на енергийно непреработен първичен енергиен ресурс. В тези случаи отклоненията от регистрирания график са небаланс.

(12) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Независимият преносен оператор, отчитайки текущото състояние на първичния ресурс в деня на доставка, има право в рамките на сумарния график по технологии да редиспечира работата на отделните обекти, собственост на един производител, в рамките на една балансираща група с цел оптимизиране режима на работата. Разликата между сумарния търговски график на съответния производител и сумарното производство вследствие на редиспечирането е регулираща енергия.

(13) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Независимият преносен оператор има право в деня на доставка да приеме заместване на един блок на топлоелектрическа централа с друг блок, като отклоненията от общото производство и регистрирания график са небаланс за търговския участник.

Чл. 82. (1) (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Независимият преносен оператор въвежда процедура по известяване, валидиране и регистриране на графици за производство, графици за потребление и графици за обмен в рамките на деня на доставка.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Броят на сесиите в рамките на деня се определя от независимия преносен оператор, като техният брой трябва да е в съответствие с методиките и правилата, разработени в изпълнение на Регламент (ЕС) 2015/1222 на Комисията от 24 юли 2015 г. за установяване на насоки относно разпределянето на преносната способност и управлението на претоварването относно пазарното обединение на пазарите ден напред и в рамките на деня.

(3) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., изм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Независимият преносен оператор разработва отделна инструкция, в която определя броя на сесиите, изискванията за номиниране и валидиране на графиките в

рамките на деня, и я публикува на интернет страницата си.

(4) (Нова – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Известяването на сключените сделки в рамките на деня се осъществява единствено от борсовия оператор на електрическа енергия, който винаги е страна по този вид сделки, като известяването се осъществява с графици за обмен при условията на ал. 1.

Чл. 83. (1) В случай на аварийна ситуация и/или непреодолима сила, които имат локален характер, координаторите на балансиращи групи предприемат необходимите мерки за съгласуване на графици за обмен за следващия незатворен период на доставка, които да отчитат променените обстоятелства.

(2) Независимият преносен оператор не прекратява и не променя графици за обмен между координаторите на балансиращи групи, в случаите на ал. 1, след регистрацията им.

(3) (Нова – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) В случаите по ал. 1 търговските участници подлежат на балансиране.

Чл. 84. (1) Независимият преносен оператор има право да прекрати и/или ограничи графици за обмен на координаторите на балансиращи групи при настъпване на следните обстоятелства:

1. отпадане на системата за администриране на пазара;
2. при възникване или за предотвратяване на аварии по съоръжения за производство и пренос на електрическа енергия;
3. при претоварване на електрическите мрежи;
4. при дълготраен недостиг на енергоносители;
5. разпоредителни мерки на компетентни органи;
6. при невъзможност за поддържане баланс на ЕЕС и след като всички други мерки, съгласно изискванията на ENTSO-E, са били предприети;
7. в случаите на чл. 73 от Закона за енергетиката и при други хипотези на непреодолима сила.

(2) В случаите на ал. 1 независимият преносен оператор се съобразява със сроковете за известяване, регламентирани в нормативната уредба.

(3) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., изм., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) В случаите на ал. 1 и при невъзможност да се установи конкретен размер на цената за активна електрическа енергия по сделки с електрическа енергия същите се сключват по цена за активна електрическа енергия, равна на изчислената за целите на ценообразуването прогнозна годишна пазарна цена за базов товар в съответното решение за цени на комисията.

(4) (Нова – ДВ, бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) В случаите по ал. 1 и при невъзможност да се установят страните по сделките с електрическа енергия се счита, че:

1. производителите са продали произведената електрическа енергия на организиран борсов пазар по цената по ал. 3;
2. търговците на електрическа енергия, доставчиците от последна инстанция и крайните клиенти са закупили електрическата енергия от организиран борсов пазар по цената по ал. 3.

(5) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., доп., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., отм., предишна ал. 4, изм., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Взаимоотношенията по ал. 4 се уреждат по показанията на средствата за търговско измерване.

(6) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., отм., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.).

(7) (Предишна ал. 6, изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., отм., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.).

(8) (Предишна ал. 7 – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) За периода по ал. 1 търговските участници не подлежат на балансиране.

Глава седма

ИЗМЕРВАНЕ. ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ДАННИ

Раздел I

Цели

Чл. 85. (1) (Изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) Сумирането и предоставянето на данни за измерените количества електрическа енергия обслужва процесите на сетълмент на количествата, търгувани на електроенергийния пазар чрез двустранни договори или на борсовия пазар на електрическа енергия, пазара на балансиращи услуги, двустранните обмени със съседни контролни зони/блокове, сетълмента на небалансите, спомагателните услуги, плащанията за достъп и пренос и всички други услуги съгласно тези правила.

(2) В тази глава са регламентирани процедурите относно:

1. сумиране на измерените стойности;
2. предоставяне на сумираните измерени стойности;
3. (изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., доп., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.) предоставяне на данни за производство и консумация.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Процесът на сетълмент на електроенергийния пазар е основан на период на сетълмент и всички сумирани и предавани стойности на товаровия профил трябва да са за същия времеви интервал.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., доп., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Тези правила регламентират използването на данни от средствата за търговско измерване, собственост на оператора на електропреносната мрежа или на съответния оператор на електроразпределителната мрежа, или на съответния оператор на затворена електроразпределителна мрежа, информационни системи и механизми в процеса на сетълмент на електроенергийния пазар. Тези процедури не са приложими към данни от средства и системи за измерване, които са с оперативно предназначение или не са собственост на съответния мрежови оператор.

Раздел II

Изисквания към измерването на електрическата енергия, обработката, съхранението и предоставянето на данни от измерването

(Загл. изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.)

Чл. 86. (1) (Изм. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) Електромери с възможност за периодично измерване на количествата електрическа енергия за всеки период на сетълмент трябва да бъдат монтирани на всички места на измерване на обекти, посочени в правилата по чл. 83, ал. 1, т. 6 от Закона за енергетиката.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от

5.05.2020 г.) За обектите, необхванати в ал. 1, могат да се прилагат стандартизирани товарови профили, разработени от операторите на електроразпределителните мрежи, които се предоставят на независимия преносен оператор.

(3) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Независимият преносен оператор и операторите на електроразпределителните мрежи съгласуват инструкцията за работата и прилагането на стандартизирани товарови профили от операторите на разпределителните мрежи за обектите по ал. 2, публикувана на интернет страницата на независимия преносен оператор.

Чл. 87. (1) (Изм. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) Собствениците на измервателните системи съхраняват и предоставят сумирани и измерени стойности по периоди на сетълмент от електромерите по чл. 86, ал. 1 на количествата активна електрическа енергия, произведена/консумирана от обектите на търговски участници за всеки период на сетълмент.

(2) Всеки виртуален електромер има постоянен буквено-цифров идентификационен код. Тези кодове се определят от независимия преносен оператор при регистрацията на търговския участник и се предоставят на съответните собственици на измервателни системи с приложен списък на местата на измерване за всеки идентификационен код.

(3) (Доп. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) При регистрацията на търговски участник на пазара на електрическа енергия е необходимо посочените от него обекти да включват всички места на измерване за тези обекти, включително и местата, представляващи резервно захранване към тези обекти (независимо от нивото на напрежение). Не се допуска регистриране на обект на търговски участник на пазара на електрическа енергия с част от местата на измерване за съответния обект.

Раздел III

Отчитане, удостоверяване и предоставяне на измерени стойности

Чл. 88. (1) (Предишен текст на чл. 88 – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., изм., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.) Измерената стойност представлява количеството електрическа енергия, което е измерено и регистрирано от електромер за измерване по периоди на сетълмент или е определено чрез стандартизиран товаров профил, интегриран за периода на сетълмент.

(2) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., изм., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., доп., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) Обменът на данни за количествата електрическа енергия, както и на други търговски и технически данни между мрежовите оператори и между мрежовите оператори и всички търговски участници на пазара се извършва чрез единен електронен формат за обмен на данни.

(3) (Нова – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., изм., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) Независимият преносен оператор и операторите на електроразпределителни мрежи разработват инструкция, в която определят изискванията на единния електронен формат за обмен на данни, която е задължителна за търговските участници, които участват в обмена на данни. Инструкцията ведно с етапите на изпълнение се публикуват на интернет страницата на независимия преносен оператор.

Чл. 89. (1) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г.) Всеки собственик на измервателна система носи отговорност за

отчитането на всички измерени стойности съгласно правилата по чл. 83, ал. 1, т. 6 от Закона за енергетиката и тези правила.

(2) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) В случаите на чл. 86, ал. 1 собствениците на измервателните системи валидират, обработват и съхраняват данните в база данни с измерени стойности. Сумираните данни за всеки период на сетълмент се предоставят на независимия преносен оператор до 17,00 ч. на втория работен ден от седмицата за дните от понеделник до неделя включително на предходната календарна седмица.

(3) В случаите на чл. 86, ал. 2 координаторите на балансиращи групи предоставят на независимия преносен оператор до 12,00 ч. на втория работен ден от всеки месец, за периода на съответния месец, сумиран брой на обекти на търговски участници по чл. 86, ал. 2, разделени по тип на товаров профил и собственост на електрическата мрежа, в която се намират горепосочените обекти.

(4) При приключване на всеки месец собствениците на измервателните системи валидират, обработват и съхраняват данните в база данни с измерени стойности. Сумираните данни се предоставят на независимия преносен оператор до 12,00 ч. на втория работен ден за дните от предходния месец, за които липсват данни, но не по-късно от третия календарен ден.

(5) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) В случай на липсващи данни за всеки период на сетълмент от отделните измервателни системи с оглед спазване на сроковете за предоставяне на информация на независимия преносен оператор собственикът на измервателните системи може да използва заместващи стойности съгласно правилата по чл. 83, ал. 1, т. 6 от Закона за енергетиката, изчислени на база предишни периоди на сетълмент, или по начин, уточнен в договора за достъп до електропреносната/електроразпределителната/затворената електроразпределителна мрежа на търговския участник. При липса на заместващи стойности от страна на собственика на измервателните системи независимият преносен оператор прилага служебна стойност "0" (нула) за съответните липсващи данни.

(6) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) В случай на липсващи по ал. 5 или сгрешени данни собственикът на измервателната система оценява, коригира или заменя липсващата или сгрешена информация по отношение на измерените стойности съгласно правилата по чл. 83, ал. 1, т. 6 от Закона за енергетиката и предоставя информацията на независимия преносен оператор до 12,00 ч. на третия работен ден, но не по-късно от петия календарен ден след приключване на месеца.

(7) Координаторите на балансиращи групи получават измерените стойности по обекти за всеки пряк и непряк член на балансиращата група от собствениците на измервателните системи в сроковете за предоставяне на данни към независимия преносен оператор, упоменати в ал. 2 и 4.

(8) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Получените измерени стойности по ал. 7 могат да бъдат оспорени чрез координаторите на балансиращи групи пред собствениците на измервателните системи в рамките на два работни дни от получаване на данните. Собственикът на средствата за измерване извършва проверка и потвърждава или коригира измерените стойности. Неоспорени стойности в този срок се смятат за потвърдени от съответната страна.

(9) (Изм. – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Всички измерени стойности, включително тези, които са били предмет на промяна, съгласно ал. 8 ще се смятат от независимия преносен оператор за потвърдени от страните не по-късно от осмия ден на

всеки календарен месец, следващ отчетния, и стават утвърдени измерени стойности. В случай на непостигане на съгласуване, което продължава след тази дата, се прилагат разпоредбите на глава десета, раздел VII.

(10) (Нова – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., доп., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) Всеки собственик на измервателна система изпраща до 9-о число на месеца, следващ отчетния, измерените стойности по период на сетълмент за обекти с обща инсталирана мощност, по-малка от 500 kW, на производители на електрическа енергия от възобновяеми източници и високоефективно комбинирано производство, обозначени с партида/идентификационен код, както следва:

1. (отм. – ДВ, бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.);
2. на крайните снабдители за всяко място на търговско измерване за всеки производител, от когото изкупуват електрическа енергия;
3. (отм. – ДВ, бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.);
4. на координаторите на стандартни балансиращи групи за всяко място на търговско измерване за всеки производител, включен в стандартната балансираща група.

(11) (Нова – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) Всеки собственик на измервателна система изпраща до 9-о число на месеца, следващ отчетния, измерените стойности по период на сетълмент за обекти с обща инсталирана мощност 500 kW и над 500 kW на производители на електрическа енергия от възобновяеми източници и високоефективно комбинирано производство, обозначени с партида/идентификационен код, както следва:

1. (изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) на Фонд "Сигурност на електроенергийната система" за всяко място на търговско измерване за всеки производител;
2. (отм. – ДВ, бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.);
3. на координаторите на стандартни балансиращи групи за всяко място на търговско измерване за всеки производител, включен в стандартната балансираща група;
4. на всеки производител за всяко място на търговско измерване на съответния енергиен обект за производство на енергия.

(12) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., предишна ал. 11, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) В срока по ал. 10 собствениците на измервателни системи предоставят на крайните снабдители оформени по установения в договорите за използване на съответната мрежа ред документи за извършени корекции на предоставените стойности от средствата за търговско измерване за обектите на производителите, посочени в ал. 10, и/или за промени в системите за търговско измерване на електрическата енергия, които включват протоколи от измерванията, подмяната на средства за измерване, промяна на константи, както и за начислените количества електрическа енергия при неправилно и/или неточно измерване на електрическата енергия.

Чл. 89а. (Нов – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.) (1) (Доп. – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Независимият преносен оператор и операторите на електроразпределителни мрежи и/или операторите на затворени електроразпределителни мрежи предоставят на търговските участници данни от измерванията, извън задължителните по тези правила, при техническа възможност и по ред, условия и срещу

заплащане съгласно инструкция и ценоразпис, приети от съответния мрежови оператор.

(2) Цените за предоставянето на услугата по ал. 1 трябва да възстановяват само разходите на мрежовите оператори и не могат да включват печалба.

Чл. 90. Разпоредбите на този раздел са приложими и към местата на измерване, съответстващи на обекти на производители и потребители, които предоставят спомагателни услуги за независимия преносен оператор.

Раздел IV

Определяне на технологичните разходи в мрежата

Чл. 91. (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Всички измерени стойности от търговските електромери между електропреносната мрежа и електроразпределителните/затворените електроразпределителни мрежи, между отделните електроразпределителни мрежи, между отделните електроразпределителни мрежи и затворените електроразпределителни мрежи, между производители/съоръжения за съхранение на електрическа енергия и електропреносната/електроразпределителна/затворена електроразпределителна мрежа ще бъдат отчитани и използвани при определяне на технологичните разходи на независимия преносен оператор, операторите на електроразпределителни мрежи и операторите на затворени електроразпределителни мрежи.

Чл. 92. (1) (Доп. – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Технологичните разходи в мрежата се определят поотделно за електропреносната мрежа и всяка електроразпределителна/затворена електроразпределителна мрежа.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Независимият преносен оператор, операторите на електроразпределителни мрежи и операторите на затворени електроразпределителни мрежи в съответствие със собствеността на мрежата определят технологичните разходи в съответната мрежа поотделно за всеки период на сетълмент като разлика между цялото количество електрическа енергия, постъпило в съответната мрежа в местата на измерване, и количеството електрическа енергия, консумирано в същата мрежа, и/или доставеното количество от тази мрежа в други съседни мрежи съгласно утвърдените измерени стойности.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Независимият преносен оператор изчислява небалансите на количествата електрическа енергия, необходима за покриване на технологични разходи на електропреносната мрежа, електроразпределителните и затворените електроразпределителни мрежи въз основа на определените технологични разходи по ал. 2 и утвърдените графици за доставка.

(4) Всички технологични разходи в мрежите, определени по ал. 2, ще се смятат за утвърдени измерени стойности.

Раздел V

Сумиране и предоставяне на измерените стойности

Чл. 93. (1) След определяне на утвърдените измерени стойности по чл. 89, ал. 9 и чл. 92, ал. 4 всеки собственик на измервателна система определя сумарните физически доставки за всеки производител и всеки потребител/доставчик на краен потребител (според случая) за съответната мрежа за всеки период на сетълмент.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Сумарното производство на

производител/оператор на съоръжение за съхранение на електрическа енергия е равно на сумата от всички утвърдени измерени стойности в точките на присъединяване на производствените блокове/съоръжението за съхранение на електрическа енергия към съответната мрежа.

(3) (Доп. – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Сумарното потребление на потребител/оператор на съоръжение за съхранение на електрическа енергия е равно на сумата от всички утвърдени измерени стойности в точките на присъединяване/местата на измерване на този потребител/оператор на съоръжение за съхранение на електрическа енергия, присъединен към съответната мрежа.

Чл. 94. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) (1) Собствениците на измервателни системи предоставят на независимия преносен оператор сумирани по балансиращи групи валидирани данни от средствата за търговско измерване на електрическа енергия на обекти на търговски участници, присъединени към съответната електрическа мрежа.

(2) Собствениците на измервателни системи предоставят на координаторите на балансиращи групи сумирани валидирани данни от средствата за търговско измерване на електрическа енергия на обекти на търговски участници, които принадлежат към съответната балансираща група.

(3) (Доп. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) За клиенти, за които се прилагат стандартизирани товарови профили, собствениците на измервателни системи извършват отчет на средствата за търговско измерване съобразно графика за отчитане на съответния собственик на измервателна система. Отчетените по график количества активна електрическа енергия се разпределят по приложимия стандартизиран товаров профил за всеки период на сетълмент за периода от 1-во до последно число на календарния месец, в рамките на който е извършен отчетът, и се приемат за утвърдени измерени стойности по чл. 89, ал. 9. За първия месец след извършване на смяната на доставчик количеството електрическа енергия, което собствениците на измервателни системи разпределят за всеки период на сетълмент по приложимия стандартизиран товаров профил, може да се определи на база отчета по график за отчитане.

(4) Собствениците на измервателни системи предоставят на координаторите на балансиращи групи и на независимия преносен оператор количествата електрическа енергия по ал. 3, агрегирани по типове стандартизирани товарови профили и доставчици. Предоставените от собствениците на измервателни системи данни се използват за целите на сетълмента и могат да се използват от доставчиците за целите на фактурирането.

(5) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Независимият преносен оператор предоставя на съответния оператор на електроразпределителна/затворена електроразпределителна мрежа в сроковете по чл. 89, ал. 2 сумираните стойности за измерените товарови профили на електрическата енергия, отчетени от всеки търговски електромер, който участва във формирането на общото количество електрическа енергия, доставяно от електропреносната в съответната електроразпределителна/затворена електроразпределителна мрежа. Всеки оператор на електроразпределителна мрежа предоставя в сроковете по чл. 89, ал. 2 сумираните стойности за измерените товарови профили на електрическата енергия, отчетени от всеки търговски електромер, който участва във формирането на общото количество електрическа енергия, доставяно от съответната електроразпределителна мрежа в присъединените към нея затворени електроразпределителни мрежи..

(6) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Независимият преносен оператор предоставя на съответния краен снабдител в сроковете по чл. 89, ал. 2 сумираните по региони за всеки период на сетълмент стойности за измерените товари профили на електрическата енергия, формирани от всеки търговски електромер, които участват във формирането на общото количество електрическа енергия, което съответният краен снабдител купува от организирания борсов пазар.

Раздел VI

Сумиране на измерени стойности по отношение на координатор на балансираща група

Чл. 95. (1) След получаване на утвърдените измерени стойности независимият преносен оператор определя общите физически доставки на всяка балансираща група по отношение на места на измерване от съответната мрежа за всеки период на сетълмент.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Сумарното производство на координатор на балансираща група е равно на сумата от общото производство на обектите на всички производители/оператори на съоръжения за съхранение на електрическа енергия, за които съответният координатор на балансираща група е поел отговорност за балансиране.

(3) (Доп. – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Сумарното потребление на координатор на балансираща група е равно на сумата от общото потребление на обектите на всички потребители/оператори на съоръжения за съхранение на електрическа енергия, за които съответният координатор на балансираща група е поел отговорност за балансиране.

Раздел VII

Сумиране на измерени стойности по отношение на съответната мрежа

Чл. 96. (1) (Доп. – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Нетното производство на съответната мрежа е равно на сумата от общото производство на всички производители/оператори на съоръжения за съхранение на електрическа енергия, присъединени към тази мрежа.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Нетното потребление от съответната мрежа е равно на сумата от общото потребление на всички потребители/оператори на съоръжения за съхранение на електрическа енергия от тази мрежа.

(3) Електрическата енергия, доставена на други мрежи, е равна на сумата от всички измерени стойности, удостоверяващи обмена на електрическа енергия от съответната мрежа към други мрежи. По отношение на електропреносната мрежа към реализирания обмен с други мрежи се включва и износът на електрическа енергия.

(4) Електрическата енергия, получена от други мрежи, е равна на сумата от всички измерени стойности, удостоверяващи обмена на електрическа енергия от другите мрежи към съответната мрежа. По отношение на електропреносната мрежа към реализирания обмен с други мрежи се включва и вносът на електрическа енергия.

Раздел VIII

Сумиране на измерени стойности по отношение на извършването на дейността "сетълмент на небалансите" от независимия преносен оператор

Чл. 97. (1) Собствениците на измервателни системи предоставят на независимия преносен оператор следната информация по отношение на сетълмента на небалансите само за съответната мрежа и отделно за всеки период на сетълмент:

1. утвърдените измерени стойности отделно за всички диспечирувани блокове и товари, които предоставят допълнителни услуги, включително балансираща енергия;

2. (изм. – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) утвърдените измерени стойности за друг блок, който е предоставил допълнителни услуги на независимия преносен оператор.

(2) Собствениците на измервателни системи предоставят на независимия преносен оператор следната информация само за съответната мрежа и отделно за всеки период на сетълмент:

1. общото производство по тип и общото потребление по отношение на всяка балансираща група, определени съгласно условията на чл. 95, ал. 2 и 3;

2. технологичните разходи в мрежата, определени съгласно условията на чл. 92, ал. 2 и 4;

3. нетното производство и нетното потребление в съответната мрежа, определено съгласно условията на чл. 96, ал. 1 и 2;

4. електрическата енергия, доставена на други мрежи, определена съгласно условията на чл. 96, ал. 3;

5. електрическата енергия, получена от други мрежи, определена съгласно условията на чл. 96, ал. 4.

Чл. 98. (1) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Независимият преносен оператор извършва предварителен физически сетълмент на седмична основа на всеки координатор на балансираща група, за всички места на измерване, оборудвани със средства за търговско измерване на електрическата енергия, до четвъртък за дните на предходната календарна седмица.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Независимият преносен оператор извършва окончателен физически сетълмент на всеки координатор на балансираща група, включително и за обектите по чл. 86, ал. 2, до десетия ден на всеки календарен месец, следващ отчетния.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Независимият преносен оператор извършва финансов сетълмент на месечна основа на всеки координатор на балансираща група съгласно изискванията на Закона за счетоводството и Закона за данък върху добавената стойност. Независимият преносен оператор има право да коригира данните в месечния финансов сетълмент за период до два месеца считано от датата на последния финансов сетълмент, но само при промяна на данните за обекти по чл. 86, ал. 1.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) Резултатите от физическия и финансов сетълмент съгласно глава десета се отразяват в дневните и месечните извлечения за сетълмент на координаторите на балансиращи групи и на доставчиците на балансиращи услуги.

Глава осма
УСЛОВИЯ И РЕД ЗА СМЯНА НА ДОСТАВЧИКА НА
ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЕНЕРГИЯ И НА
КООРДИНАТОРА НА БАЛАНСИРАЩА ГРУПА.
ДОСТАВЧИК ОТ ПОСЛЕДНА ИНСТАНЦИЯ
Раздел I

Ред за смяна на доставчика на електрическа енергия и
координатора на балансиращата група

Чл. 99. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., доп., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 1.06.2020 г.) (1)
Процедурата по този раздел се прилага при:

1. смяната на крайния снабдител с доставчик на пазара по свободно договорени цени или с доставчик от последна инстанция, която се администрира от съответния оператор на електроразпределителна мрежа;

2. (изм. – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) смяната на един доставчик с друг доставчик на пазара по свободно договорени цени, която се администрира от независимия преносен оператор или съответния оператор на електроразпределителна/затворена електроразпределителна мрежа;

3. (изм. – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) смяната на доставчик на пазара по свободно договорени цени с доставчик от последна инстанция, която се администрира от независимия преносен оператор или съответния оператор на електроразпределителна/затворена електроразпределителна мрежа;

4. (изм. – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) смяната на доставчик от последна инстанция с доставчик на пазара по свободно договорени цени или с краен снабдител, която се администрира от независимия преносен оператор или съответния оператор на електроразпределителна/затворена електроразпределителна мрежа;

5. смяната на един координатор на балансираща група с друг координатор на балансираща група, която се администрира съгласно ал. 2;

6. смяната на доставчик на пазара по свободно договорени цени с краен снабдител, която се администрира от съответния оператор на електроразпределителна мрежа;

7. прехвърляне на отговорността за балансиране от един координатор на друг, която се администрира съгласно ал. 2.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Процесът на смяна на координатор на балансираща група за крайни клиенти, производители и оператори на съоръжения за съхранение на електрическа енергия, присъединени към електропреносната мрежа, се администрира от независимия преносен оператор, а процесът на смяна на доставчик на електрическа енергия и координатор на балансираща група за крайни клиенти, производители и оператори на съоръжения за съхранение на електрическа енергия, присъединени към електроразпределителна/затворена електроразпределителна мрежа – от съответния оператор на електроразпределителна/затворена електроразпределителна мрежа. Процесът по прехвърляне на отговорността за балансиране от един координатор на друг се администрира от независимия преносен оператор.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Смяната на доставчик на електрическа енергия и/или координатор на балансираща група, с изключение на случаите по чл. 99, ал. 1, т. 3, се инициира от крайния клиент или от производителя или от оператора на съоръжение за съхранение на електрическа енергия чрез избрания от него доставчик/координатор на балансираща група, като доставчикът/координаторът на балансираща група следва да декларира, че е сключил с крайния клиент/производителя/оператора на съоръжение за съхранение на електрическа енергия договор по чл. 11, т. 4 и/или по чл. 11, т. 9, и/или по чл. 11, т. 10. Избраният координатор следва да е включен в регистъра на координаторите на балансиращи групи по чл. 65.

(4) Заявлението за смяна на доставчика на електрическа енергия и/или координатора на балансираща група, с изключение на случаите на смяна на доставчик по чл. 99, ал. 1, т. 3, се подава от новия доставчик на електрическа енергия/координатор на балансираща група до съответния мрежови оператор по електронен път.

(5) (Изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) При първа смяна на доставчик от регулирания пазар с доставчик на пазара по свободно договорени цени и в случай че обектът е с инсталиран електромер за отчитане на електрическата енергия по периоди на сетълмент, клиентът има право да получи информация за консумацията на електрическа енергия по периоди на сетълмент от собствениците на средствата за търговско измерване в 5-дневен срок от датата на подаване на искането. Информация може да бъде поискана за период до две години назад преди датата, на която е отправено искането. Информацията се предоставя безплатно.

Чл. 100. (Изм. и доп. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., отм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

Чл. 101. (1) (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., доп., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Производителите на електрическа енергия, операторите на съоръжения за съхранение на електрическа енергия и крайните клиенти преминават еднократна първоначална регистрация на пазара на електрическа енергия по свободно договорени цени по реда и при условията на правилата по чл. 24, ал. 3 от Закона за енергетиката.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Процедурата за първоначална регистрация се извършва за всички обекти, за които се прехвърля отговорността за балансиране от крайния снабдител и/или доставчик от последна инстанция към друг доставчик и координатор.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) Независимият преносен оператор и операторите на електроразпределителните мрежи имат право да съгласуват допълнително инструкция, публикувана на сайта на независимия преносен оператор, която не противоречи на тези правила и на правилата по чл. 24, ал. 3 от Закона за енергетиката и допълва процеса на получаване на достъп.

(4) (Отм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

(5) (Отм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

(6) (Отм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

(7) (Отм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

(8) (Отм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

Чл. 102. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) В случаите, когато е депозирано искане за смяна на

доставчик и/или координатор на балансираща група съгласно чл. 99, ал. 1, т. 1, 2, 4, 5 и 6 или 7, съответният мрежови оператор регистрира смяната само при липса на мотивирано възражение от страна на настоящия му доставчик/координатор на балансираща група.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) Възражението по ал. 1 може да се основава само на наличие на задължения, произтичащи от:

1. действащ договор по чл. 11, т. 4, и/или
2. действащ договор по чл. 11, т. 9, или
3. действащ договор по чл. 11, т. 10,
4. задължения за неустойки, ако същите са предвидени в договорите по т. 1 – 3,

5. (изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) неосигурено обезпечение, гарантиращо плащанията по фактури, ако такова е предвидено в договора.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) В случай че не е направено мотивирано възражение от настоящия доставчик и/или координатор в срок до два работни дни считано от датата на уведомяване от съответния мрежови оператор за стартираната процедура, мрежовият оператор регистрира смяната.

(4) (Нова – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.) След смяна на доставчик, ако крайният клиент не е изпълнил задълженията по договор за продажба на електрическа енергия към предходния си доставчик, последният има право да поиска временно преустановяване на снабдяването му с електрическа енергия. Заявлението се подава по ред, определен в инструкцията на съответния мрежови оператор по ал. 10.

(5) (Нова – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.) В случаите по ал. 4 съответният мрежови оператор, към когото е отправено искането, уведомява клиента и новия доставчик/координатор не по-късно от 5 работни дни преди датата на прекъсването и изпълнява искането за прекъсване, като отговорността за вреди при неоснователно прекъсване по искане на доставчик е на доставчика.

(6) (Нова – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.) Когато клиентът погаси задълженията си по договор за продажба на електрическа енергия към предходния си доставчик преди датата на прекъсването, предходният доставчик уведомява незабавно, но не по-късно от 1 работен ден от датата на постъпване на плащането съответния мрежови оператор.

(7) (Нова – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.) В случаите по ал. 6 мрежовият оператор уведомява незабавно, но не по-късно от 1 работен ден новия доставчик/координатор.

(8) (Нова – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г.) В случаите, когато клиентът не погаси задълженията си по договор за продажба на електрическа енергия към предходния си доставчик до датата на прекъсването, новият доставчик има право да развали договора с клиента. В този случай новият доставчик уведомява съответния мрежови оператор по реда на чл. 104, ал. 2.

(9) (Нова – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.) В случаите, когато клиентът погаси задълженията си по договор за продажба на електрическа енергия към предходния си доставчик след датата на прекъсването и новият доставчик не се е възползвал от правото си по ал. 8, се прилага редът по ал. 6 и 7.

(10) (Нова – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.) Процедурите по временно преустановяване и възстановяване на снабдяването по настоящия член се уреждат в инструкция на съответния мрежови оператор.

Чл. 102а. (Нов – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 1.01.2018 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 40 от

2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г.) При подаване на документи за смяна на собственик или ползвател на обект на клиент на пазара по свободно договорени цени новият собственик или ползвател следва да е сключил договорите по чл. 11, т. 1, 2, 4, 9 и 10 или договорите по чл. 11, т. 3, 4, 9 и 10.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г., изм. и доп., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) В случай че новият собственик или ползвател желае обектът да се снабдява с електрическа енергия от настоящия му доставчик или е сключил договор с нов доставчик и са изпълнени изискванията на ал. 1 не по-късно от 25-о число на текущия месец, съответният мрежови оператор регистрира смяната на собственика или ползвателя от 1-во число на следващия месец, като обектът остава на пазара по свободно договорени цени при изборния от клиента доставчик и координатор на балансираща група.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) В случай че не са изпълнени условията по ал. 1 и/или 2, съответният мрежови оператор прехвърля служебно обекта от настоящия доставчик към доставчик от последна инстанция от 1-во число на месеца, следващ подаването на документите за смяната на собственик или ползвател.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) В случаите по ал. 3 съответният мрежови оператор уведомява пазарните участници в сроковете съгласно инструкцията по чл. 103, ал. 2.

(5) (Нова – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) В случай че новият собственик или ползвател на обект сключва договор с нов доставчик, включително и в хипотезата на ал. 3, съответният мрежови оператор регистрира смяната на доставчика при липса на мотивирано възражение от доставчика на обекта по ал. 2.

Раздел II

Ред за промяна на принадлежността към балансираща група

Чл. 103. (1) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) Процедурата се отнася за търговски участници, които са получили за съответните обекти уведомление за изпълнение на условията за предоставяне на достъп съгласно правилата по чл. 24, ал. 3 от Закона за енергетиката и желаят да ги регистрират на пазара по свободно договорени цени или да извършат последваща смяна на доставчика и/или координатора на балансираща група. Процедурата се прилага и в случаите, когато се прехвърля/прекръпява отговорността за балансиране между двама координатори на балансиращи групи.

(2) Независимият преносен оператор и операторите на електроразпределителните мрежи имат право да съгласуват допълнително инструкция, публикувана на сайта на независимия преносен оператор, която не противоречи на тези правила и допълва процеса на промяна на принадлежността към балансираща група.

(3) (Доп. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., доп., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Искането за смяна на доставчик и/или координатор се предоставя на оператора на електроразпределителната/затворената електроразпределителна мрежа до

10-о число на месеца, предхождащ месеца, за който се иска смяната, а на независимия преносен оператор – до 15-о число на месеца, предхождащ месеца, за който се иска смяната.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., доп., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., изм., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) Смяната на доставчик и/или координатор на балансираща група влиза в сила винаги към първо число на месеца с изключение на случаите по чл. 68, ал. 4 и 5, чл. 103а, 103б, 103в и 104.

(5) Искането по ал. 3 съдържа минимум следната информация:

1. за търговския участник - наименование, ЕИК, идентификационен код в базата данни на мрежовия оператор, адрес за кореспонденция, електронна поща и телефон за връзка;

2. за обектите на търговския участник - идентификационен код за всеки обект в базата данни на мрежовия оператор, адрес на обекта и идентификатор на точката на измерване, използван при съответния мрежови оператор;

3. (изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) информация за присъединяване като пряк или непряк член на балансираща група;

4. (отм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.);

5. (отм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.).

(6) В случай че предоставените данни са пълни и коректни, мрежовият оператор изпраща уведомление за предстоящата промяна до стария и новия координатор на балансираща група в сроковете съгласно инструкцията по ал. 2.

(7) Към датата на влизане в сила на промяната на координатор на балансираща група собственикът на средствата за търговско измерване определя консумираната електрическа енергия по един от следните начини: извършва отчитане на средствата за търговско измерване, определя количеството електрическа енергия на база на прогнозно потребление или на база на самоотчет от страна на крайния клиент - в случай на смяна на координатор на балансираща група от клиент със стандартизиран товаров профил.

(8) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Собствениците на средствата за търговско измерване изпращат данните по ал. 7 не по-късно от 7 дни след датата на смяна на доставчика.

(9) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм. и доп., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., изм., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) В случаите съгласно Закона за енергетиката, когато доставката на електрическа енергия следва да се извършва от доставчик от последна инстанция, смяната на координатор на балансираща група се регистрира служебно от съответния мрежови оператор, в срок не по-късно от 2 работни дни от постъпване на информацията по чл. 104, ал. 2.

(10) Независимият преносен оператор информира търговския участник, настоящия доставчик, настоящия координатор и доставчика от последна инстанция за служебната регистрация по ал. 9.

(11) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., доп., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Операторът на електроразпределителната/затворената електроразпределителна мрежа информира търговския участник, настоящия доставчик, настоящия координатор, доставчика от последна инстанция и независимия преносен оператор за служебната регистрация по ал. 9.

(12) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., изм., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм. и доп., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., изм., бр. 52 от

2025 г. , в сила от 1.07.2025 г.) В случаите съгласно чл. 56д, ал. 5 смяната на координатор на балансираща група се регистрира служебно от съответния оператор на електрическа мрежа.

(13) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Независимият преносен оператор и операторът на електроразпределителната мрежа информират търговския участник и настоящия координатор за служебната регистрация по ал. 12.

(14) (Нова – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) В случаите, когато договорът по чл. 11, т. 13 е прекратен по причини, за които съответният търговец на електрическа енергия отговаря, съответният мрежови оператор регистрира служебно смяна на доставчик с доставчик от последна инстанция за всички обекти на клиенти на този търговец, за които се прилагат стандартизирани товарови профили. Съответният мрежови оператор информира търговския участник, настоящия координатор и доставчика от последна инстанция за служебната регистрация.

Чл. 103а. (Нов – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., отм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., нов, бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) При първоначална регистрация на пазара по свободно договорени цени на производител на електрическа енергия/оператор на съоръжение за съхранение на електрическа енергия, който е получил за съответните обекти уведомление за изпълнение на условията за предоставяне на достъп съгласно правилата по чл. 24, ал. 3 от Закона за енергетиката, избраният от производителя/оператора на съоръжение за съхранение на електрическа енергия координатор подава искане до съответния мрежови оператор за регистрация на производителя/оператора на съоръжение за съхранение на електрическа енергия в балансиращата му група, като следва да декларира, че е сключил с производителя/оператора на съоръжение за съхранение на електрическа енергия договор по чл. 11, т. 4 и/или по чл. 11, т. 9, и/или по чл. 11, т. 17, и да представи информация за решение на комисията за издаване на лицензия за дейността "производство на електрическа енергия" или за дейността "търговия с електрическа енергия" или разрешение за започване осъществяването на лицензионна дейност в случаите, когато такива се изискват съгласно Закона за енергетиката.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) В случай че изискванията по ал. 1 са изпълнени, съответният мрежови оператор регистрира производителя/оператора на съоръжение за съхранение на електрическа енергия в балансиращата група на координатора в срок не по-късно от един работен ден от постъпване на искането по ал. 1.

Чл. 103б. (Нов – ДВ, бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г.) (1) В случаите, когато комисията разреши преобразуването на лицензиант, който е и координатор на балансираща група, лицето, което ще извършва лицензионната дейност и ще упражнява правата и задълженията на координатор на балансираща група след преобразуването, подава искане/искания до съответния мрежови оператор за смяна на доставчик и за прехвърляне в неговата балансираща група на всички членове на балансиращата група на преобразувания лицензиант.

(2) Искането/исканията се подава/подават незабавно след вписване на преобразуването в търговския регистър, като се прилагат решението на комисията за разрешаване на преобразуването и списък на обектите на търговските участници, които се прехвърлят в състава на балансиращата му група.

(3) В случай че изискванията на ал. 2 са изпълнени, съответният мрежови оператор в срок до 3 работни дни от получаване на искането/исканията регистрира служебно смяната на доставчика/координатора считано от датата на вписване на преобразуването в

търговския регистър, за което уведомява писмено приемащото дружество.

(4) Съответният мрежови оператор и лицензиантът при необходимост актуализират договора по чл. 11, т. 8 и/или 13.

Чл. 103в. (Нов – ДВ, бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г.) (1) В случаите на прехвърляне на търговско предприятие от лицензиант, който е и координатор на балансираща група, на лице, което ще извършва лицензионната дейност и ще упражнява правата и задълженията на координатор на балансираща група след прехвърляне на търговското предприятие, правоприменикът подава искане/искания до съответния мрежови оператор за смяна на доставчик/координатор и за прехвърляне в неговата балансираща група на всички членове на балансиращата група на отчуждителя.

(2) Искането/исканията се подава/подават незабавно след сключване на договора за прехвърляне на търговско предприятие съгласно изискванията на чл. 15 от Търговския закон, като се прилагат договорът за прехвърляне на търговското предприятие и списък на обектите на търговските участници, които се прехвърлят в състава на балансиращата му група.

(3) В случай че изискванията на ал. 2 са изпълнени, съответният мрежови оператор в срок до 3 работни дни от получаване на искането/исканията регистрира служебно смяната на доставчика/координатора считано от датата на влизане в сила на договора за прехвърляне на търговско предприятие, за което уведомява писмено дружеството приобретател.

(4) Съответният мрежови оператор и правоприменикът при необходимост актуализират договора по чл. 11, т. 8 и/или 13.

Раздел III

Правила за снабдяване от доставчик от последна инстанция

(Загл. изм. – ДВ, бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г.)

Чл. 104. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм. и доп., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., доп., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г.) Доставчик от последна инстанция е лице, на което е издадена лицензия съгласно Закона за енергетиката и доставя електрическа енергия в случаите, когато основният доставчик по силата на договор за покупко-продажба или на договор за комбинирани услуги не е в състояние да продължи да извършва доставка поради обявяване в несъстоятелност, ликвидация, отнемане на лицензия, отстраняване от пазара, прекратяване на договора за доставка или всякакво друго събитие, довело до временно или трайно преустановяване на доставката на електрическа енергия, както и на крайни клиенти, които не могат да бъдат клиенти на крайния снабдител до избора на друг доставчик.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., изм., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Крайният клиент или доставчикът писмено уведомява съответния мрежови оператор, незабавно, но не по-късно от 24 часа от настъпването им за наличието на обстоятелства, довели до или водещи до временно и трайно преустановяване на доставката на електрическа енергия, и датата, от която доставката на електрическа енергия по съществуващия договор е прекратена.

(3) (Нова – ДВ, бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г.) При изтичане на срока на договор по чл. 11, т. 9 и/или 10, в случай че договорът не е подновен и не е в ход процедура по смяна на доставчика/координатора, която ще приключи до изтичане срока на

договора, настоящият координатор/доставчик уведомява съответния мрежови оператор не по-късно от 5 работни дни преди изтичането на срока на договора обектът на такъв клиент да бъде прехвърлен в балансиращата група на доставчика от последна инстанция.

(4) (Доп. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., предишна ал. 3, изм., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Съответният мрежови оператор регистрира служебно в срока по чл. 103, ал. 9 смяната на досегашния координатор/доставчик с доставчик от последна инстанция. В случай че клиентът не предостави на доставчика от последна инстанция в указания му срок информация, необходима за изпълнението на договора, доставчикът от последна инстанция има право да преустанови доставката на електрическа енергия до предоставянето ѝ и след заплащането на всички дължими суми за извършената доставка, включително за временно преустановяване и възстановяване на снабдяването.

(5) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., предишна ал. 4, бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г.) Цената, по която доставчик от последна инстанция продава електрическа енергия на крайния клиент, се определя съгласно приета от комисията "Методика за определяне на цените на електрическата енергия, доставяна от доставчик от последна инстанция".

(6) (Доп. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., предишна ал. 5, бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., изм., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Съответният мрежови оператор изпраща своевременно на доставчика от последна инстанция идентифицираща информация за клиента и обектите му, както и данни за количеството използвана електрическа енергия помесечно за предходните 12 месеца.

(7) (Нова – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., предишна ал. 6, бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., изм., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Съответният мрежови оператор, при техническа възможност предоставя на доставчика от последна инстанция освен информация по чл. 94, ал. 2 и 4 и достъп до данни от всички средства за търговско измерване на електрическа енергия на обекти на търговски участници, които принадлежат към балансиращата му група.

(8) (Нова – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., предишна ал. 7, бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г.) При подаване на заявление за смяна на собственик или ползвател на обект на клиент на доставчик от последната инстанция новият собственик или ползвател следва да е сключил договорите по чл. 11, т. 1, 2, 4, 10 или договорите по чл. 11, т. 3, 4, 10.

(9) (Нова – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., предишна ал. 8, бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., изм., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Заявлението се подава чрез доставчика от последна инстанция до съответния мрежови оператор, който регистрира смяната на собственика или ползвателя, като обектът остава при доставчика от последна инстанция.

(10) (Нова – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., предишна ал. 9, бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., изм., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) В случай че новият собственик или ползвател на обект сключва договор с друг доставчик, съответният мрежови оператор регистрира смяната на доставчика при липса на мотивирано възражение от доставчика от последна инстанция за наличие на задължения за обекта, включително и за задължения на предходния собственик или ползвател.

Раздел Ша

(Нов – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)

Стандартизирани товарови профили. Ред и условия за смяна на доставчик на електрическа енергия на клиенти, с обекти, за които се прилагат стандартизирани товарови профили

(Загл. изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.)

Чл. 104а. (Нов – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., изм. и доп., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., изм., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Този раздел урежда участието на пазара на електрическа енергия по свободно договорени цени за клиенти, заявили желание за смяна на доставчика на универсална услуга, без инсталирани електромери за отчитане на електрическа енергия за всеки период на сетълмент, включително и реда и условията за смяна на доставчик на електрическа енергия на такива клиенти в случаите по чл. 99, ал. 1, т. 1, 2, 4 и 6.

Чл. 104б. (Нов – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) (1) Стандартизираните товарови профили, които се прилагат за обектите по чл. 86, ал. 2, се разработват от операторите на електроразпределителни мрежи.

(2) Стандартизираните товарови профили са съобразени с климатичните особености и спецификата в потреблението на отделните групи обекти на клиенти в зависимост от това към коя електрическа мрежа на територията на Република България са присъединени тези обекти.

(3) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) Стандартизираните товарови профили съдържат коефициенти за всеки интервал на доставка, определени за период от една календарна година, които могат да бъдат актуализирани на годишна база. Коефициентите за всеки интервал на доставка за всеки профил могат да бъдат различни за различните оператори на електроразпределителни мрежи и се определят от съответния мрежови оператор, към чиято мрежа е присъединен обектът на клиента.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) Стандартизираните товарови профили, които се прилагат от съответния мрежови оператор, се представят в комисията и се публикуват на интернет страницата на съответния оператор не по-късно от един месец преди въвеждането им.

(5) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) Комисията може да дава указания за изменение и допълнение на представените стандартизирани товарови профили, както и указания за разработването на нови такива.

Чл. 104в. (Нов – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) (1) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Причисляването на конкретен стандартизиран товаров профил към обект се осъществява от оператора на електроразпределителната мрежа по заявен от клиента тип на профила, съобразно предназначението на обекта и характера на потребление на електрическата енергия в него и влиза в сила към датата на регистрация при промяната на доставчик/координатор на балансираща група.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) Всички клиенти, чиито обекти са със стандартизиран товаров профил по този раздел, са непреки членове на балансиращи групи.

(3) (Нова – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., изм., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Операторът на електроразпределителната мрежа има право да промени вида на стандартизирания товаров профил, ако установи, че потреблението не

съответства на заявеното. Промяната влиза в сила от първо число на месеца, следващ установяването на несъответствието. Мрежовият оператор информира клиента и доставчика за извършената промяна не по-късно от седем дни преди началото на прилагането на промяната.

(4) (Нова – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) При необходимост от промяна на предназначението на обекта или характера на потребление на електрическа енергия в обекта клиентът уведомява за това съответния оператор на електроразпределителна мрежа, като последният може да промени вида на стандартизирания товаров профил с такъв, съответстващ на новото потребление. Промяната на вида на стандартизирания товаров профил влиза в сила от първо число на месеца, следващ месеца на промяната. Мрежовият оператор информира клиента и доставчика за извършената промяна не по-късно от два работни дни преди началото на месеца, в който влиза в сила промяната.

Чл. 104г. (Нов – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., изм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., изм. и доп., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) (1) За клиентите по този раздел смяната на доставчик/координатор е безплатна и влиза в сила в сроковете по чл. 103, ал. 4, а заявленията за извършване на първоначална регистрация на пазара на електрическа енергия по свободно договорени цени и заявленията за смяна на доставчик/координатор на балансираща група се подават по електронен път в сроковете по чл. 103, ал. 3 от новия доставчик/координатор, като същият следва да е сключил с крайния клиент договор по чл. 11, т. 10.

(2) В процедурата по смяна на доставчик/координатор съответният оператор на електроразпределителна мрежа не може да изисква от клиента или от новия доставчик/координатор други допълнителни документи освен тези по ал. 1.

(3) В срок до 4 работни дни от датата на подаване на заявление по ал. 1 съответният оператор на електроразпределителна мрежа извършва проверка на предоставените данни.

(4) При липса на сключен рамков договор между новия доставчик и оператора на електроразпределителна мрежа, както и в случай че за един и същи обект на клиент е заявена повече от една промяна на доставчика в месеца, предхождащ месеца, в който влиза в сила промяната, операторът на електроразпределителна мрежа прекратява процедурата по смяна на доставчика, за което уведомява заявителите по електронна поща.

(5) В случай на непълноти или неточности в предоставената информация съответният оператор на електроразпределителна мрежа в срока по ал. 3 уведомява по електронна поща за това заявителя чрез доставчика/координатора, подал заявление по ал. 1, и му дава срок от 3 работни дни за отстраняването им. В случай че заявителят не отстрани непълнотите/неточностите в посочения срок, съответният оператор на електроразпределителна мрежа прекратява процедурата.

(6) В случай че след изтичане на срока по ал. 3 или 5 се установи, че предоставените данни са пълни и коректни, съответният оператор на електроразпределителна мрежа изпраща до 3 работни дни уведомление по електронна поща за предстоящата промяна до настоящия и до новия доставчик/координатор.

Чл. 104д. (Нов – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) (1) Настоящият и новият доставчик/координатор в срок до 2 работни дни от получаване на уведомлението по чл. 104г, ал. 6 потвърждават или правят мотивирано възражение срещу смяната по електронна поща.

(2) В случай че не е направено мотивирано възражение, се приема, че смяната е потвърдена.

(3) В случай на постъпило възражение в срок от 1 работен ден съответният оператор на електроразпределителна мрежа информира заявителя по електронна поща, който ако в срок от 1 работен ден не удостовери отстраняването на причината за възражението, процедурата по смяна на доставчика се прекратява.

(4) В случай че не е постъпило възражение или причините за възражението са отстранени, съответният оператор на електроразпределителна мрежа регистрира смяната до 3 работни дни преди началото на месеца, в който влиза в сила промяната.

(5) В срок до 2 работни дни преди началото на месеца, в който влиза в сила промяната, съответният оператор на електроразпределителна мрежа предоставя информация за извършената смяна на настоящия и новия доставчик по електронна поща.

(6) По отношение на процедурите за смяна на координатор/доставчик за тези клиенти операторите на електроразпределителни мрежи подават към оператора на електропреносната мрежа агрегирана информация по координатори на балансиращи групи за броя на обектите за всеки профил.

Чл. 104е. (Нов – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., отм., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г.).

Чл. 104ж. (Нов – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) След смяна на доставчик, ако крайният клиент не е изпълнил задълженията по договор за продажба на електрическа енергия към предходния си доставчик, последният има право да поиска временно преустановяване на снабдяването му с електрическа енергия. В този случай се прилага редът по чл. 102, ал. 4 – 10.

Чл. 104з. (Нов – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) (1) Собствениците на измервателни системи предоставят агрегирани данни за всеки интервал на доставка по чл. 94, ал. 4 за всеки един от стандартизираните товарови профили по координатори на балансиращи групи на независимия преносен оператор до 17,00 ч. на третия работен ден за дните от предходния месец, но не по-късно от четвъртия календарен ден.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., изм., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) В срока по ал. 1 собствениците на измервателни системи предоставят на координаторите на балансиращи групи утвърдени измерени стойности за всеки интервал на доставка по чл. 94, ал. 4, агрегирани по тип стандартизиран товар профил.

(3) (Нова – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) В сроковете по чл. 89, ал. 9 собствениците на измервателни системи предоставят на координаторите на балансиращи групи данни за общото количество електрическа енергия за всеки обект, на база на които са формираны данните по ал. 2.

(4) (Предишна ал. 3 – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) За клиентите по този раздел данните, предоставени от собствениците на измервателни системи по ал. 1 и 2, се приемат за измерени количества активна електрическа енергия.

Глава девета

(Изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.)

БАЛАНСИРАЩ ПАЗАР

Раздел I

(Изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.)

Основни положения

Чл. 105. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм. и доп., бр. 90 от 2015 г., в сила от

20.11.2015 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) Балансиращият пазар е централизиран и се организира от независимия преносен оператор.

(2) Независимият преносен оператор провежда тръжни процедури за закупуване на разполагаемост за допълнителни услуги – резерв за първично регулиране на честотата и резерв за вторично (автоматично и ръчно) регулиране на честотата и обменните мощности, за обезпечаване размера им, определен в правилата по чл. 83, ал. 1, т. 4 от Закона за енергетиката, с цел сигурното функциониране на електроенергийната система.

(3) В балансиращия пазар независимият преносен оператор купува и/или продава електрическа енергия от/на търговските участници – доставчици на балансиращи услуги с цел да балансира отклонението от планираните/договорените графици за производство и потребление на електрическа енергия.

(4) Независимият преносен оператор провежда преквалификационна процедура за удостоверяване на способността на даден доставчик да предоставя съответните заявени допълнителни услуги.

(5) Независимият преносен оператор поддържа регистър на доставчиците на балансиращи услуги, в който се вписват всички преминали успешно процедурата по ал. 4 със съответните технически параметри на единиците/модули, които могат да бъдат производствени, потребителски, системи за съхранение на енергия, както и агрегирани.

(6) Енергията, необходима за балансиране на отклонението от планираните/договорените графици за производство и потребление на електрическа енергия по ал. 3, се осигурява чрез тръжни процедури, организирани от независимия преносен оператор.

(7) Независимият преносен оператор провежда тръжни процедури за съставяне на приоритетни списъци на предложения за електрическа енергия за регулиране нагоре и надолу от участие във вторично (автоматично и ръчно) регулиране на честотата и обменните мощности, както и от резерв за заместване, с цел осъществяване на общия баланс между междусистемния обмен, производството и потреблението на електрическа енергия в контролния блок/пазарната зона.

(8) Класираните доставчици на разполагаемост за допълнителни услуги по ал. 2 са длъжни да подават предложения на тръжни процедури за съставяне на приоритетни списъци за активиране на балансираща енергия, като количествата са съобразени с търговските им графици, в т.ч. класираната разполагаемост за съответната допълнителна услуга.

(9) Класираните доставчици на разполагаемост за допълнителни услуги по ал. 2 могат да прехвърлят задължението си по ал. 8 на друг доставчик/доставчици след съгласуване с независимия преносен оператор, но най-малко до един час преди началото на деня на доставката.

(10) Независимият преносен оператор активира в реално време предложенията за балансираща енергия от приоритетните списъци по ал. 7 с цел осъществяване на общия баланс между междусистемния обмен, производството и потреблението на електрическа енергия в контролния блок/пазарната зона.

(11) Цената на активираната балансираща енергия по ал. 10 се определя окончателно с използването на метода "Pay as Clear".

(12) Предложенията по ал. 7 и сделките на балансиращия пазар се реализират по отделни единици или от агрегатори.

(13) (Изм. – ДВ, бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Цените на балансиращата

енергия за недостиг и излишък се определят по реда на методиката по чл. 21, ал. 1, т. 11 от Закона за енергетиката.

(14) Балансиращият пазар не може да се използва за затваряне и балансиране на открити позиции, реализирани преди момента на диспечирание.

(15) Независимият преносен оператор извършва ежедневно наблюдение на покупките и продажбите, реализирани на платформите на оператора на борсовия пазар, и го уведомява в деня, следващ деня на доставка за реализирани продажби, необезпечени със съответните покупки в деня на доставка.

(16) В случаите на ал. 15 операторът на борсовия пазар спира разплащанията с търговския участник до получаване на ново уведомление от независимия преносен оператор, че ангажиментите във връзка с реализираната енергия от балансиращия пазар са изпълнени.

Раздел II

(Изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.)

Роли и отговорности

(Загл. изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.)

Чл. 106. (Изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) Независимият преносен оператор е отговорен за:

1. проверка за изпълнение на изискванията и регистриране на доставчици на балансиращи услуги;
2. подписване на договор с доставчици на балансиращи услуги;
3. организиране на тръжни процедури за набиране на предложения за разполагаемост за допълнителни услуги;
4. организиране на тръжни процедури за набиране на предложения за балансираща енергия;
5. класиране на предложенията за доставка на разполагаемост за допълнителни услуги за първично регулиране на честотата и за вторично (автоматично и ръчно) регулиране на честотата и обменните мощности, както и за балансираща енергия от вторично (автоматично и ръчно) регулиране на честотата и обменните мощности от резерви за заместване;
6. поддържане на регистър на доставчиците на балансиращи услуги;
7. пресмятане и уреждане на взаимоотношенията с доставчици на балансиращи услуги във връзка с активираната и доставена балансираща енергия за компенсиране на енергийния недостиг или излишък в електроенергийната система.

(2) Доставчикът на балансиращи услуги предоставя на независимия преносен оператор своите предложения за разполагаемост за допълнителни услуги.

(3) Доставчикът на балансиращи услуги въз основа на договор за предоставяне на допълнителни услуги предоставя на независимия преносен оператор своите предложения за балансираща енергия, съответстващи на обема, продуктите и други изисквания, определени в договора за разполагаемост за допълнителни услуги и тези правила или информация, публикувана на интернет страницата на независимия преносен оператор.

(4) Всички доставчици на балансиращи услуги имат право да представят на независимия преносен оператор предложения за балансираща енергия.

Раздел III

Правила за балансиращия пазар

(Загл. ново – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.)

Чл. 107. (Доп. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) Правилата за балансиращия пазар регламентират условията за осигуряване на резерви за допълнителни услуги и за продажба и покупка на балансираща енергия с цел да се гарантира сигурност и устойчивост на националната ЕЕС и сигурна паралелна работа на ЕЕС на континентална Европа.

(2) Производителите на електрическа енергия известяват графици в изпълнение на сключените договори в рамките на работния диапазон на своите агрегати и съгласно очакваното нетно производство за съответния период. Координаторите на балансиращи групи известяват графици за количествата електрическа енергия съгласно сключените договори и реализираните от тях сделки на борсовия пазар.

Раздел IV

Предварителен подбор на доставчиците на балансиращи услуги

(Загл. ново – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.)

Чл. 108. (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) Доставчикът на балансиращи услуги следва успешно да е преминал процедурата за предварителен подбор.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Доставчикът на балансиращи услуги, с изключение на агрегатора на група от обекти, трябва да има сключени договори за достъп и/или за пренос до/през съответната мрежа, като предоставя на независимия преносен оператор информация за сключени договори с оператор на електроразпределителна/затворена електроразпределителна мрежа. Агрегаторът на група от обекти предоставя на независимия преносен оператор информация за сключени договори за достъп и/или за пренос до/през електроразпределителна/затворена електроразпределителна мрежа за всеки обект в групата си.

(3) Доставчикът на балансиращи услуги трябва да е монтирал средства за телекомуникация и телемеханика за нуждите на предоставяне на телеинформация в реално време.

(4) Доставчикът на балансиращи услуги трябва да има изградено нетно измерване на електрическа енергия на съответните единици/модули, предоставящи резерв, а когато е приложимо, и брутно измерване на електрическа енергия. Ако дадени единици/модули, предоставящи резерв, не са оборудвани със средства за търговско измерване на нетни количества електрическа енергия, позволяващи разделно отчитане на електрическа енергия от/за всяка единица/модул, се прилага взаимноодобрена методика за разделяне на нетните измерени количества като цяло по отделни единици/модули на база информацията за измерените нетни и/или брутни количества електрическа енергия за конкретна единица/модул.

(5) Доставчикът на балансиращи услуги следва да е включен със статус "активен" в регистъра на допуснатите участници, придобили право да участват в тръжни процедури.

(6) Доставчикът на балансиращи услуги трябва да не е в производство по несъстоятелност или ликвидация.

(7) Доставчикът на балансиращи услуги трябва да представи писмено заявление до независимия преносен оператор съгласно утвърден образец, към което се прилага цялата съответна техническа информация.

Чл. 109. (Изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) Предварителен подбор на доставчици на балансиращи услуги се прилага за всички кандидати, които желаят да участват в предоставянето на разполагаемост за резерви за първично регулиране на честотата и вторично (автоматично и ръчно) регулиране на честотата и обменните мощности.

(2) Всеки кандидат за доставчик на балансиращи услуги представя към заявлението по чл. 108, ал. 7 динамични параметри, представляващи съвкупност от данни и характеристики на отделните единици/модули, предоставящи резерв, свързани с възможността им за промяна на изходната мощност.

(3) Доставчикът на балансиращи услуги придобива право за участие в тръжни процедури само ако успешно премине предварителния подбор на независимия преносен оператор, респективно бъде включен със статус "активен" в регистъра на допуснатите участници.

Раздел V

Регистър на доставчиците на балансиращи услуги (Загл. ново – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.)

Чл. 110. (Изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) Независимият преносен оператор създава и поддържа регистър на доставчиците на балансиращи услуги.

Чл. 110а. (Нов – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) Регистрирането на доставчик на балансиращи услуги и вписването му в регистъра по предходния член се извършва на датата, на която договорът за участие на балансиращия пазар с доставчик на балансиращи услуги влезе в сила.

Чл. 110б. (Нов – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) Регистърът съдържа следната информация:

1. наименование на доставчика;
2. тип на доставчика (агрегатор или индивидуален);
3. седалище;
4. адрес за кореспонденция;
5. наименование на единиците/модулите, предоставящи балансиращи услуги;
6. тип на модулите (производствен, потребителски, хибриден);
7. ЕИС код на всяка единица/модул, предоставяща услуги, респ. група от самостоятелни единици/модули;
8. дата на първоначална регистрация;
9. актуален статус;
10. дата на включване/изключване/актуализация на данните за съответния доставчик;
11. номер на актуален договор за участие в тръжните процедури за доставка на балансиращи услуги;
12. технически характеристики на единиците/модулите, предоставящи съответните услуги;
13. вид балансираща услуга, за която е квалифициран да предоставя.

Чл. 110в. (Нов – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) Всеки доставчик на балансиращи услуги има право да проверява информацията от регистъра на доставчиците на балансиращи услуги, свързана с него, и да изисква промяна на всяко забелязано несъответствие.

(2) Информацията от регистъра на доставчиците на балансиращи услуги е общодостъпна.

Чл. 110г. (Нов – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) Доставчик на балансиращи услуги може да се оттегли от този пазар по свое желание, заявено писмено, само в случай, когато няма да оперира диспечирания агрегат/модул/единица.

(2) Заявлението по ал. 1 трябва да бъде изпратено най-малко един месец преди датата, на която регистрацията на доставчика трябва да бъде прекратена.

(3) След получаване на заявление по ал. 2 независимият преносен оператор следва да информира координатора на балансиращата група, към която принадлежи съответният доставчик.

Чл. 110д. (Нов – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) Независимият преносен оператор може да прекрати регистрацията на доставчик на балансиращи услуги, когато:

1. доставчикът вече не отговаря на едно или повече от необходимите условия за регистрация като доставчик на балансиращи услуги, или

2. доставчикът на балансиращи услуги не спазва условията на договора за участие на балансиращия пазар, или

3. доставчикът на балансиращи услуги повторно наруши правилата, прилагани на балансиращия пазар, или правилата за уреждане на взаимните задължения, или

4. при други условия, определени в правилата за провеждане на тръжни процедури.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г., доп., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Регистрацията на доставчик на балансиращи услуги се счита за прекратена от постановяване на решение на комисията за отнемане или за прекратяване, или за спиране на издадена лицензия за дейността "производство на електрическа енергия" или за дейността "търговия с електрическа енергия", или в случай на изтичане на срока или прекратяване на такава лицензия, когато дейността на доставчика на балансиращи услуги подлежи на лицензиране съгласно Закона за енергетиката.

Чл. 110е. (Нов – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) Прекратяването на регистрацията на доставчик на балансиращи услуги се отразява в регистъра на доставчиците на балансиращи услуги, придобили право да участват в тръжни процедури, а обоснованото решение се публикува на интернет страницата на независимия преносен оператор.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Участник, който е изключен от регистъра, може да подаде искане за нова регистрация в срок не по-рано от два месеца от датата на изключването му.

Чл. 110ж. (Нов – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) Ако доставчик на балансиращи услуги се оттегли от този пазар при условията на чл. 110г или регистрацията му е прекратена от независимия преносен оператор в съответствие с условията на чл. 110д, за дните до прекратяване на регистрацията се прилагат условията на чл. 179.

(2) Доставчикът на балансиращи услуги урежда всички свои задължения с независимия преносен оператор до датата на прекратяване на регистрацията.

(3) Независимият преносен оператор информира координатора на балансиращата група за промяната в регистъра по чл. 110.

Раздел VI

Основни принципи при провеждане на тържните процедури за разполагаемост от резерви за първично регулиране на честотата, автоматично и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности (Загл. ново – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.)

Чл. 111. (Доп. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) Независимият преносен оператор провежда дневни тържни процедури за доставка на разполагаемост от резерви за първично регулиране на честотата, автоматично и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности съгласно тържни правила, които определят:

1. общите изисквания за доставчик на балансиращи услуги за участие в търговете;
2. стандартни и специфични продукти за търговете;
3. времената на провеждане на търговете;
4. критериите на функцията за оптимизация;
5. публикуване на резултатите.

(2) Независимият преносен оператор публикува на интернет страницата си Правила за провеждане на тържни процедури за закупуване на разполагаемост от резерви за първично регулиране на честотата, автоматично и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности.

Чл. 112. (Изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) Независимият преносен оператор администрира електронна платформа с възможност да получава предложенията от доставчик на балансиращи услуги за разполагаемост от резерви за първично регулиране на честотата, автоматично и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности.

(2) Независимият преносен оператор определя правилата за работата на платформата, протоколите за комуникация и други технически характеристики на платформата, като публикува тази информация на интернет страницата.

(3) Независимият преносен оператор осигурява целия необходим резерв за разполагаемост от резерви за първично регулиране на честотата, автоматично и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности чрез платформата.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) В изключителни случаи на технически проблеми независимият преносен оператор определя служебно разполагаемост от резерви за първично регулиране на честотата, автоматично и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности в обем, определен по реда на чл. 77, ал. 11, и с цена, съответстваща на средна цена, по която комисията е остойностила тези разходи в действащото решение за цени. Независимият преносен оператор незабавно уведомява всички участници в извънредната ситуация за причините за техническия проблем. Информацията се публикува на интернет страницата на независимия преносен оператор.

(5) Класирането на предложенията е съгласно определената оптимизационна функция от независимия преносен оператор, а класираните количества разполагаемост се разплащат на принципа "Pay as Bid".

(6) Независимият преносен оператор публикува резултати за класираните

предложения за разполагаемост от резерви за първично регулиране на честотата, автоматично и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности, подредени по възходящ ред на предложените им цени.

(7) При постъпване на предложения с еднакви цени приоритет имат предложенията, постъпили по-рано.

(8) Резултатите от тръжните процедури са публични и се публикуват на платформата.

Чл. 113. (Изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Независимият преносен оператор има право да ограничи максималните стойности на предложените цени за разполагаемост от резерви за първично регулиране на честотата, автоматично и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности в съответствие със средната цена, по която комисията е остойностила тези разходи в действащото решение за цени.

Чл. 114. (Изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) Доставчикът на балансиращи услуги е задължен да подава предложения за разполагаемост от резерви за първично регулиране на честотата, автоматично и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности с количества не по-малки от тези, определени от независимия преносен оператор по реда на чл. 77, ал. 11.

(2) При неизпълнение на задължението на доставчик на балансиращи услуги по ал. 1 независимият преносен оператор има право да определи служебно на доставчика на балансиращи услуги количествата разполагаемост от резерви за първично регулиране на честотата, автоматично и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности, съответстващи на определените по реда на чл. 77, ал. 11 при нулева цена.

Раздел VII

Осигуряване на балансираща енергия за регулиране нагоре и надолу от активирани резерви за автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности

(Загл. ново – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.)

Чл. 115. (Изм. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) Независимият преносен оператор организира търгове за балансираща енергия за регулиране нагоре и надолу от активирани резерви за автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности.

(2) Предложенията за балансираща енергия за автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности могат да бъдат подавани само от регистриран доставчик на балансиращи услуги.

(3) Доставчик на балансиращи услуги, участващ в тръжната процедура за доставка на разполагаемост за автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности, е длъжен да подава предложения за балансираща енергия от автоматично вторично регулиране на честотата и обменни мощности поне в рамките на класираното на тръжната процедура количество разполагаемост за автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности.

(4) Доставчикът на балансиращи услуги подава отделни предложения за регулиране нагоре и регулиране надолу за доставка на разполагаемост и балансираща енергия от

автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности.

(5) Доставчик на балансиращи услуги, който е регистриран като доставчик на разполагаемост и балансираща енергия от автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности, има право да подава предложения за балансираща енергия за автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности извън количеството разполагаемост, класирано в рамките на тръжната процедура.

(Раздел III

Доставчици на балансиращия пазар - загл. отм., ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.)

Чл. 116. (Изм. и доп. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., изм., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) Доставчик на балансиращи услуги може да подаде предложения за една или повече единици, предоставящи резерв. Доставчик на балансиращи услуги може да не подава свързани предложения, които биха обвързали различни предложения за различни времеви периоди и чието активиране би зависило едно от друго.

(2) Независимият преносен оператор определя общите характеристики на продуктите за разполагаемост за автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности.

Чл. 117. (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., изм. и доп., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., изм., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) Продуктите за балансираща енергия от автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности са различни за всяка посока и са различни за всеки продукт.

(2) Цената на активираната балансираща енергия от автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности се определя окончателно с използването на метода "Pay as Clear".

(3) Независимият преносен оператор определя общи определения на продуктите за балансираща енергия от автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности.

Чл. 118. (Изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) Цялата разполагаемост за автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности, разпределена след тръжната процедура, трябва да бъде непрекъснато налична без прекъсвания за целия период на тръжната процедура, може да бъде активирана по всяко време от независимия преносен оператор и не може да бъде планирана и ангажирана за ръчно регулиране на честота и обменните мощности.

(2) Доставчикът на балансиращи услуги трябва да наблюдава постоянно своята разполагаемост за автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности и да изпраща незабавно уведомления на независимия преносен оператор в случай на технически трудности, водещи до невъзможност за изпълнение на активиране на балансираща енергия.

(3) В случай на технически трудности, водещи до невъзможност за изпълнение на активиране на балансираща енергия, доставчикът на балансиращи услуги трябва да предостави в едноседмичен срок подробно обяснение на инцидента и предложение за мерки за предотвратяване на повторение на инцидента.

Чл. 118а. (Нов – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., отм., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.).

(Раздел IV

Регистър на доставчиците на балансиращия пазар - загл. отм., ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.)

Чл. 119. (Доп. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., изм., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) Доставчикът на балансиращи услуги не може да доставя резерв за първично регулиране на честотата и резерв за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности от едни и същи единици едновременно с резерв за автоматично регулиране на честотата и обменните мощности, при условие че диапазонът на резерва за автоматично регулиране на честотата и обменните мощности не е осигурен.

Чл. 120. (Изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) Независимият преносен оператор уведомява доставчика на балансиращи услуги за резултатите от търга чрез платформата.

(2) В случай на технически трудности, които водят до невъзможност за реализиране на активиране на балансираща енергия, доставчикът на балансиращи услуги изпраща уведомление до независимия преносен оператор не по-късно от 2 часа преди началото на периода на сетълмент.

Чл. 121. (Изм. и доп. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., изм., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) Доставчици на балансиращи услуги, които са класирани според тръжната процедура за разполагаемост за автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности, са длъжни да предоставят предложения за балансираща енергия на платформата поне в количеството на предоставената на тръжната процедура разполагаемост, но ненадвишаващо стойността на разполагаемостта за автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности на доставчик на балансиращи услуги, с която са вписани в регистъра на доставчиците на балансиращи услуги.

(2) Всички доставчици на балансиращи услуги, които са регистрирани като доставчици от автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности, имат право да изпратят допълнителни предложения за балансираща енергия на платформата до стойността на регистрираната разполагаемост за автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности на доставчик на балансиращи услуги, с която са вписани в регистъра на доставчиците на балансиращи услуги.

Чл. 122. (Изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) Доставчикът на балансиращи услуги изпраща предложенията за балансираща енергия на уеб базираната платформа, администрирана от независимия преносен оператор.

(2) Доставчик на балансиращи услуги има възможност да изпрати предложения за балансираща енергия, които общо не надхвърлят стойността на регистрираната разполагаемост за автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности, на доставчик на балансиращи услуги.

(3) Независимият преносен оператор подбира всички предложения за балансираща енергия от автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности чрез платформата. В изключителни случаи на технически проблеми независимият преносен оператор може да набира предложения за балансираща енергия от автоматично вторично регулиране на честотата и обменни мощности, като използва различни средства за комуникация, например електронна поща. Независимият преносен оператор незабавно уведомява по електронна поща всички участници в извънредната ситуация за причините за техническия проблем и публикува тази информация на интернет страницата си.

(4) Независимият преносен оператор изготвя приоритетен списък на предложенията

за балансираща енергия от автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности.

(5) Подреждането на източниците на балансираща енергия при съставяне на приоритетен списък за компенсиране на недостига на генераторна мощност в електроенергийната система се извършва по възходящ ред на цената на предложенията за балансираща енергия от автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности.

(6) Подреждането на източниците на балансираща енергия при съставяне на приоритетен списък за компенсиране на излишъка на генераторна мощност в електроенергийната система се извършва по низходящ ред на цената на предложенията за балансираща енергия от автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности.

Чл. 123. (Изм. – ДВ, бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) Независимият преносен оператор провежда търгове за доставка на балансираща енергия от автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности съгласно тръжни правила, които определят поне:

1. общи правила за доставчик на балансиращи услуги за участие в търговете;
2. дата и време на провеждане на търговете;
3. времето за отваряне на търга, времето за затваряне на търга, времето за отваряне на пазара на доброволни предложения и времето на затваряне на пазара на доброволни предложения;
4. приемане на предложенията;
5. критериите на функцията за оптимизация;
6. графика за изчисляване и публикуване на резултатите.

(2) (Отм. – ДВ, бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.).

(3) (Нова – ДВ, бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Независимият преносен оператор публикува на интернет страницата си правила за провеждане на тръжни процедури за изготвяне на приоритетни списъци на предложения за балансираща енергия за регулиране нагоре и надолу от активирани резерви за автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности.

Чл. 124. (Изм. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) Предложенията в приоритетния списък за регулиране нагоре се активират каскадно, като първо се активират предложенията с най-ниската цена, докато необходимият обем на балансираща енергия се активира.

(2) Предложенията в приоритетния списък за регулиране надолу се активират каскадно, като първо се активират предложенията с най-висока цена, докато необходимият обем на балансираща енергия се активира.

(3) При постъпване на предложения с еднакви цени приоритет имат предложенията, постъпили по-рано.

Чл. 124а. (Нов – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) При активиране на предложения за автоматично вторично регулиране на честотата и обменни мощности от приоритетните списъци се генерира допълнителен график към търговските графици и спрямо агрегирания график се определят небалансите на съответния доставчик на балансиращи услуги.

Раздел VIII

Осигуряване на балансираща енергия за регулиране нагоре и надолу от активирани резерви за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности

(Загл. ново – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.)

Чл. 125. (1) Независимият преносен оператор организира търгове за балансираща енергия за регулиране нагоре и надолу от активирани резерви за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности.

(2) Предложенията за разполагаемост и балансираща енергия за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности могат да бъдат подавани само от регистрирани доставчици на балансиращи услуги.

(3) Доставчик на балансиращи услуги, участващ в тръжната процедура за доставка на разполагаемост за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности, е длъжен да подава предложения за балансираща енергия от ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности поне в рамките на определеното на търга количество разполагаемост за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности.

(4) Доставчикът на балансиращи услуги подава отделни предложения за регулиране нагоре и регулиране надолу за доставка на балансираща енергия от ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности.

(5) Доставчик на балансиращи услуги, който е регистриран като доставчик на разполагаемост и балансираща енергия от ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности, има право да подава допълнителни предложения за балансираща енергия за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности извън количеството разполагаемост, класирано в резултат на тръжната процедура.

(Раздел V

Централизиран пазар на допълнителни услуги - загл. отм., ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.)

Чл. 126. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от 1.07.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) Доставчик на балансиращи услуги може да подаде предложения за една или повече единици, предоставящи резерв. Доставчик на балансиращи услуги може да не подава свързани предложения, които биха обвързали различни предложения за различни времеви периоди и чието активиране би зависило едно от друго.

(2) Независимият преносен оператор определя общите характеристики на продуктите за разполагаемост за ръчно вторично регулиране на честотата и обменни мощности

Чл. 127. (Отм. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., нов, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) Продуктите за балансираща енергия от ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности са различни за всяка посока на регулиране и за всеки определен продукт.

(2) Цената на активираната балансираща енергия от ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности се определя окончателно с използването на метода "Pay as Clear".

(3) Независимият преносен оператор определя общи определения на продуктите за

балансираща енергия от ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности.

Чл. 128. (Изм. и доп. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от датата, на която независимият преносен оператор започне да извършва процедурата по уравняване на дисбалансите по чл. 22 от Регламент (ЕС) 2017/2195 на Комисията от 23.11.2017 г. за установяване на насоки за електроенергийното балансиране, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) Цялата разполагаемост за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности, разпределена след тръжната процедура, трябва да бъде непрекъснато налична без прекъсвания за целия период на тръжната процедура и може да бъде активирана по всяко време от независимия преносен оператор.

(2) Доставчикът на балансиращи услуги трябва да наблюдава постоянно своята разполагаемост за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности и да изпраща незабавно уведомления на независимия преносен оператор в случай на технически трудности, водещи до невъзможност за изпълнение на активиране на балансираща енергия.

(3) В случай на технически трудности, водещи до невъзможност за изпълнение на активиране на балансираща енергия, доставчикът на балансиращи услуги трябва да предостави в едноседмичен срок подробно обяснение на инцидента и предложение за мерки за предотвратяване на повторение на инцидента.

(4) Доставчик на балансиращи услуги не може да доставя резерв за първично регулиране на честотата и резерв за автоматично регулиране на честотата и обменните мощности от едни и същи единици едновременно с резерв за ръчно регулиране на честотата и обменните мощности при условие, че диапазонът на резерва за ръчно регулиране на честотата и обменните мощности не е осигурен.

(Раздел VI

Закупуване на разполагаемост за участие в първично регулиране на честотата, автоматично вторично регулиране на честотата и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности - загл. изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., отм., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.)

Чл. 129. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от 1.07.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) Независимият преносен оператор уведомява доставчика на балансиращи услуги за резултатите от търга чрез платформата.

(2) В случай на технически трудности, които водят до невъзможност за реализиране на активиране на балансираща енергия, доставчикът на балансиращи услуги изпраща уведомление до оператора на преносната система не по-късно от 2 часа преди началото на периода на сетълмент.

Чл. 130. (Изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) Доставчици на балансиращи услуги, които са класирани след тръжната процедура за разполагаемост за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности, са длъжни да предоставят предложения за балансираща енергия на платформата поне в количеството на предоставената на търга разполагаемост, но ненадвишаваща стойността на разполагаемостта за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности на доставчик на балансиращи услуги, с която са вписани в регистъра на доставчиците на балансиращи услуги.

(2) Всички доставчици на балансиращи услуги, които са регистрирани като доставчици от ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности, имат право да изпратят допълнителни предложения за балансираща енергия на платформата до

стойността на регистрираната разполагаемост за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности на доставчик на балансиращи услуги, с която са вписани в регистъра на доставчиците на балансиращи услуги.

(Раздел VII

Закупуване на вторичен резерв - загл. отм., ДВ, бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021г.)

Чл. 131. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от 1.07.2020 г., изм. и доп., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., изм., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) Доставчикът на балансиращи услуги изпраща предложенията за балансираща енергия на уеббазираната платформа, администрирана от независимия преносен оператор.

(2) Доставчикът на балансиращи услуги има възможност да изпрати предложения за балансираща енергия, които общо не надхвърлят стойността на регистрираната разполагаемост за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности на доставчик на балансиращи услуги във всеки период от време.

(3) Независимият преносен оператор набира всички предложения за балансираща енергия от ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности чрез платформата. В изключителни случаи на технически проблеми независимият преносен оператор може да набира предложения за балансираща енергия от ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности, като използва различни средства за комуникация, например електронна поща. Независимият преносен оператор незабавно уведомява по електронна поща всички участници в извънредната ситуация за причините за техническия проблем и публикува тази информация на интернет страницата си.

(4) Независимият преносен оператор изготвя приоритетен списък на предложенията за балансираща енергия от ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности.

(5) Подреждането на източниците на балансираща енергия при съставяне на приоритетен списък за компенсиране на недостига на генераторна мощност в електроенергийната система се извършва по възходящ ред на цената на предложенията за балансираща енергия от ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности.

(6) Подреждането на източниците на балансираща енергия при съставяне на приоритетен списък за компенсиране на излишъка на генераторна мощност в електроенергийната система се извършва по низходящ ред на цената на предложенията за балансираща енергия от ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности.

Чл. 132. (Изм. – ДВ, бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) Независимият преносен оператор провежда търгове за доставка на балансираща енергия от ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности съгласно тръжни правила, които определят поне:

1. общи правила за доставчик на балансиращи услуги за участие в търговете;
2. дата и време на провеждане на търговете;
3. времето за отваряне на търга, времето за затваряне на търга, времето за отваряне на пазара на допълнителни предложения и времето на затваряне на пазара на допълнителни предложения;
4. приемане на предложенията;
5. критериите на функцията за оптимизация;
6. графика за изчисляване и публикуване на резултатите.

(2) (Отм. – ДВ, бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.).

(3) (Нова – ДВ, бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Независимият преносен оператор публикува на интернет страницата си правила за провеждане на тръжни процедури за изготвяне на приоритетни списъци на предложения за балансираща енергия за регулиране нагоре и надолу от активирани резерви за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности.

Чл. 133. (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) Предложенията в приоритетния списък за регулиране нагоре се активират каскадно, като първо се активират предложенията с най-ниската цена, докато необходимият обем на балансираща енергия се активира.

(2) Предложенията в приоритетния списък за регулиране надолу се активират каскадно, като първо се активират предложенията с най-висока цена, докато необходимият обем на балансираща енергия се активира.

(3) При постъпване на предложения с еднакви цени приоритет имат предложенията, постъпили по-рано.

(Раздел VII

(Предишен Раздел VIII – ДВ, бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г.)

Закупуване и предложения на балансираща енергия от разполагаемост за участие в ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности (Загл. изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., отм., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.)

Чл. 134. (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) При активиране на предложения за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности от приоритетните списъци се генерира допълнителен график към търговските графици и спрямо агрегирания график се определят небалансите на съответния доставчик на балансиращи услуги

Раздел VIIa

(Нов – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.)

Осигуряване на балансираща енергия от резерв за заместване

Чл. 135. (Изм. – ДВ, бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) Източници на балансираща енергия от резерв за заместване са:

1. диспечируеми обекти на производители;
2. диспечируеми обекти на крайни клиенти на електрическа енергия;
3. (нова – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) диспечируеми съоръжения за съхранение на електрическа енергия.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Съоръженията за съхранение на електрическа енергия се разглеждат като диспечиран товар, когато са в режим на потребление.

Чл. 136. (Изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) Предложенията за балансиране от резерв за заместване декларират възможността на даден търговски участник да се отклони от графика за производство/потребление срещу съответна цена за увеличаване или намаляване на производството/потреблението, ако това бъде зададено от системите за управление на независимия преносен оператор.

Чл. 137. (Изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 36 от

2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Предложения за балансиране надолу, подавани от производители и съоръжения за съхранение на електрическа енергия, са за намаляване на производството и съответно на постъпващата от съоръжения за съхранение електрическа енергия в мрежата..

(2) Активирането на предложения за регулиране надолу по ал. 1 от системите за управление на независимия преносен оператор има за цел да намали изходната активна мощност на съответния обект спрямо обявеното в графика за производство ниво.

Чл. 138. (Изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) (Доп. – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Предложения за балансиране надолу, подавани от крайни клиенти и съоръжения за съхранение на електрическа енергия, са за увеличаване на потреблението.

(2) Активирането на предложения за балансиране надолу по ал. 1 от системите за управление на независимия преносен оператор има за цел да увеличи потреблението на електрическа енергия на съответния обект спрямо заявеното в графика за потребление.

Чл. 139. (Изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Предложенията за балансиране нагоре, подавани от производители и съоръжения за съхранение на електрическа енергия, са за увеличаване на производството и съответно на постъпващата от съоръжения за съхранение електрическа енергия в мрежата.

(2) Активирането на предложения за балансиране нагоре по ал. 1 от системите за управление на независимия преносен оператор има за цел да увеличи изходната активна мощност на съответния обект спрямо обявеното в графика за производство ниво.

Чл. 140. (Изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) (Доп. – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Предложенията за балансиране нагоре, подавани от крайни клиенти и съоръжения за съхранение на електрическа енергия, са за намаляване на потреблението.

(2) Активирането на предложения за балансиране нагоре по ал. 1 от системите за управление на независимия преносен оператор има за цел да намали потреблението на електрическа енергия на съответния обект спрямо заявеното в графика за потребление.

Чл. 140а. (Нов – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., изм., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) Агрегаторите на група от обекти подават предложения за балансиране нагоре и предложения за балансиране надолу, агрегирани за цялата група от обекти.

(2) Предоставената балансираща енергия от агрегатора на група от обекти се определя сумарно за цялата група.

Раздел IX

(Предишен Раздел IX – ДВ, бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., предишен Раздел VIII, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.)

Приоритетен списък на източниците на балансираща енергия от резерв за заместване

(Загл. изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.)

Чл. 141. (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от

1.10.2022 г.) (1) Независимият преносен оператор изготвя приоритетен списък и активира източниците на балансираща енергия от резерв за заместване според този списък, отчитайки технологичните критерии, свързани със сигурността на снабдяването и устойчивата и безаварийна работа на електроенергийната система, съгласно правилата по чл. 83, ал. 1, т. 4 от Закона за енергетиката.

(2) Приоритетният списък съдържа предложения за балансиране, подадени от доставчиците, регистрирани по чл. 110.

(3) Подреждането на източниците на балансираща енергия при съставяне на приоритетен списък за компенсиране на недостига на генераторна мощност в електроенергийната система се извършва по възходящ ред на цената на доставяната от тях енергия.

(4) Подреждането на източниците на балансираща енергия при съставяне на приоритетен списък за компенсиране на излишъка на генераторна мощност в електроенергийната система се извършва по низходящ ред на цената на предложената от тях енергия.

(5) При постъпване на предложения с еднакви цени приоритет имат предложенията, постъпили по-рано.

Раздел X

(Предишен Раздел X – ДВ, бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., предишен Раздел IX, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.)

Динамични параметри

Чл. 142. (Изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) Доставчиците на балансиращи услуги са длъжни да предоставят на оператора динамични параметри, представляващи съвкупност от данни и характеристики на отделните диспечирuеми обекти, свързани с възможността им за промяна на изходната мощност.

Чл. 143. (Изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) Динамичните параметри се предоставят от доставчиците на балансираща енергия в обобщена форма по образец, утвърден от независимия преносен оператор.

(2) При промяна на динамичните параметри доставчиците на балансиращи услуги информират своевременно независимия преносен оператор.

(3) Доставчиците на балансиращи услуги изпращат информацията по ал. 1 на независимия преносен оператор по електронна поща, факс или чрез друг одобрен канал за комуникация.

Чл. 144. (Изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) Динамичните параметри включват най-малко следната информация:

1. скорост на увеличаване на мощността, MW/min;
2. скорост на намаляване на мощността, MW/min;
3. (изм. – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) максимално възможно количество за доставка, MWh;
4. (изм. – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) период за доставка на количеството по т. 3, в часове и минути;
5. (изм. и доп. – ДВ, бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) време за активиране на предложението за балансиране надолу, min;

6. (изм. и доп. – ДВ, бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) време за активиране на предложението за балансиране нагоре, min;

7. време за изпълнение на инструкция за промяна на мощността, подадена от дежурния диспечер, от момента на получаването до момента на начало на промяната, min;

8. минимална стъпка за промяна на мощността, MW.

Раздел XI

(Предишен Раздел XI – ДВ, бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., предишен Раздел X, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.)

Форма на представяне и регистриране на предложения за балансиране от резерв за заместване

(Загл. изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.)

Чл. 145. (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) Регистрираните доставчици на балансиращи услуги от резерв за заместване, подават предложения за балансиране нагоре и предложения за балансиране надолу за отклонението от нивата на графици за производство/потребление за всеки отделен диспечерируем обект във форма, определена от независимия преносен оператор.

(2) Предложенията за намаляване на производството и за увеличаване на потреблението съдържат отклонението на активната мощност от нивото на заявената в графика за производство/потребление, периодите на диспечирание и цената на предложението.

(3) Предложенията за увеличаване на производството и за намаляване на потреблението съдържат отклонението на активната мощност от нивото на заявената в графика за производство/потребление, периодите на диспечирание и цената на предложението.

(4) Предложенията за балансиране нагоре и предложенията за балансиране надолу се подават от доставчиците на балансиращи услуги в срокове съгласно инструкцията и графика за обмен на информация по чл. 77, ал. 1 и се отнасят за отделните периоди на диспечирание в деня на доставката.

Чл. 146. (Изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) Продължителността на дадено предложение е равна на 15 минути, като доставчикът е длъжен да подава предложения за най-малко шестнадесет последователни периода на диспечирание (блок).

(2) Началният и крайният момент на всяко предложение съвпадат с четвърт час.

Чл. 147. (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) Минималното предложение, подадено от диспечерируем обект на доставчик на балансираща енергия от резерви за заместване, трябва да е най-малко 1 MW. Стъпката на предложението, подадено от доставчик на балансираща енергия от резерви за заместване, трябва да е най-малко 1 MW.

(2) Доставчикът може да подава предложения за балансиране нагоре или надолу само в рамките на работния диапазон на диспечерируемия обект.

Чл. 148. (Изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) Доставчик на балансиращи услуги може да подаде за всеки свой диспечерируем обект по едно предложение за балансиране нагоре и по едно предложение за балансиране надолу за един

блок от шестнадесет периода на диспечирание.

(2) Всеки блок от шестнадесет периода на диспечирание започва на кръгъл час.

(3) Цената на предложението за балансиране е в сила за целия блок.

Чл. 149. (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 1.07.2020 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) Регистрираните предложения за балансиране не могат да бъдат оттегляни.

(2) Цените и количествата на активираните предложения се определят, както следва:

1. доставчикът продава на независимия преносен оператор произведеното по нареждане от системите за управление на независимия преносен оператор количество електрическа енергия по най-високата цена на предложение за балансиране нагоре, активирано в този период на диспечирание;

2. доставчикът купува от независимия преносен оператор непроизведеното по нареждане от системите за управление на независимия преносен оператор количество електрическа енергия по най-ниската цена на предложение за балансиране надолу, активирано в този период на диспечирание.

Раздел XII

(Предишен Раздел XII – ДВ, бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., предишен Раздел XI, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.)

Активиране на предложения за балансиране от резерв за заместване

(Загл. изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.)

Чл. 150. (Изм. – ДВ, бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) Системите за управление на независимия преносен оператор активират предложения за балансиране, за да поддържат необходимия резерв за вторично регулиране и/или баланса на мощностите в ЕЕС.

(2) Системите за управление на независимия преносен оператор могат да активират съвместно предложения за балансиране нагоре или надолу с цел да подготвят генериращите мощности за осигуряване на допълнителен въртящ резерв или за да се преодолеят възникнали ограничения в системата.

(3) При активирането на предложения за балансиране системите за управление на независимия преносен оператор могат да променят работната мощност на съответен обект в рамките на тези предложения.

Чл. 151. (Изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) Предложението за балансиране се активира по телефона или чрез други средства за комуникация, одобрени от независимия преносен оператор.

(2) Оперативното активиране на предложение за балансиране и последвалите инструкции в рамките на тяхната продължителност се документират в регистрационна таблица, съдържаща инструктирано отклонение от графика за производство/потребление и момента на подаване на инструкцията.

(3) Регистрираните инструкции се използват в процеса на сетълмент на доставчика на балансиращи услуги от резерв за заместване по реда на глава десета.

Чл. 152. (Изм. – ДВ, бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) Системите за управление на независимия преносен оператор активират

предложение според реда на подреждане на предложението в приоритетния списък на източниците на балансираща енергия.

(2) По изключение може редът по ал. 1 да не бъде спазен в зависимост от конкретните условия в електроенергийната система и динамичните параметри на съответния обект.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Независимият преносен оператор предоставя месечен доклад на комисията като приложение към информацията по чл. 194б относно причините за активиране на балансираща енергия по реда на ал. 2 през предходния месец.

Чл. 153. (Изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) Когато доставчик на балансиращи услуги има активирано предложение за балансиране и в края на периода на диспечиране е представил предложение за балансиране за периода, следващ текущия период на диспечиране, но не е получил инструкция от системите за управление на независимия преносен оператор за деактивиране на предложението му, се счита, че системите за управление на независимия преносен оператор са активирали предложението му и за следващия период.

Чл. 154. (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) Доставчиците на балансиращи услуги, подаващи предложения за балансиране за съответен ден на доставка, следва да ги подадат в съответствие с инструкцията и графика за обмен на информация по чл. 77, ал. 1 при спазване на график за обмен на информация, разработен и публикуван от независимия преносен оператор.

Глава десета

ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ ЗА ИЗЧИСЛЯВАНЕ НА НЕБАЛАНСИТЕ И СЕТЪЛМЕНТ НА БАЛАНСИРАЩЕТЕ ГРУПИ

Раздел I

Основни положения

Чл. 155. (1) (Изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г., доп., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Правилата за изчисляване на небалансите определят механизма на изчисляване на отклоненията между регистрирания график и измерените стойности на производители, потребители, оператори на съоръжения за съхранение на електрическа енергия, физическите обмени между съответните мрежи, отнесени към координатори на балансиращи групи и търговски участници, отговарящи за небалансите на своите обекти.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) Независимият преносен оператор прилага еднакви принципи при определяне на небалансите и цените на балансиращата енергия към всички търговски участници.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.) Количествата по регистрирани графици са количества, договорени между търговските участници, включително количествата, регистрирани за търговия на борсовия пазар на електрическа енергия, и количествата, предоставени на пазара на балансираща енергия и допълнителни услуги.

(4) (Доп. – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Измерените стойности са отчетените и валидирани от собствениците на средства за търговско измерване измерени стойности на производители, потребители, оператори на съоръжения за съхранение на

електрическа енергия и реализирани физически обмени между съответните мрежи или съседни енергийни системи.

(5) (Доп. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) Небалансите се определят на база агрегирани измерени стойности за производство, потребление и физически обмени, отнесени към координатор на балансираща група или търговски участник, отговарящ за небалансите на своите обекти.

(6) (Изм. – ДВ, бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Производителите, потребителите и операторите на съоръжения за съхранение на електрическа енергия с диспечируеми обекти са отговорни за реализирания "небаланс спрямо диспечерски график" и осигуряването на съответствие с договорените количества и диспечерските инструкции, получени от системите на независимия преносен оператор. Диспечерските графици имат приоритет пред договорените количества.

(7) (Изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) Доставчиците на балансиращи услуги доставят или купуват цялата енергия на/от независимия преносен оператор по графици за доставка на балансираща енергия според разпорежданията, издадени от системите на независимия преносен оператор.

(8) При определянето на небалансите трябва да бъдат отчитани непланираните обмени със съседни контролни зони/блокове.

(9) (Нова – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.) Изчисляването и разпределянето на разходите от образуваните небаланси се извършва съобразно принципите за разпределяне на общия небаланс между отделните членове на балансиращата група, предвидени в договорите по чл. 11, т. 9, като производителите на електрическа енергия, включително от възобновяеми източници и високоефективно комбинирано производство, заплащат разноски за покриване на небаланси в съответната балансираща група, на която са членове, само в случай на разлика в регистрираните графици и реалното производство. Когато производителят не подава график за производство, координаторът на съответната балансираща група го изготвя от негово име.

Чл. 156. Небалансите са:

1. небаланс на координатор на балансираща група, определен на база нетна договорена позиция и нетна измерена позиция;

2. (изм. – ДВ, бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) небаланс на търговец на електрическа енергия без физически обекти, определен на база нетни договорени позиции;

3. (изм. – ДВ, бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г., доп., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) небаланс спрямо диспечерски график, определен за всеки производствен диспечиран блок (централа) или диспечиран потребяващ обект или диспечирано съоръжение за съхранение на електрическа енергия или агрегатор, определен като разлика между планираното производство/потребление съгласно нетната договорена позиция, разпореждания диспечерски график и реалното производство/потребление съгласно нетната измерена позиция;

4. системен небаланс, който се определя като общия сумарен небаланс на електроенергийната система за всеки отделен интервал на диспечиране.

Чл. 157. За пресмятане на небалансите независимият преносен оператор определя:

1. (изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) нетната договорена позиция на всеки координатор на балансираща група като сума на всички договорени

доставки/покупки със/от други търговски участници, включително сделките, сключени на борсовия пазар и на пазара на балансираща енергия и допълнителни услуги;

2. (изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) нетната договорена позиция на търговец на електрическа енергия без физически обекти като сума на всички договорени покупки/продажби от/към други търговски участници, включително сделките, сключени на борсовия пазар;

3. (нова – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) нетната измерена позиция на всеки координатор на балансираща група като сума на всички измерени утвърдени стойности в местата на измерване и в местата на обмен на енергия;

4. (предишна т. 3 – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) непланираните обмени.

Чл. 158. (1) Договорената позиция са всички доставки или покупки на електрическа енергия съгласно последните регистрирани графици и диспечерски инструкции (разпореден небаланс) на координатор на балансираща група.

(2) Договорената позиция включва следните обмени, регистрирани от независимия преносен оператор:

1. графици за обмен между координатори на балансиращи групи в рамките на електроенергийната система на България;

2. износ/внос, договорен от координатор на балансираща група;

3. (изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) доставка на енергия за независимия преносен оператор от диспечериран производител/потребител/съоръжение за съхранение на електрическа енергия в резултат на регулиране нагоре при участие в автоматично вторично регулиране на честотата и/или в ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности или в пазара на балансираща енергия с предложение за балансираща енергия;

4. (изм. – ДВ, бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) покупка на енергия от независимия преносен оператор от диспечериран производител/потребител/съоръжение за съхранение на електрическа енергия в резултат на регулиране надолу при участие в автоматично вторично регулиране на честотата и/или ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности или в пазара на балансираща енергия с предложение за балансираща енергия надолу.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) Нетната договорена позиция НДП_{sb} от координатор на балансираща група b за всеки период на сетълмент s се определя по следната формула:

$$\text{НДП}_{sb} = (\sum \text{КЕД}_{\text{зак}(sb)} - \sum \text{КЕД}_{\text{пр}(sb)}) + (\sum \text{ДЕВ}_{sb} - \sum \text{ДЕИ}_{sb}) + (\sum \text{КЕОП}_{\text{зак}(sb)} - \sum \text{КЕОП}_{\text{пр}(sb)}) + \text{КЕАП}_{sb} - \text{КЕАЗ}_{sb}$$

където:

КЕД_{зак}(sb), респективно КЕД_{пр}(sb), е договорената енергия за покупка, съответно продажба,

от/на друг координатор на балансираща група за период на сетълмент s;

ДЕВ_{sb}, респективно ДЕИ_{sb}, е договорената енергия за внос, съответно за износ, по външен

график за период на сетълмент s;

КЕОП_{зак}(sb), респективно КЕОП_{пр}(sb), е количеството енергия за покупка,

респективно за

продажба, на борсовия пазар за период на сетълмент s;

КЕАПsb е количеството енергия от активирани предложения за регулиране нагоре на ДБУ за период на

сетълмент s в съответната балансираща група;

КЕАЗsb е количеството енергия от активирани предложения за регулиране надолу на ДБУ за период на

сетълмент s в съответната балансираща група.

Чл. 159. (1) (Доп. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г., изм., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Нетната договорена позиция се определя за всеки координатор на балансираща група или търговски участник, който отговаря самостоятелно за своите небаланси за всеки отделен период на сетълмент s и е последното валидирано и регистрирано от независимия преносен оператор количество за съответния период на сетълмент s, определено съгласно чл. 158, ал. 3.

(2) Нетната договорена позиция е в MWh.

Чл. 160. (Доп. – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Нетната измерена позиция е доставка, измерена в мястото на присъединяване на производител или потребител или оператор на съоръжение за съхранение на електрическа енергия, мястото на обмен на енергия между една мрежа и друга мрежа или одобрен стандартен товаров профил за един или група потребители, или утвърден коефициент, представляващ технологичен разход, според случая.

Чл. 161. Нетна измерена позиция се отнася за:

1. (доп. – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) нетно производство, отчетено от електромер за търговско измерване на производствен блок или централа или съоръжение за съхранение на електрическа енергия, постъпило в мрежата;

2. (доп. – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) нетно потребление, отчетено от електромер за търговско измерване на потребител или съоръжение за съхранение на електрическа енергия, потребено от мрежата;

3. нетен обмен между мрежи на два различни оператора;

4. износ, отчетен от електромер за търговско измерване, реализиран към друга електроенергийна система;

5. внос, отчетен от електромер за търговско измерване, реализиран от друга електроенергийна система;

6. технологични разходи.

Чл. 162. (1) Всички измерени стойности по чл. 161, т. 1 и 5 са положителни стойности.

(2) Всички измерени стойности по чл. 161, т. 3 в случаите на доставка от други мрежи са положителни стойности.

(3) Всички измерени стойности по чл. 161, т. 2, 4 и 6 са отрицателни стойности.

(4) Всички измерени стойности по чл. 161, т. 3 в случаите на доставка към други мрежи са отрицателни стойности.

Чл. 163. (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) (1) Нетната измерена позиция за координатор на балансираща група, който не е мрежови оператор, се определя като разлика между агрегираното нетно производство на производители и оператори на съоръжения за съхранение на електрическа енергия, за които е поета отговорност за балансиране, и агрегираното нетно потребление на потребители и оператори на съоръжения за съхранение на електрическа енергия, за които е

поета отговорност за балансиране.

(2) Нетната измерена позиция за координатор на балансираща група, който е мрежови оператор и отговаря за покриване на технологичните разходи в съответната мрежа, се определя при отчитане на:

1. технологичните разходи в съответната мрежа, определени съгласно чл. 92;
2. физическите доставки към други мрежи, включително износ;
3. физическите доставки от други мрежи, включително внос;
4. нетното производство на производителите и операторите на съоръжения за съхранение на електрическа енергия, присъединени към съответната мрежа;
5. нетното потребление на потребителите и операторите на съоръжения за съхранение на електрическа енергия, присъединени към съответната мрежа.

Чл. 164. (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Нетният небаланс на координатор на балансираща група, който не е мрежови оператор, е разлика между нетната договорена позиция, определена съгласно чл. 158, ал. 3, и нетната измерена позиция, определена съгласно чл. 163, ал. 1.

Чл. 165. (Отм. – ДВ, бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.).

Чл. 166. (Изм. – ДВ, бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) (1) Системният небаланс е общият сумарен небаланс на електроенергийната система на Република България за всеки период на сетълмент.

(2) Системният небаланс се определя за всеки период на сетълмент съгласно методиката по чл. 21, ал. 1, т. 11 от Закона за енергетиката.

Чл. 167. (1) (Изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) Непланираните обмени (Еобмен) са отклоненията от регистрираните от независимия преносен оператор количества за внос и износ съгласно външните графици и реалните физически обмени за всеки интервал на диспечиране и се определят по формулата:

$$E_{\text{обмен}(s)} = (\sum \text{ИЗН}_{\text{план}(s)} - \sum \text{ИЗН}_{\text{реал}(s)}) - (\sum \text{ВН}_{\text{реал}(s)} - \sum \text{ВН}_{\text{план}(s)})$$

където:

$\sum \text{ИЗН}_{\text{план}(s)}$ респективно $\sum \text{ВН}_{\text{план}(s)}$, са планираният износ, съответно внос;

$\sum \text{ИЗН}_{\text{реал}(s)}$, респективно $\sum \text{ВН}_{\text{реал}(s)}$, са реализираният износ, съответно внос.

(2) Непланираните обмени се отнасят към небалансите на независимия преносен оператор като координатор на специална балансираща група.

Раздел II

Правила за сетълмент

Чл. 168. Правилата за сетълмент определят принципите за изчисление на задълженията по следните сделки:

1. сделки, сключени на борсов пазар на електрическа енергия;
2. сделки, сключени на пазара на балансираща енергия с доставчици на балансираща енергия;
3. (доп. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) сделки за продажба и покупка на балансираща енергия с координаторите на балансиращи групи или участници, които отговарят самостоятелно за своите небаланси с цел компенсиране на реализираните небаланси;

4. сделки с доставчиците на допълнителни услуги;
5. (изм. – ДВ, бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г.) сделки за закупуване на разполагаемост за участие в първично регулиране на честотата, автоматично вторично регулиране и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности;

6. сделки за покупка на енергия за покриване на технологичните разходи в мрежите.

Чл. 169. За осигуряване на открит и недискриминационен процес на сетълмент независимият преносен оператор:

1. (изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) създава и поддържа енергийни сметки за всеки координатор на балансираща група и всеки доставчик на балансиращи услуги;

2. изисква предоставяне на гаранционни обезпечения;

3. определя цени на балансираща енергия за енергиен недостиг и енергиен излишък за всеки период на сетълмент;

4. извършва предварителен сетълмент на седмична основа и окончателен физически и финансов сетълмент на месечна основа;

5. изчислява небалансите на отделните балансиращи групи и на реално предоставената балансираща енергия от доставчиците на балансираща енергия;

6. (изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) преразпределя допълнителни разходи или приходи в резултат на осъществените процеси по сетълмент съгласно тези правила;

7. осъществява контрол относно изпълнение на финансови задължения и налага мерки при неизпълнение.

Чл. 169а. (Нов – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., доп., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) За осигуряване на открит и недискриминационен процес на сетълмент и управление на риска на борсовия пазар на електрическа енергия операторът на борсовия пазар:

1. изисква предоставяне на гаранционни обезпечения;

2. (изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) публикува цени за всеки отделен пазарен сегмент за определен период и пазарна зона;

3. (изм. и доп. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) извършва сетълмент и определя задълженията и вземанията на участниците на борсовия пазар за всеки отделен пазарен сегмент и период на доставка;

4. осъществява контрол относно изпълнението на финансови задължения и налага мерки при неизпълнение.

Чл. 170. (1) Енергийните сметки са:

1. (отм., предишна т. 2 – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., изм., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) енергийна сметка за всеки доставчик на балансиращи услуги;

2. (предишна т. 3 – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) енергийна сметка за всеки координатор на балансираща група.

(2) По кредита на енергийна сметка по ал. 1, т. 3 се отнасят измереното производство, регистрираните графици за покупка на енергия и участието в пазара на балансираща енергия или пазара на допълнителни услуги чрез закупуване на енергия при регулиране на системата надолу.

(3) По дебита на енергийна сметка по ал. 1, т. 3 се отнасят измереното потребление, регистрираните графици за продажба на енергия и участието в пазара на балансираща енергия или пазара на допълнителни услуги чрез продажба на енергия при регулиране на

системата нагоре.

(4) Независимият преносен оператор изготвя образци на:

1. извлеченията за сетълмент по сделките по чл. 168, т. 2 и 3;
 2. (отм., предишна т. 3 – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) извлечения за предоставени резерви от мощност по чл. 168, т. 5;
 3. (предишна т. 4 – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) извлечения за предоставени други допълнителни услуги по чл. 168, т. 4.
- (5) (Нова – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).
- (6) (Преишна ал. 5 – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Извлеченията по ал. 4 са неразделна част от фактурите, издадени съгласно раздел V.

Чл. 171. (Изм. и доп. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) (1) Независимият преносен оператор има право да изиска гаранционни обезпечения по сделките по чл. 168, т. 2, 3 и 4.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г.) Независимият преносен оператор разработва процедура за определяне на размера и видовете гаранционни обезпечения по ал. 1, срокове на представяне, актуализация и последиците от неизпълнение, която е публично достъпна за заинтересованите страни.

(3) Гаранционното обезпечение от участниците в борсовия пазар на електрическа енергия се определя съгласно правилата за работа на организиран борсов пазар.

(4) (Нова – ДВ, бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., доп., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) Комисията може да дава задължителни указания за изменение и допълнение на процедурата по ал. 2.

Раздел III

(Отм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)

Правила за сетълмент на сделките на борсовия пазар на електрическа енергия

Чл. 172. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.).

Чл. 173. (Отм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.).

Раздел IV

Правила за сетълмент на небалансите на координаторите на балансиращи групи

Чл. 174. (1) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Независимият преносен оператор определя небалансите на координаторите на балансиращи групи за всеки период на сетълмент след получаване на утвърдените измерени стойности от собствениците на средства за търговско измерване съгласно глава седма.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) Независимият преносен оператор изготвя за всеки календарен ден за всеки координатор на балансираща група дневно извлечение за сетълмент на небалансите за всеки период на сетълмент и определя нетната стойност на дневния сетълмент.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) Количеството енергия от измерен небаланс (КЕИН) се определя по следната формула:

$$КЕИН_{sb} = \sum КЕД_{sb} + \sum КЕАН_{sb} + КЕИ_{sb}$$

където:

КЕД_{sb} е количеството енергия според регистрираните нетни графици за обмен на координатор на

балансираща група b за интервал на сетълмент s, заявени по реда на глава шеста;

КЕАН_{sb} е количеството енергия от активирани предложения за регулиране нагоре и надолу по график за

доставка според диспечерски инструкции за период на сетълмент s;

КЕИ_{sb} – измереното количество енергия на всички обекти вбалансираща група b.

(4) (Доп. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) Количеството енергия от активирани предложения за регулиране нагоре и надолу по график за доставка според диспечерски инструкции (КЕАН) се определя по формулата:

$$КЕАН_{sb} = \sum КЕАВР_{sb}^{+} + \sum КЕАВР_{sb}^{-} + \sum КЕРВР_{sb}^{+} + \sum КЕРВР_{sb}^{-} + \sum КЕРЗЗ_{sb}^{+} + \sum КЕРЗЗ_{sb}^{-}$$

където:

$\sum КЕАВР_{sb}^{+}$ е сумарното количество енергия, с което обектите набалансираща група b са увеличили производството и/или намалили потреблението си за интервал на сетълмент s вследствие на активирана енергия от автоматично вторично регулиране на честотата и обменни мощности нагоре;

$\sum КЕАВР_{sb}^{-}$ е сумарното количество енергия, с което обектите набалансираща група b са намалили производството и/или увеличили потреблението си за интервал на сетълмент s вследствие на активирана енергия от автоматично вторично регулиране на честотата и обменни мощности надолу;

$\sum КЕРВР_{sb}^{+}$ е сумарното количество енергия, с което обектите набалансираща група b са увеличили производството и/или намалили потреблението си за интервал на сетълмент s вследствие на активирана енергия от ръчно вторично регулиране на честотата и обменни мощности нагоре;

$\sum КЕРВР_{sb}^{-}$ е сумарното количество енергия, с което обектите набалансираща група b са намалили производството и/или увеличили потреблението си за интервал на сетълмент s вследствие на активирана енергия от ръчно вторично регулиране на честотата и обменни мощности надолу;

$\sum КЕРЗЗ_{sb}^{+}$ е сумарното количество енергия, с което обектите набалансираща група b са увеличили производството и/или намалили потреблението си за интервал на сетълмент s вследствие на активирана енергия от резерв за заместване.

$\sum КЕРЗЗ_{sb}^{-}$ е сумарното количество енергия, с което обектите набалансираща група b са намалили производството и/или увеличили потреблението си за интервал на сетълмент s вследствие на активирана енергия от резерв за заместване.

(5) Количеството енергия от нетен небаланс (КЕНН) за балансиращата група b се определя по формулата:

$$КЕНН_{sb} = КЕИИ_{sb} - КЕАН_{sb}$$

(6) В зависимост от стойността на изчисления нетен небаланс се приемат следните означения:

1. когато $КЕНН_{sb} > 0$, се означава с $КЕНН+sb$;
2. когато $КЕНН_{sb} < 0$, се означава с $КЕНН-sb$;
3. когато $КЕНН_{ss} = 0$, се означава с $КЕНН0sb$.

(7) (Изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) Нетната стойност на дневния сетълмент (НСДСb) на търговски участник група b се определя по формулата:

$$НСДС_b = КЕНН_{sb}^+ ЦЕИ_{\text{с}} - КЕНН_{sb}^- ЦЕН_{\text{с}}$$

Чл. 175. (1) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) Независимият преносен оператор изготвя отделно за всеки календарен ден за всеки доставчик на балансиращи услуги справки за предоставена енергия от участие в регулирането за всеки период на сетълмент и определя нетната стойност на дневния сетълмент.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Нетната стойност на дневния сетълмент на доставчик на балансиращи услуги (НСДСБУb) се определя съгласно методиката по чл. 21, ал. 1, т. 11 от Закона за енергетиката.

Чл. 176. (Изм. и доп. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., отм., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.).

Чл. 177. (1) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Независимият преносен оператор изготвя отделно за всеки координатор на балансираща група месечно извлечение за сетълмент на небаланси до 10-ия ден на месеца, следващ отчетния, което включва агрегираните стойности от дневния сетълмент за периода. Месечното извлечение съдържа минимум следната информация:

1. дата на изготвяне, период, идентификационен номер на координатора на балансиращата група;

2. агрегиран енергиен излишък за периода;

3. агрегиран енергиен недостиг за периода;

4. нетен месечен небаланс;

5. обща стойност на задълженията на координатор на балансираща група;

6. обща стойност на вземанията на координатор на балансираща група.

(2) Дневните извлечения за сетълмент се изготвят на седмична база, в срок до четвъртък за дните от понеделник до неделя включително, за предходната календарна седмица.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г.) При липса на данни, необходими за изготвяне на дневното извлечение за сетълмент в срока по ал. 2, по причини, за които не отговаря независимият преносен оператор, извлечението се изготвя в рамките на 3 работни дни от момента на получаване на данните.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) При липса на данни до 3-тия ден на месеца, следващ отчетния, собствениците на средства за търговско измерване са

длъжни да изпратят заместващи данни съгласно процедурите в правилата по чл. 83, ал. 1, т. 6 от Закона за енергетиката и тези правила.

(5) Изпращането на дневните и месечните извлечения за сетълмент се извършва чрез средства, одобрени от независимия преносен оператор.

(6) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Координаторите на балансиращи групи имат право да оспорят данните в извлеченията в рамките на два месеца от получаването им.

Раздел V

Фактуриране на балансираща енергия

Чл. 178. (1) (Изм. – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Независимият преносен оператор и координаторите на балансиращи групи извършват фактуриране на база месечно извлечение за сетълмент по чл. 177 за количеството балансираща енергия, което са продали за съответния отчетен период.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Всички фактури се издават с дата последния ден на календарния месец, за който се отнасят, и се предоставят на търговските участници до 10-о число на месеца, следващ отчетния.

(3) Срокът за плащане на задължения на координаторите на балансиращи групи към независимия преносен оператор е до 15-о число на месеца, следващ отчетния.

(4) Срокът за плащане на задължения на независимия преносен оператор към координаторите на балансиращи групи е до 20-о число на месеца, следващ отчетния.

(5) (Нова – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Търговските участници извършват междинни плащания съгласно инструкцията по чл. 184, ал. 1.

Раздел VI

Правила за сетълмент на небалансите на доставчиците на балансиращи услуги и допълнителни услуги

(Загл. изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.)

Чл. 179. (1) (Изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г., доп., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Независимият преносен оператор извършва изчисления за всеки доставчик на балансиращи услуги и допълнителни услуги за количеството балансиращи услуги, реално предоставено за всеки интервал на диспечирание, след получаване на потвърдените измерени нетни стойности на диспечиранията производствени и потреблящи обекти и съоръженията за съхранение на електрическа енергия.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Реално предоставените/закупените балансиращи услуги от доставчиците на балансиращи услуги в резултат на активирано предложение за балансиране се определя съгласно методиката по чл. 21, ал. 1, т. 11 от Закона за енергетиката.

(3) Независимият преносен оператор изчислява за всеки период на диспечирание разликата между разпоредения небаланс (КЕРН) и количеството балансираща енергия, реално предоставено в резултат на активирано предложение надолу (КЕАЗ) или активирано предложение нагоре (КЕАП).

(4) (Изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) Независимият преносен оператор заплаща/получава плащане на/от доставчици на балансиращи услуги за цялото количество балансиращи услуги, активирани според разпорежданията, издадени от диспечера на независимия преносен оператор.

(5) (Изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) Извлеченията за сетълмент на доставчиците на балансиращи услуги се издават в сроковете по чл. 177.

Раздел VII

Оспорвания и рекапитулации

Чл. 180. (1) (Изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) При оспорване на извлечение за сетълмент в сроковете по чл. 177, ал. 6 от координатор на балансираща група, доставчик на балансиращи услуги или участник в борсовия пазар на електрическа енергия независимият преносен оператор проверява информацията в рамките на два работни дни и:

1. приема оспорването и издава ново извлечение за сетълмент, което се изпраща и потвърждава в рамките на два работни дни от получаването на известието за оспорване;

2. не приема оспорването и информира оспорващата страна в рамките на два работни дни от получаването на известието за оспорване.

(2) В случай че спорът по ал. 1 не е разрешен към датата на издаване на фактурите, последните се издават на основание на оспорваното извлечение.

Чл. 181. (1) След разрешаването на спор по извлечение за сетълмент независимият преносен оператор издава нови извлечения за сетълмент.

(2) При промяна на данъчната основа, за която е била издадена фактура, след разрешаване на спора се издава съответно данъчно дебитно или кредитно известие.

(3) Задълженията по издадените данъчни дебитни или кредитни известия се плащат в сроковете по чл. 178, ал. 3 и 4.

Чл. 182. (1) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Рекапитулация следва да бъде извършвана при промяна на данните за сетълмент със задна дата само за обектите по чл. 86, ал. 1, дължаща се на неточности при отчитане, обработка и валидиране на информацията от собствениците на средствата за търговско измерване, грешки при предаване на информацията на независимия преносен оператор, неизправност на средствата за търговско мерене, технически грешки при извършването на сетълмента или изменения в нормативната уредба.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Рекапитулацията по ал. 1 се извършва за период, не по-дълъг от два месеца, предхождащ датата на установяване на промяната на данните за сетълмент, единствено по отношение на засегнатите обекти.

(3) При извършване на рекапитулацията по ал. 1 независимият преносен оператор не променя цените на балансиращата енергия, определени за периода по ал. 2.

Чл. 182а. (Нов – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) Рекапитулация следва да бъде извършвана при промяна на данните за сетълмент в случаите, когато същите не са постъпили в пълен обем от съседни оператори на преносни системи, европейската тръжна кантора и европейските платформи за балансиране в срока по чл. 177, ал. 1.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Рекапитулацията по ал. 1 се извършва за период не по-дълъг от два месеца, предхождащ датата на постъпване на данните, участващи в процеса на ценообразуване съгласно методиката по чл. 21, ал. 1, т. 11 от Закона за енергетиката.

(3) При извършване на рекапитулацията по ал. 1 независимият преносен оператор определя нови цени на балансиращата енергия и издава ново месечно извлечение за сетълмент към търговските участници.

(4) Плащанията по ал. 3 се извършват в сроковете по чл. 178 на база данъчно дебитно или кредитно известие.

Чл. 183. (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., доп., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Отчитането, валидирането и изпращането на данни от средствата за търговско измерване, собственост на операторите на електроразпределителни и затворени електроразпределителни мрежи, се извършва в съответствие с правилата по чл. 83, ал. 1, т. 6 от Закона за енергетиката.

Раздел VIII

Гарантиране на сделките с балансираща енергия

Чл. 184. (1) (Доп. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Координаторите на балансиращи групи и търговците на електрическа енергия без физически обекти предоставят в полза на оператора гаранционно обезпечение за сделките, сключвани от тях на пазара на балансираща енергия. Независимият преносен оператор не изисква обезпечение за групата на оператора на борсовия пазар на електрическа енергия. Размерът и актуализацията на гаранционното обезпечение, както и междинните плащания, се определят с инструкция на независимия преносен оператор.

(2) Обезпечението по ал. 1 представлява безусловна и неотменяема банкова гаранция, открита в полза на оператора, по утвърден от оператора образец с валидност една година или паричен депозит по сметка на оператора.

(3) (Отм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.).

(4) (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) В случай че лицата по ал. 1 не погасят свое задължение към оператора в срока, посочен в чл. 178, ал. 3, операторът има право чрез писмено искане до банката да инкасира дължимата сума и натрупаната лихва от предоставеното обезпечение.

(5) (Нова – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) Комисията може да дава задължителни указания за изменение и допълнение на инструкцията по ал. 1.

Чл. 185. (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., отм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

Чл. 186. (Отм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

Чл. 187. (Доп. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., отм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

Чл. 188. (Доп. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., отм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

Чл. 189. (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Независимият преносен оператор изпраща писмено известие за размера на актуализираното гаранционно обезпечение на координатора на балансиращата група, който е длъжен да актуализира сумата в срок до 2 работни дни.

Раздел IX

Условия за използване на гаранционните обезпечения

Чл. 190. (1) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) В случай че координатор на балансираща група не изплати в срок задължение, фактурирано по чл. 178, ал. 1, независимият преносен оператор изпраща искане за инкасиране на дължимата сума от банковата гаранция или усвоява дължимата сума от предоставен депозит.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от

5.05.2020 г.) Координаторите на балансиращи групи са длъжни да възстановят средствата по гаранционните обезпечения в рамките на два работни дни считано от уведомяване от страна на независимия преносен оператор за инкасиране на гаранцията.

Глава единадесета

МОНИТОРИНГ НА ПАЗАРА НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЕНЕРГИЯ

Раздел I

Цел на мониторинга на пазара

Чл. 191. (1) (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) Мониторингът на пазара се осъществява от комисията, независимия преносен оператор и оператора на борсовия пазар.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.) Координаторите на стандартна комбинирана и специална балансираща група предоставят на комисията периодично информация, както следва:

1. Данни за членовете на балансиращата група, в т.ч. седалище, адрес на управление, лице за контакт, ЕИК, регистрационен код на балансиращ пазар и др. (за битови клиенти се подава само обобщена информация).

2. Количества търгувана електроенергия между членовете на балансиращата група.

3. Цени, по които се търгува електроенергията между членовете на балансиращата група.

4. Количества и цени за разпределение на небалансите в балансиращата група.

5. Друга информация, необходима за целите на мониторинга.

(3) Целта на мониторинга е да определи (оцени):

1. структурата и работата на пазара;

2. ефективността на пазара;

3. наличието на злоупотреби на пазарна сила и мощ;

4. (изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) необходимостта от промени в тези правила и цялата структура на пазара, възникнали в процеса на работа на електроенергийния пазар;

5. необходимостта от промени в процедурите на оператора на електроенергийната система.

Раздел II

Информация, предоставяна на комисията от търговските участници

Чл. 192. (1) (Изм. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.) Търговските участници предоставят на комисията необходимата информация и документи за извършване на мониторинг на пазара съгласно посочени от комисията обхват, период и срок за всеки конкретен случай.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.) Информацията се предоставя писмено на хартиен и електронен носител или в електронна форма.

(3) Търговските участници не могат да отказват предоставяне на поисканата от комисията информация, като се позовават на търговска тайна.

(4) При необходимост във връзка с правомощията на комисията в процеса на

мониторинг на пазара на електрическа енергия комисията може да изисква и допълнителна информация от търговските участници.

(5) (Нова – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.) Координаторите на балансиращи групи, чрез които производители по чл. 69, ал. 4 продават цялата или част от произведената от тях електрическа енергия на организиран борсов пазар, предоставят в комисията ежемесечно до 10-о число на месеца, следващ месеца, за който се отнася, справка за продадената електрическа енергия на организиран борсов пазар по производители по образец, одобрен от комисията и публикуван на страницата ѝ в интернет.

(6) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., предишна ал. 5, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) В случай че предоставената информация е невярна, непълна, неточна или не е предоставена в определения срок, комисията има право да санкционира търговския участник съгласно разпоредбите на Закона за енергетиката.

Чл. 192а. (Нов – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) Търговските участници съхраняват цялата кореспонденция с борсовия оператор и с други търговски участници във връзка с участието на борсов пазар за покупко-продажба на електрическа енергия и при поискване предоставят същата на комисията по реда на чл. 192.

Раздел III

Информация, предоставяна от независимия преносен оператор

(Загл. изм. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.)

Чл. 193. Операторът изготвя, поддържа и периодически публикува обща и специализирана информация за дейността на пазара, за сделките по свободно договорени цени и енергията, търгувана на балансиращия пазар.

Чл. 194. Операторът създава и поддържа електронни регистри и архив на:

1. търговски участници;
2. координатори на балансиращи групи;
3. (изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) доставчици на балансиращи услуги;
4. подадени и регистрирани графици за доставка;
5. отхвърлени или оттеглени графици за доставка;
6. количества електрическа енергия, търгувана чрез договори при свободно договорени цени;
7. физически данни и характеристики на обектите на търговските участници;
8. подадени, отхвърлени и приети предложения и заявки на пазара на балансираща енергия;
9. разпореждания на оператора за активиране на предложения и заявки;
10. разпореждания за прекъсване на дейността на пазара при аварийни ситуации;
11. данни от средствата за търговско измерване на електрическата енергия на търговските участници;
12. данни от извлеченията за сетълмент;
13. данни за дължимите гаранционни обезпечения от търговските участници;
14. движение на парични потоци между оператора, от една страна, и координаторите на балансиращи групи и доставчици на балансираща енергия, от друга.

Чл. 194а. (Нов – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., изм., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) (1) Независимият преносен оператор оповестява следната информация веднага след получаването ѝ:

1. Информация за текущия баланс на системата.
 2. Информация за всички предложения за балансиране, без посочване на имена и фирми. Информацията включва:
 - а) вида на продукта;
 - б) срока на действие;
 - в) предложените количества;
 - г) предложените цени.
 3. Агрегирана информация от предложенията за балансиране. Информацията включва:
 - а) общото количество електрическа енергия от предложенията за балансиране;
 - б) общото количество електрическа енергия от предложенията за балансиране, по отделни видове регулиране/резерв;
 - в) общото количество активирана електрическа енергия от предложенията за балансиране;
 - г) общото количество активирана електрическа енергия от предложенията за балансиране, по отделни видове регулиране/резерв.
 4. Цените, платени от независимия преносен оператор по вид на доставените балансиращи резерви и по период на доставка.
 5. Цените, платени от независимия преносен оператор за активираната балансираща енергия за единичен период на сетълмент и по вид на резерва. Информацията се предоставя поотделно за положителна и отрицателна посока на регулиране.
 6. Цените и общия обем на небаланс за единичен период за балансиране.
- (2) Информацията по ал. 1 се публикува не по-късно от 1 час след края на съответния период за сетълмент.

Чл. 194б. (Нов – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г., изм., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) Независимият преносен оператор предоставя на комисията в срок до 25-о число на месеца информация относно финансовия баланс на контролната зона за предходния месец, като посочва:

1. направените от независимия преносен оператор разходи за осигуряване на резерви, в т.ч. размер на разполагаемите мощности и единични цени за всеки доставчик на балансиращи услуги;
2. направените от независимия преносен оператор разходи за активиране на балансираща енергия от регулиране нагоре;
3. получените от независимия преносен оператор приходи от активиране на балансираща енергия за регулиране надолу;
4. получените от независимия преносен оператор приходи от координаторите на балансиращи групи и търговски участници, пряко отговорни за реализираните небаланси към независимия преносен оператор;
5. направените от независимия преносен оператор разходи към координаторите на балансиращи групи и търговски участници, пряко отговорни за реализираните небаланси към независимия преносен оператор.

Чл. 195. Операторът предоставя общодостъпна информация за дейността на пазара, включваща:

1. (изм. – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) актуален регистър на

координаторите на балансиращи групи и доставчици на балансиращи услуги;

2. общо количество електрическа енергия, търгувано при свободно договорени цени на дневна и месечна база;

3. количества електрическа енергия, продадени до краен потребител;

4. цени на балансираща енергия за отделните периоди на сетълмент;

5. (нова – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) окончателни данни за всеки период на сетълмент в края на седмицата за предходната седмица, относно статуса на системата във всеки период на сетълмент.

Чл. 195а. (Нов – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Операторът предоставя на комисията ежемесечно до 15-о число на месеца, следващ отчетния, справка, включваща графици на производителите за всеки сетълмент период, различни от участници в подгрупите по чл. 56в, ал. 3, 4 и 5, реализираните небаланси на тези подгрупи и балансиращата група, към която принадлежат.

Чл. 195б. (Нов – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм., бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) Операторът предоставя на комисията ежемесечно до 15-о число на месеца, следващ отчетния, справка, включваща графици по периоди на сетълмент на производителите, различни от участници в подгрупите по чл. 56в, ал. 3, 4 и 5 реализираните небаланси на тези подгрупи и балансиращата група, към която принадлежат.

Чл. 196. Операторът предоставя на всеки търговски участник достъп до информация, отнасяща се до неговото участие на пазара, в срокове и съдържание, както следва:

1. регистрирани графици за доставка - до 18 ч. в деня, предхождащ доставката;

2. регистрирани предложения и заявки - до 18 ч. в деня, предхождащ датата, за която се отнасят;

3. разпореждания във връзка с активиране на предложения и заявки на търговския участник - до 18 ч. на втория работен ден след датата на диспечирание;

4. дневни извлечения за сетълмент за дните от понеделник до неделя включително в срок до 3 работни дни след изтичане на седмицата, като при липса на данни не по вина на оператора срокът тече от момента на получаване на данните, но не по-късно от 3 дни след края на отчетния период;

5. обобщени извлечения за сетълмент до 5 дни след изтичане на календарния месец.

Раздел IIIa

(Нов – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.)

Информация, предоставяна от оператора на борсовия пазар

(Загл. изм. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.)

Чл. 196а. (Нов – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) (1) Операторът изготвя, поддържа и периодично публикува обща информация за работата на борсовия пазар и публикува основни данни за пазара.

(2) Операторът създава и поддържа информация за:

1. търговски участници;

2. търгувани количества електрическа енергия;

3. референтни цени.

(3) Операторът предоставя общодостъпна информация за дейността на пазара, включваща:

1. списък на регистрираните участници на борсовия пазар;
2. търгувани количества електрическа енергия на отделните пазарни сегменти;
3. референтни цени на търгуваните количества електрическа енергия на отделните пазарни сегменти.

Чл. 196б. (Нов – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм. и доп., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) Операторът предоставя на комисията ежемесечно до 10-о число на месеца, следващ месеца, за който се отнася, справка, включваща предложени и реализирани количества електрическа енергия за всеки сетълмент период от координаторите на балансиращи групи, чрез които производители по чл. 69, ал. 4 продават цялата или част от произведената от тях електрическа енергия на организиран борсов пазар.

Чл. 196в. (Нов – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) Операторът съхранява цялата кореспонденция с търговските участници във връзка с участието на борсов пазар за покупко-продажба на електрическа енергия и при поискване предоставя същата на комисията.

Раздел IV

Анализ и оценка на ефективността на електроенергийния пазар

Чл. 197. Въз основа на информацията съгласно раздели втори, трети и пети комисията извършва анализ на ефективността на функционирането на пазара и свободната конкуренция.

Чл. 198. Търговски участник със значително въздействие върху пазара е участник, който самостоятелно или съвместно с други се ползва от позиция, равностойна на господстваща, т.е. позиция на икономическа сила, позволяваща му независимо поведение от конкуренти, потребители и крайни клиенти.

Чл. 199. (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) Ефективна конкуренция е налице, когато нито един търговски участник, самостоятелно или съвместно с други търговски участници, няма значително въздействие върху пазара по свободно договорени цени.

Чл. 200. (1) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) При извършване на анализа комисията определя пазарния дял на всеки един от търговските участници, осъществяващи дейност на пазара по свободно договорени цени.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) Пазарният дял на всеки от търговските участници на пазара по свободно договорени цени се изчислява въз основа на някои от следните показатели:

1. нетни приходи от продажба на електрическа енергия;
2. количество продадена електрическа енергия на търговци и на крайни клиенти;
3. брой клиенти;
4. други, приложими в зависимост от спецификата на съответния пазар съгласно законодателството за защита на конкуренцията.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) Водещ показател за определянето на пазарния дял на пазара по свободно договорени цени е количеството продадена електрическа енергия на търговци и крайни клиенти.

(4) В зависимост от особеностите на пазара комисията може да използва и други показатели, въз основа на които да определя пазарните дялове, като необходимостта за използване на допълнителни показатели се мотивира в решението на комисията за резултатите от извършения пазарен анализ.

Чл. 201. (1) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) При оценка на пазарните дялове на предприятията на пазара по свободно договорени цени се отчита и степента на пазарна концентрация.

(2) Степента на пазарна концентрация се изчислява чрез използване на показателите индекс на Херфиндал-Хиршман (ИНН) и коефициент на пазарна концентрация (CR).

(3) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) Индексът на Херфиндал-Хиршман се определя по формулата:

$$I_{HH} = 10000 \sum_{i=1}^n X_i^2$$

където:

X_i е пазарният дял на i -тия участник, в %;

n - броят на участниците на пазара по свободно договорени цени.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) В съответствие с получената стойност за ИНН за пазара по свободно договорени цени може да се определи като:

1. нормален конкурентен пазар с ниско ниво на концентрация - при стойности на ИНН под 1000;

2. сравнително конкурентен пазар със средно ниво на концентрация - при стойности на ИНН от 1000 до 1800;

3. слабо конкурентен пазар с високо ниво на концентрация - при стойности на ИНН над 1800.

(5) Коефициентът на пазарна концентрация се определя по формулата:

$$CR_m = \sum_{i=1}^m W_i,$$

където:

W_i е пазарният дял на i -тия участник, в %;

m - броят на участниците с най-голям пазарен дял; обикновено $m = 1$ и $m = 3$.

(6) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) В съответствие с получените стойности за CR1 и CR3 пазарът по свободно договорени цени може да се определи, както следва:

1. стойност на CR1 > 20 % - има значение за нивото на конкуренцията;

2. стойност на CR1 > 40 % - предполага господстващо положение на пазара;

3. стойност на CR1 > 50 % - безусловно се счита за индикация за господстващо положение на пазара;

4. стойност на CR3, равна на почти 0 % - идеална конкуренция;

5. стойност на CR3 между 40 % и 70 % - средно конкурентен пазар;

6. стойност на CR3 между 70 % и 100 % - слабо конкурентен пазар.

Раздел V

Резултати от мониторинга на пазара

Чл. 202. Операторът изготвя и предоставя на комисията регулярни отчети, обхващащи месечни, тримесечни и едногодишни периоди от дейността на пазара, и извънредни отчети, поискани от комисията, съдържащи информация за:

1. търговски участници на пазара и търгувани от тях количества енергия по свободно договорени цени;
2. общо количество енергия, търгувано по свободно договорени цени;
3. цени на балансираща енергия за излишък и за недостиг - минимални, средни и максимални;
4. сетълмент на оператора;
5. (изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) неправомерни действия на пазара и неспазване на тези правила;
6. друга информация, поискана от комисията.

Чл. 203. Данните се съхраняват в база данни на оператора 6 години.

Чл. 204. (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) Всички данни с изключение на общодостъпната информация са поверителни и подлежат на защита в съответствие с чл. 114 от Закона за енергетиката.

Чл. 205. Комисията изготвя годишен мониторингов доклад за работата на електроенергийния пазар, който съдържа:

1. оценка на структурата и работата на наблюдаваните съответни пазари;
2. оценка на неправилното функциониране на пазара и възможните причини за това;
3. анализ на причините, довели до неправилно функциониране на пазарите, в случай че бъде установено такова, включително злоупотреба с господстващо положение, практики и действия, които са в противоречие с добросъвестните търговски практики и увреждат или могат да увредят интересите на конкурентите, както и всякакви други нарушения на задълженията, произхождащи за търговските участници по силата на тези правила;
4. предложения за мерки за отстраняване на установените нарушения, възникнали в резултат на работата на електроенергийния пазар или повдигнати от пазарните участници;
5. (изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) предложения за изменения на тези правила и/или всяко друго законодателство, свързано с тях.

Чл. 206. (1) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) Комисията предприема ефективни възпиращи санкции срещу търговските участници, които са допуснали нарушения на тези правила, и/или уведомява други компетентни органи.

(2) Комисията си сътрудничи с други компетентни държавни органи и други национални регулаторни органи.

Чл. 207. (1) Операторът публикува официално месечни доклади до 15-о число на следващия месец и годишен доклад за дейността на пазара до 31.03 на интернет страницата си.

(2) Комисията публикува официално годишния мониторингов доклад за електроенергийния пазар до 15 юли на интернет страницата си.

Чл. 208. (Нов – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., изм., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) Комисията упражнява контрол за спазването на тези правила и на правилата за работа на организиран борсов пазар на електрическа енергия.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) По смисъла на тези правила:

1. (Нова – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) "Агрегатор на група от обекти" е дружество търговец или производител на електрическа енергия, притежаващо лицензия, допълнена с права и задължения на координатор на балансираща група, в състава на чиято група влизат обекти на производители, обекти на потребители или съоръжения за съхранение на електрическа енергия, регистрирани като преки членове.

1а. (Нова – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) "Балансиращи услуги" са балансираща енергия и/или балансираща мощност.

1б. (Нова – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) "Балансираща енергия" е енергията, използвана от оператора на електропреносната мрежа за извършване на балансиране и доставяна от доставчик на балансиращи услуги.

1в. (Нова – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) "Балансираща мощност" е определена резервна мощност, която доставчик на балансиращи услуги е приел да поддържа и по отношение на която е приел да подава оферти за съответстващо количество балансираща енергия на оператора на електропреносната мрежа за срока на договора.

2. (Предишна т. 1 – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) "Борсов пазар" е съвкупността от всички организирани пазарни сегменти, оперирани и администрирани от оператора на борсовия пазар, на които се сключват сделки с електрическа енергия с физическа доставка.

3. (Предишна т. 2, изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) "Виртуален електромер" са пресметнати сумирани стойности на консумираната и отдадената активна електрическа енергия от местата на измерване на един или няколко обекта на регистриран търговски участник на пазара на електрическа енергия, определени по смисъла на правилата по чл. 83, ал. 1, т. 6 от Закона за енергетиката.

4. (Предишна т. 3 – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) "Група на оператора на борсовия пазар" е група на борсовия оператор за целите на известяването на сделките, сключени на борсовия пазар, към независимия преносен оператор, която група не реализира небаланси.

4а. (Нова – ДВ, бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г., изм., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) "Доставчик на балансиращи услуги" е търговски участник, който осигурява разполагаемост за резерв и е в състояние при активиране в резултат на ръчно или автоматично задействане на резервите за вторично регулиране или на резерва за заместване да предостави балансираща енергия на независимия преносен оператор.

5. (Предишна т. 4 – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) "Експлицитни и имплицитни търгове" са пазарно основани методи за управление на претоварването, прилагани, за да се улесни ефикасната презгранична търговия. Чрез експлицитните търгове се разпределя само капацитет, а чрез имплицитните търгове се разпределя капацитет и енергия. Двата метода може да се прилагат едновременно за един и същ междусистемен електропровод.

5а. (Нова – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г., доп., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.) "Затворена електроразпределителна мрежа" е мрежа, която служи за разпределение на електрическа енергия на територията на индустриален парк или на географски обособен промишлен обект, когато дейностите или производственият процес на ползвателите на тази мрежа са интегрирани поради определени технически причини или по причини, свързани с безопасността, или когато разпределението на електрическа енергия се осъществява основно за собственика, за оператора на мрежата или за свързани с тях предприятия на територията на индустриалния парк или на географски обособен промишлен обект, както и мрежа, която служи за разпределение на електрическа енергия

между енергийни обекти с интегрирана дейност.

6. (Предишна т. 5 – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., отм., бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.).

7. (Предишна т. 6 – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) "Междурегионално обединение на пазара (Multi-regional coupling project – MRC)" е проект за обединение на националните електроенергийни пазари на базата на Европейския целеви модел (Single Price Market Coupling for DAM) с имплицитно разпределение на трансграничните преносни способности.

8. (Предишна т. 7 – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., изм., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) "Мрежови услуги" са достъп до електропреносната мрежа, пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа, достъп до електроразпределителна мрежа и пренос на електрическа енергия през електроразпределителна мрежа, достъп до затворена електроразпределителна мрежа и пренос на електрическа енергия през затворена електроразпределителна мрежа и други услуги по мрежите, определени в нормативен акт.

9. (Предишна т. 8 – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) "Непряк член на балансираща група" е обект на търговски участник, за който не се известяват самостоятелно графици към независимия преносен оператор. За този обект участникът е прехвърлил отговорността си за балансиране на координатор на балансираща група с договор за балансиране с координатор на балансираща група. За обект на краен клиент означава, че за този обект клиентът е сключил договор само с един доставчик и е прехвърлил отговорността за балансиране на този доставчик в качеството му на координатор на балансираща група.

10. (Предишна т. 9 – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) "Обект" е всяка отделена по отношение на измерването на електрическата енергия електрическа инсталация на даден търговски участник.

11. (Предишна т. 10, изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) "Оператор на борсовия пазар" е дружество, притежаващо лицензия за организиране на борсов пазар на електрическа енергия съгласно чл. 39, ал. 1, т. 6 от Закона за енергетиката.

11а. (Нова – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) "Оператор на затворена електроразпределителна мрежа" е лице, което осъществява разпределение на електрическа енергия по затворена електроразпределителна мрежа и отговаря за функционирането на тази мрежа, за нейната поддръжка, развитието ѝ на дадена територия и за взаимовръзките ѝ с други мрежи, както и за осигуряването в дългосрочен план на способността на мрежата да покрива разумни искания за разпределяне на електрическа енергия.

11б. (Нова – ДВ, бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) "Оператор на съоръжение за съхранение на електрическа енергия" е физическо или юридическо лице, което изпълнява функция по съхранение и което отговаря за експлоатацията на съоръжението за съхранение на електрическа енергия.

12. (Предишна т. 11, изм. – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) "Пазарни сегменти, оперирани и администрирани от оператора на борсовия пазар" са пазар ден напред (DAM), централизиран пазар за покупко-продажба на електрическа енергия посредством двустранни договори, пазар в рамките на деня (IDM) и всеки друг организиран пазар в обхвата на лицензията за организиране на борсов пазар на електрическа енергия съгласно чл. 39, ал. 1, т. 6 от Закона за енергетиката.

13. (Предишна т. 12 – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) "Период на диспечиране" е интервал от време, равен на 15 минути.

14. (Предишна т. 13 – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., изм., бр. 76 от 2022

г., в сила от 1.10.2022 г.) "Период на сетълмент" е интервал от време, равен на 15 минути, или интервал от време, определен в инструкция на независимия преносен оператор.

15. (Изм. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., предишна т. 14, доп., бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) "Пряк член на балансираща група" е обект на търговски участник, за който може да бъде сключен договор с повече от един доставчик/клиент, като отговорността за балансиране е прехвърлена само на един от тях, регистриран като координатор на балансираща група. Търговският участник има право да възложи на координатора да осъществява известяването на графиците за обмен за този обект или самостоятелно да извършва известяването след получен идентификационен код от независимия преносен оператор.

В случаите, когато преките членове са в група на агрегатор, известяването на търговските графици се извършва само от агрегатора.

16. (Предишна т. 15 – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., изм., бр. 76 от 2022 г., в сила от 1.10.2022 г.) "Стандартизиран товаров профил" е поредица от коефициенти, която отразява разпределянето по периоди на сетълмент на потреблението на активната електрическа енергия за тип обект за даден период от време. Сборът от коефициентите за периода е равен на единица. Стандартизиращият товаров профил отчита типа на обекта, външната температура, характеристиката на деня от периода (работен, почивен, празничен) и сезона (летен, зимен, преходен).

17. (Нова – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., изм., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) "Съхранение на електрическа енергия" е отлагане на крайното ползване на електрическата енергия в рамките на електроенергийната система до момент, който е по-късен от момента на нейното произвеждане или преобразуване във форма на енергия, която може да се съхранява, съхраняването на тази енергия и последващото ѝ обратно преобразуване в електрическа енергия или използване в друг енергиен носител.

18. (Нова – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г., изм., бр. 36 от 2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) "Съоръжение за съхранение на електрическа енергия" е съоръжение в рамките на електроенергийната система, в което се съхранява енергия, с изключение на съоръженията за съхранение на енергия за собствено потребление на производители или крайни клиенти, което не отдава съхранената електрическа енергия в електропреносната или електроразпределителна мрежа. Електрохимическите съоръжения за съхранение на електрическа енергия представляват преместваеми обекти по смисъла на Закона за устройство на територията.

19. (Предишна т. 16 – ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.) "Ценово обединение на регионите (Price coupling of region – PCR)" е инициатива на седемте най-големи борсови оператора в Европа, целяща осъществяването чрез общи правила и процедури на Европейския целеви модел за общ пазар на електрическа енергия.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. Правилата за търговия с електрическа енергия са изготвени на основание чл. 91, ал. 2 от Закона за енергетиката и са приети от Държавната комисия за енергийно и водно регулиране с решение по протокол № 110 от 18.07.2013 г. по т. 1 и отменят Правилата за търговия с електрическа енергия, приети от Държавната комисия за енергийно и водно регулиране с решение по протокол № 94 от 25.06.2010 г. по т. 5 (ДВ, бр. 64 от 2010 г.).

§ 3. Правилата за търговия с електрическа енергия влизат в сила от датата на обнародването им в "Държавен вестник".

§ 4. (Нов – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Независимият преносен оператор обявява датата, от която условията за прилагане на правилата за търговия с електрическа енергия към всички координатори на балансиращи групи са изпълнени.

§ 5. (Нов – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) В случай на разпоредено ограничение на производството на електрическа енергия определянето на небалансите се извършва по инструкция, изготвена от електроенергийния системен оператор и публикувана на интернет страницата му.

§ 6. (Нов – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Правилата за изменение и допълнение на Правилата за търговия с електрическа енергия са приети от ДКЕВР с решение по т. 8 от протокол № 54 от 8.04.2014 г.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Правилата за изменение и допълнение на
Правилата за търговия с електрическа енергия
(ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)

.....
§ 92. (1) Правилата за изменение и допълнение на Правилата за търговия с електрическа енергия влизат в сила от деня на обнародването им в "Държавен вестник" с изключение на: чл. 56, ал. 17, 18 и 19 и чл. 70, които влизат в сила от 1 януари 2016 г.

(2) До влизането в сила на чл. 56, ал. 17, 18 и 19 и чл. 70 производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници, членове на специална балансираща група, които са достигнали размера на нетното специфично производство, продават произведената от тях електрическа енергия по свободно договорени цени, без да променят принадлежността си към балансираща група, а тези, които са променили принадлежността си към стандартна балансираща група, съответният мрежови оператор регистрира служебно в съответната специална балансираща група от 1 януари 2016 г.

§ 93. (1) В срок до 31 януари 2016 г. търговците на електрическа енергия, координаторите на балансиращи групи и операторите на електроразпределителни мрежи привеждат договорните си отношения, свързани с клиенти, регистрирани на пазара на електрическа енергия със стандартизирани товари профили преди влизането в сила на Правилата за изменение и допълнение на Правилата за търговия с електрическа енергия, в съответствие с разпоредбите на тези правила.

(2) В срок до 31 януари 2016 г. търговците на електрическа енергия, снабдяващи клиенти, регистрирани на пазара на електрическа енергия със стандартизирани товари профили преди влизането в сила на Правилата за изменение и допълнение на Правилата за търговия с електрическа енергия, привеждат договорните си отношения с тези клиенти в съответствие с разпоредбите на тези правила.

(3) За клиентите, регистрирани на пазара на електрическа енергия със стандартизирани товари профили преди влизане в сила на Правилата за изменение и допълнение на Правилата за търговия с електрическа енергия, чл. 94, ал. 3 и 4 се прилагат от 1 февруари 2016 г.

§ 94. В срок до 31 януари 2016 г. операторите на електроразпределителни мрежи предприемат необходимите организационни и технически действия за осигуряване прилагането на стандартизирани товари профили и изпълнението на задълженията им съгласно чл. 104б.

§ 95. В шестмесечен срок от влизането в сила на тези правила КЕВР приема

инструкцията по чл. 103а. До приемането на инструкция по чл. 103а се прилага глава осма.
§ 96. Навсякъде в правилата думите "ДКЕВР" се заменят с "КЕВР".

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Правилата за изменение и допълнение на
Правилата за търговия с електрическа енергия
(ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.,
изм., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.)

.....
§ 71. Указания по прилагане на Правилата за търговия с електрическа енергия дава
Комисията за енергийно и водно регулиране.

§ 72. Битовите и небитовите крайни клиенти, присъединени към
електроразпределителната мрежа на ниво ниско напрежение – членове на балансираща
група на координатор, отстранен при условията и по реда на чл. 68 от електроенергийния
пазар към момента на влизане в сила на тези правила или до 30.04.2018 г., които не са
инициирали процедура по глава осма за прехвърляне на отговорността за балансиране на
друг координатор, се регистрират служебно в балансиращата група на съответния краен
снабдител считано от 1-во число на месеца, следващ месеца, през който са могли за първи
път да инициират процедурата по глава осма.

§ 73. В 30-дневен срок от влизане в сила на тези правила независимият преносен
оператор отстранява от пазара на електрическа енергия търговските участници, които не са
изпълнили задължението си за регистрация в Централния европейски регистър на
участниците на енергийния пазар съгласно чл. 9, § 1 от Регламент (ЕС) № 1227/2011 на
Европейския парламент и на Съвета от 25.11.2011 г. относно интегритета и прозрачността
на пазара за търговия на едро с енергия.

§ 74. Търговските участници, чиито обекти не отговарят на изискванията на чл. 87, ал.
3 от тези правила, са длъжни да ги приведат в съответствие с нормативните изисквания в
срок до 1.02.2018 г.

§ 75. В 45-дневен срок от влизане в сила на тези правила независимият преносен
оператор въвежда процедура по чл. 82, ал. 1.

§ 76. В 45-дневен срок от влизане в сила на тези правила независимият преносен
оператор приема и публикува на интернет страницата си инструкция по чл. 82, ал. 3.

§ 77. (Изм. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.) Инструкцията по чл. 88, ал.
3, разработена от независимия преносен оператор и операторите на
електроразпределителните мрежи, се публикува на интернет страницата на независимия
преносен оператор не по-късно от 30 октомври 2018 г.

§ 78. В 10-дневен срок от влизане в сила на тези правила независимият преносен
оператор приема и публикува на интернет страницата си инструкция по чл. 184, ал. 1.

§ 79. (1) Интервалът на доставка се определя в инструкция на независимия преносен
оператор.

(2) До публикуване на инструкцията по ал. 1 интервалът на доставка е равен на 1 час.

§ 80. Разпоредбата на чл. 31, ал. 4 се прилага от 1.02.2018 г.

§ 81. Разпоредбата на чл. 102а се прилага от 1.01.2018 г.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Правилата за изменение и допълнение на
Правилата за търговия с електрическа енергия

(ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.)

§ 76. Тези правила влизат в сила от деня на обнародването им в "Държавен вестник", с изключение на § 41, който влиза в сила от 1.10.2018 г.

§ 77. (1) За производител на електрическа енергия от възобновяеми източници с обща инсталирана мощност 4 MW и над 4 MW до влизане в сила на договора му за компенсиране с премии, но не по-късно от 1 януари 2019 г., се прилагат разпоредбите за производители на електрическа енергия от възобновяеми източници, които произвеждат електрическа енергия от енергиен обект с обща инсталирана мощност под 4 MW.

(2) Производител по ал. 1, член на специална балансираща група, е длъжен към датата на влизане в сила на договора за компенсиране с премии, но не по-късно от 1 януари 2019 г., да прехвърли отговорността си за балансиране на координатор на стандартна балансираща група или на координатор на комбинирана балансираща група. При неизпълнение на задължението се прилагат съответно чл. 62, ал. 3 и ал. 4 от тези правила.

(3) В случаите по ал. 2 се прилагат разпоредбите на чл. 103, ал. 3, 4, ал. 5, т. 1, 2 и 5 и ал. 6 от тези правила. Спорни задължения по прекратения договор за участие в специалната балансираща група се уреждат между координатора на тази балансираща група и производителя в едномесечен срок от смяната на координатора или по общия ред.

§ 78. До влизане в сила на договорите с ФСЕС за компенсиране с премия, но не по-късно от 1 януари 2019 г., чл. 73а, ал. 2 се прилага и по отношение на производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници с обща инсталирана мощност 4 MW и над 4 MW.

§ 79. До влизане в сила на договорите с ФСЕС за компенсиране с премия на производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници, но не по-късно от 1 януари 2019 г., информацията по чл. 89, ал. 11 се изпраща и до обществения доставчик/крайните снабдители.

§ 80. В 60-дневен срок от влизане в сила на тези правила мрежовите оператори разработват и публикуват инструкция и ценоразпис по чл. 89а, ал. 1.

§ 81. Крайните клиенти, които към датата на влизане в сила на тези правила се снабдяват от доставчик от последна инстанция, без да са подписали договор, или за които е регистрирана смяна на доставчик/координатор с доставчик от последна инстанция, следва да сключат договор за доставка на електрическа енергия от доставчик от последна инстанция по чл. 15, ал. 5 в срок от 10 дни от получаването на писмена покана.

§ 82. (1) До влизането в сила на договора за компенсиране с премия с ФСЕС, но не по-късно от 1 януари 2019 г., общественият доставчик изкупува количествата електрическа енергия, надхвърлящи размера на нетното специфично производство на електрическа енергия, произведена от възобновяеми източници с обекти с обща инсталирана мощност 4 MW и над 4 MW, присъединени към електропреносната мрежа, по цена за излишък на балансиращия пазар.

(2) До влизането в сила на договора за компенсиране с премия с ФСЕС, но не по-късно от 1 януари 2019 г., крайните снабдители изкупуват количествата електрическа енергия, надхвърлящи размера на нетното специфично производство на електрическа енергия, произведена от възобновяеми източници с обекти с обща инсталирана мощност 4 MW и над 4 MW, присъединени към съответната електроразпределителна мрежа, по цена за излишък на балансиращия пазар.

(3) Крайните снабдители продават на обществения доставчик количествата електрическа енергия по ал. 2 по цената, по която са я закупили.

(4) Количествата електрическа енергия над тези по ал. 1 и 2 производителите могат да ползват за снабдяване на свои клонове, предприятия и обекти или да продават по свободно договорени цени по реда на глава девета, раздел VII от Закона за енергетиката и/или на балансиращия пазар.

ПРАВИЛА

за изменение и допълнение на

Правилата за търговия с електрическа енергия
(ДВ, бр. 40 от 2020 г., в сила от 5.05.2020 г.)

§ 110. В Правилата за търговия с електрическа енергия навсякъде думите "КЕВР" и "Комисията за енергийно и водно регулиране" се заменят с "комисията", думите "ЗЕ" и "ЗЕВИ" се заменят съответно със "Закона за енергетиката" и "Закона за енергията от възобновяеми източници", думата "ФСЕС" се заменя с "Фонд "Сигурност на електроенергийната система", а думите "Правилата за управление на електроенергийната система", "Правилата за измерване на количеството електрическа енергия", "студен резерв" и "третичен резерв" се заменят съответно с "правилата по чл. 83, ал. 1, т. 4 от Закона за енергетиката", "правилата по чл. 83, ал. 1, т. 6 от Закона за енергетиката", "бавен (студен) резерв за заместване" и "бърз (минутен) резерв за заместване".

Преходни и заключителни разпоредби

§ 111. В срок до края на месеца, следващ месеца на влизане в сила на тези правила, производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници с обекти с обща инсталирана мощност 1 MW и над 1 MW, членове на комбинирана балансираща група, прехвърлят отговорността си за балансиране на координатор на стандартна балансираща група.

§ 112. (1) Инструкцията по чл. 88, ал. 3 от Правилата за търговия с електрическа енергия, разработена от независимия преносен оператор и операторите на електроразпределителните мрежи, се публикува на интернет страницата на независимия преносен оператор не по-късно от 31.12.2020 г.

(2) До публикуване на съобщение от независимия преносен оператор за прилагането на инструкцията по чл. 88, ал. 3 от Правилата за търговия с електрическа енергия ще се изискват декларации за сключени договори по чл. 11, т. 4 и/или по чл. 11, т. 9, и/или по чл. 11, т. 10 от Правилата за търговия с електрическа енергия.

§ 113. Тези правила влизат в сила от деня на обнародването им в "Държавен вестник" с изключение на: § 29, т. 4, който влиза в сила от 1.06.2020 г., § 3, § 76, т. 2, § 78, 79, 83, 108 и 109, които влизат в сила от 1.07.2020 г., § 54, който влиза в сила от първо число на месеца, следващ месеца на влизане в сила на тези правила, и § 77, който влиза в сила от датата, на която независимият преносен оператор започне да извършва процедурата по уравниване на дисбаланси по чл. 22 от Регламент (ЕС) 2017/2195 на Комисията от 23.11.2017 г. за установяване на насоки за електроенергийното балансиране.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Правилата за изменение и допълнение

на Правила за търговия с електрическа енергия

(ДВ, бр. 110 от 2021 г., в сила от 24.12.2021 г.)

§ 83. Обединените с общ финансов сетълмент до влизане в сила на тези правила комбинирани и стандартни балансиращи групи следва да се приведат в съответствие с тези

правила до 1.02.2022 г.

.....
ПРЕХОДНА И ЗАКЛЮЧИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

към Правилата за изменение и допълнение на

Правила за търговия с електрическа енергия

(ДВ, бр. 52 от 2025 г., в сила от 1.07.2025 г.)

§ 59. Правилата за изменение и допълнение на Правилата за търговия с електрическа енергия са приети от Комисията за енергийно и водно регулиране с решение по протокол № 185 от 23.06.2025 г., т. 2, и влизат в сила от 1 юли 2025 г., с изключение на § 3, т. 1, § 8 и § 14, които влизат в сила от 31 декември 2025 г.

Приложение

към чл. 105, ал. 13
(Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.,
бр. 40 от 2020 г.,
в сила от 5.05.2020 г.,
бр. 110 от 2021 г.,
в сила от 24.12.2021 г.,
изм. и доп., бр. 76 от 2022 г.,
в сила от 1.10.2022 г.,
изм., бр. 36 от 2023 г.,
в сила от 1.05.2023 г.,
отм., бр. 52 от 2025 г.,
в сила от 1.07.2025 г.)